

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-060-138-25

Druk nr 1299
Warszawa, 30 maja 2025 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 26 ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych przekazuję Sejmowi

- Informację o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych. Stan na 31 grudnia 2024 r.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Rozwoju i Technologii.

Z poważaniem

Donald Tusk

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Ministerstwo
Rozwoju i Technologii

**Informacja o realizacji ustawy
o specjalnych strefach ekonomicznych**

Stan na 31 grudnia 2024 r.

Warszawa, maj 2025 r.

Spis treści

<i>Synteza.....</i>	<i>3</i>
<i>Wprowadzenie</i>	<i>4</i>
<i>I. Lokalizacja i obszar specjalnych stref ekonomicznych</i>	<i>5</i>
<i>II. Efekty funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych.....</i>	<i>11</i>
<i>III. Spółki zarządzające specjalnymi strefami ekonomicznymi</i>	<i>45</i>
<i>Podsumowanie</i>	<i>80</i>
<i>Mapa specjalnych stref ekonomicznych w Polsce.....</i>	<i>82</i>

Synteza

Niniejszy dokument został przygotowany w związku z art. 26 ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1604), zwanej dalej „ustawą o sse”, który nakłada na Radę Ministrów obowiązek przedstawiania Sejmowi informacji o realizacji ustawy o sse wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu.

Dokument zawiera informacje dotyczące funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych według stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. i obejmuje, tak jak w raportach za poprzednie lata, następujące zagadnienia:

- lokalizację i stopień zagospodarowania każdej ze stref,
- efekty funkcjonowania stref z uwzględnieniem liczby zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej na ich terenie, utworzonych miejsc pracy, wartości i struktury branżowej zrealizowanych inwestycji oraz krajów pochodzenia kapitału,
- działalność spółek zarządzających strefami.

W 2024 r. łączny obszar stref nie uległ zmianie i wynosił 22 949,5 ha. Średni stopień zagospodarowania stref wzrósł natomiast do poziomu 76,13%, a więc o 1,04 pkt proc.

Na koniec 2024 r. przedsiębiorcy posiadali 1 910 ważnych zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie stref.

W 2024 r. skumulowana wartość zainwestowanego kapitału wyniosła ponad 167,16 mld zł, co oznacza spadek o 0,46 mld zł, czyli o ok. 0,3% w stosunku do roku poprzedniego.

Na koniec grudnia 2024 r. inwestorzy zatrudniali łącznie prawie 368,9 tys. pracowników. W stosunku do 2023 r. liczba pracowników ogółem spadła o prawie 16,6 tys., tj. o 4,3%, a liczba nowych miejsc pracy – o prawie 12,1 tys. etatów, czyli o 4,6%.

Zainwestowany w strefach kapitał w ponad 70,9% pochodził z sześciu krajów, tj.: Niemiec, Polski, Belgii, Korei Południowej, Luksemburga i Holandii. W strukturze branżowej inwestycji zdecydowanie dominuje branża motoryzacyjna. Przypada na nią prawie 28,6% skumulowanej wartości inwestycji w strefach. Na kolejnych pozycjach plasują się producenci wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (blisko 8,6%) oraz producenci urządzeń elektrycznych i nonelektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego (ok. 8,4%).

Największa koncentracja branżowa charakteryzowała strefę katowicką i legnicką. Na branżę wiodącą w tych strefach przypadło odpowiednio: 57,5% i 54,9% ulokowanego kapitału. Wysoki udział branży dominującej miały też strefy: wałbrzyska – 50,6% i tarnobrzeska – 48,3%. W strefach: katowickiej, legnickiej i wałbrzyskiej dominowała motoryzacja, a w strefie tarnobrzeskiej – produkcja urządzeń elektrycznych i nonelektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego.

W 2024 r. spółki zarządzające specjalnymi strefami ekonomicznymi przeznaczyły na promocję prawie 13 mln zł. Z kolei na budowę infrastruktury na obszarze stref wydatkowano 361,1 mln zł, przy czym nakłady spółek zarządzających stanowiły niemal 57,4% tej kwoty. Pozostała część wydatków została sfinansowana przez gminy, gestorów mediów oraz Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad.

Wprowadzenie

Specjalna strefa ekonomiczna to wyodrębniona administracyjnie część terytorium Polski, gdzie przedsiębiorcy realizujący nowe inwestycje mogą korzystać z pomocy regionalnej w formie zwolnienia dochodu uzyskanego z działalności gospodarczej określonej w zezwoleniu od podatku dochodowego (odpowiednio od osób fizycznych lub osób prawnych).

W Polsce istnieje 14 specjalnych stref ekonomicznych, tj.: kamiennogórska, katowicka, kostrzyńsko-słubicka, krakowska, legnicka, łódzka, mielecka, pomorska, śląska, starachowicka, suwalska, tarnobrzeńska, wałbrzyska oraz warmińsko-mazurska.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami strefy będą funkcjonowały do końca 2026 r.

Zasady korzystania z pomocy publicznej przez przedsiębiorców posiadających zezwolenia wydane do końca 2000 r. zostały wynegocjowane z Komisją Europejską i określa je *ustawa z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw* (Dz. U. poz. 1840, z późn. zm.).

Przedsiębiorcy posiadający zezwolenia udzielone po 1 stycznia 2001 r. korzystają z pomocy publicznej w formie zwolnień podatkowych na zasadach całkowicie zgodnych z prawem UE obowiązującym w dniu wydania zezwolenia.

Na przestrzeni lat zasady udzielania pomocy w strefach ulegały zmianom, przy czym najistotniejsze modyfikacje wynikały z unijnych regulacji dotyczących udzielania pomocy publicznej, w szczególności regionalnej pomocy inwestycyjnej. Znalazło to odzwierciedlenie w funkcjonowaniu w przeszłości kilku programów pomocowych dotyczących stref.

Ostatni program pomocowy dotyczący specjalnych stref ekonomicznych, zgodny z regulacjami unijnymi dotyczącymi pomocy regionalnej, w szczególności z *rozporządzeniem Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającym niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu* (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1, z późn. zm.), został zarejestrowany pod numerem SA.40523(2015/X) i pierwotnie miał obowiązywać do końca 2020 r. Na program ten składały się akty prawne regulujące zasady udzielania pomocy w strefach, a więc ustawa o sse, *rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2008 r. w sprawie pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom działającym na podstawie zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenach specjalnych stref ekonomicznych* (Dz. U. z 2019 r. poz. 121), a także 14 rozporządzeń ministra właściwego do spraw gospodarki (odrębnych dla każdej strefy) w sprawie przetargów i rokowań mających na celu wyłonienie przedsiębiorców, którzy uzyskają zezwolenia na działalność w strefach. Rozporządzenia dotyczące przetargów i rokowań były wydane na podstawie art. 17 ust. 1a ustawy o sse, który z dniem 16 czerwca 2019 r. został uchylony przez *ustawę z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji* (Dz. U. z 2025 r. poz. 469), zwaną dalej „ustawą o wni”. Uchylenie ww. przepisu ustawy o sse i wynikające z tego wygaśnięcie ww. rozporządzeń dotyczących przetargów i rokowań było konsekwencją wprowadzenia na mocy ustawy o wni instrumentu wsparcia nowych inwestycji zastępującego specjalne strefy ekonomiczne.

I. Lokalizacja i obszar specjalnych stref ekonomicznych

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o sse statusem strefy mogły być objęte grunty stanowiące własność zarządzającego, Skarbu Państwa, jednoosobowej spółki Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego i związku komunalnego albo będące w użytkowaniu wieczystym zarządzającego lub jednoosobowej spółki Skarbu Państwa, czyli tzw. grunty publiczne. Kryteria włączania do stref takich gruntów określała *Koncepcja rozwoju specjalnych stref ekonomicznych*, przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 27 stycznia 2009 r.

W świetle art. 5 ust. 3 ustawy o sse możliwe było także obejmowanie strefą gruntów stanowiących własność lub użytkowanie wieczyste innych podmiotów, tzw. gruntów prywatnych, z zastrzeżeniem spełnienia jednego z warunków określonych w pkt 1–4. Warunki te dotyczyły projektów inwestycyjnych, które miały być realizowane na takich terenach (zdefiniowane były wymagania dotyczące parametrów inwestycji lub rodzaju działalności) i korekcyjnej zmiany granic – tzw. kryterium niezbędności dopuszczającego włączenie nie więcej niż 2 ha na rzecz pełnej realizacji rozpoczętej inwestycji.

W dniu 16 czerwca 2019 r. weszła w życie zmiana art. 5a ust. 1 ustawy o sse, wprowadzona na mocy ustawy o wni, likwidująca możliwość zmiany granic i obszaru specjalnych stref ekonomicznych. Zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 5a ust. 1 ustawy o sse dopuszczalne jest jedynie zniesienie strefy przed upływem okresu, na jaki została ona ustanowiona lub połączenie stref.

Ostatnia zmiana granic specjalnej strefy ekonomicznej miała miejsce w 2019 r. i dotyczyła strefy krakowskiej.

Zatem łączna powierzchnia stref w Polsce na koniec 2024 r. nie uległa zmianie i wyniosła 22 949,5 ha.

Specjalne strefy ekonomiczne obejmowały tereny zlokalizowane w 185 miastach i 310 gminach¹⁾. W dziesięciu miastach i sześciu gminach znajdują się tereny inwestycyjne dwóch różnych stref.

Lokalizację i powierzchnię specjalnych stref ekonomicznych przedstawia tabela 1. Miasta i gminy, w których znajdują się tereny inwestycyjne objęte granicami stref, zostały również oznaczone na mapie Polski znajdującej się na str. 82 niniejszej *Informacji*.

¹⁾ Wprowadzono korektę liczby miast i gmin w stosunku do Informacji (...) z poprzednich lat.

Tabela 1. Lokalizacja i obszar specjalnych stref ekonomicznych na koniec 2024 r.

Lp.	Strefa <i>województwo</i>	Obszar (w ha)	Lokalizacja strefy ²⁾
1	Kamiennogórska <i>dolnośląskie, wielkopolskie</i>	540,8285	miasta: <u>Jawor</u> , Jelenia Góra, Kamienna Góra, Kowary, Lubań, Ostrów Wielkopolski, Piechowice, <u>Zgorzelec</u> gminy: <u>Bolków</u> , Gryfów Śląski, Janowice Wielkie, Kamienna Góra, Lubań, Lubawka, Lwówek Śląski, Mirsk, Nowogrodziec, Prusice, Żmigród
2	Katowicka <i>małopolskie, opolskie, śląskie</i>	2 749,3570	miasta: Bielsko-Biała, Bieruń, Bytom, <u>Częstochowa</u> , Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Katowice, Kędzierzyn-Koźle, Knurów, Lubliniec, Myszków, Orzesze, Piekary Śląskie, Racibórz, Rybnik, Siemianowice Śląskie, Sławków, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy, Wodzisław Śląski, Zabrze, Zawiercie, Żory gminy: Czechowice-Dziedzice, Czerwionka-Leszczyny, Głucholazy, Godów, Gogolin, Kietrz, Koniecpol, Krapkowice, Krzepice, Lędziny, Miedźna, Myślenice, Ogrodzieniec, Olesno, Pawłowice, Radziechowy-Wieprz, Rajcza, Rudziniec, Siewierz, Strzelce Opolskie, Ujazd, Węgierska Górka, Woźniki
3	Kostrzyńsko-Słubicka <i>lubuskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie</i>	2 248,9669	miasta: Białogard, Chodzież, Gniezno, Gorzów Wielkopolski, Gubin, Kostrzyn nad Odrą, Nowa Sól, <u>Piła</u> , Poznań, <u>Szczecin</u> , Wągrowiec, Zielona Góra, Żagań, Żary gminy: Barlinek, Buk, Bytom Odrzański, Chodzież, Czerwieńsk, Dębno, Dobiegniew, Drezdenko, Golczewo, Goleniów, Gryfice, Gryfino, Gubin, Kamień Pomorski, Kargowa, <u>Karlino</u> , Kłodawa, Kożuchów, Krosno Odrzańskie, Krzeszyce, Kwilcz, Lipno, Lubsko, Łobez, Międzychód, Międzyrzecz, Myślibórz, Nowogard, Nowy Tomyśl, Pełczyce, Płoty, Przemęt, Rzepin, Santok, Sieraków, Skwierzyna, Słubice, Stęszew, Strzelce Krajeńskie, Sulechów, Sulęcín, Swarzędz, Śmigiel, Witnica, Wronki, Zwierzyn, Żagań
4	Krakowska <i>małopolskie, podkarpackie, świętokrzyskie</i>	1 015,6129	miasta: Bochnia, Bukowno, Kraków, <u>Krosno</u> , Limanowa, Nowy Sącz, Nowy Targ, Oświęcim, Sucha Beskidzka, Tarnów gminy: Andrychów, Babice, Bobowa, Bochnia, Boguchwała, Chełmek, Chełmiec, Chrzanów, Czorsztyn, Dąbrowa Tarnowska, Dobczyce, Drwinia, Gdów, Jędrzejów, Klucze, Niepołomice, Nowa Sarzyna, Nowe Brzesko, Skawina, Słomniki, Stary Sącz, Szczurowa, Trzebinia, Tuchów, Wolbrom, Zabierzów, Zakliczyn, Zator

²⁾ Podkreślono nazwy miast i gmin, w których znajdują się tereny inwestycyjne dwóch różnych stref

Lp.	Strefa województwo	Obszar (w ha)	Lokalizacja strefy ²⁾
5	Legnicka <i>dolnośląskie, lubuskie</i>	1 361,3405	miasta: Chojnów, Głogów, Legnica, Lubin, <u>Zgorzelec</u> , Złotoryja gminy: Chojnów, Gromadka, Iłowa, Kostomłoty, Legnickie Pole, Miękinia, Miłkowice, Polkowice, Prochowice, Przemków, Radwanice, Środa Śląska
6	Łódzka <i>łódzkie, mazowieckie, wielkopolskie</i>	1 764,8946	miasta: Bełchatów, Brzeziny, <u>Kalisz</u> , Koło, Konstantynów Łódzki, Kutno, Łęczyca, Łowicz, Łódź, Ozorków, Piotrków Trybunalski, Płock, Pruszków, Raciąż, Radomsko, Rawa Mazowiecka, Sieradz, Skierniewice, Sochaczew, Tomaszów Mazowiecki, Turek, Warszawa, Zduńska Wola, Zgierz, Żyrardów gminy: Aleksandrów Łódzki, Brójce, Kleszczów, Koluszki, Krośniewice, Ksawerów, Nowe Skalmierzyce, Opoczno, Ostrzeszów, Paradyż, Przykona, Rozprza, Sławno, Stryków, Tomaszów Mazowiecki, Ujazd, Widawa, Wieluń, Wola Krzysztoporska, Wolbórz, Wróblew, Żelów, Zgierz, Żychlin
7	Mielecka <i>lubelskie, małopolskie, podkarpackie, śląskie zachodniopomorskie</i>	1 723,9743	miasta: Chełm, <u>Częstochowa</u> , Dębica, Gorlice, Jarosław, <u>Jasło</u> , Krasnystaw, <u>Kraśnik</u> , <u>Krosno</u> , Leżajsk, Lubaczów, Lubartów, Lublin, Łańcut, Mielec, Międzyrzec Podlaski, Radzyń Podlaski, Rzeszów, Sanok, <u>Szczecin</u> , Zamość gminy: Brzozów, Dębica, Głogów Małopolski, <u>Jedlicze</u> , Kolbuszowa, Leżajsk, Łańcut, Ostrów, Radomyśl Wielki, Rejowiec Fabryczny, Ropczyce, Sędziszów Małopolski, Strzyżów, Trzebownisko, Zagórz
8	Pomorska <i>kujawsko-pomorskie, lubelskie, pomorskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie</i>	2 246,2929	miasta: Biała Podlaska, Brodnica, Bydgoszcz, Czarnków, Gdańsk, Gdynia, Grudziądz, Inowrocław, Kwidzyn, Lipno, Łeba, Malbork, <u>Piła</u> , Rypin, Stargard, Starogard Gdański, Tczew, Toruń, Włocławek gminy: Barcin, Chojnice, Czarna Woda, Czarnków, Człuchów, Gniewino, Grudziądz, Janikowo, Kowalewo Pomorskie, Krokowa, Liniewo, Lipno, Łysomice, Nakło nad Notecią, Pakość, Police, Solec Kujawski, Sztum, Świecie, Tczew, Wąbrzeźno
9	Słupska <i>pomorskie, zachodniopomorskie</i>	910,1585	miasta: Darłowo, Koszalin, Lębork, Słupsk, Szczecinek, Ustka, Wałcz gminy: Biesiekierz, Czarne, Debrzno, Kalisz Pomorski, <u>Karlino</u> , Polanów, Redzikowo ³⁾ , Tychowo
10	Starachowicka <i>lubelskie, łódzkie, mazowieckie, opolskie, świętokrzyskie</i>	707,9814	miasta: Kielce, Ostrowiec Świętokrzyski, Puławy, Skarżysko-Kamienna, Starachowice gminy: Bliżyn, Iłża, Końskie, Mniszków, Morawica, Piekoszów, <u>Połaniec</u> , Puławy, Sędziszów, <u>Staszów</u> , Stąporków, Suchedniów, Szydłowiec, Tułowice

³⁾ do końca 2023 r. była gmina Słupsk. Zmiana wynika z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lipca 2023 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast, nadania niektórym miejscowościom statusu miasta, zmiany nazwy gminy oraz siedziby władz gminy (Dz. U. poz. 1472)

Lp.	Strefa województwo	Obszar (w ha)	Lokalizacja strefy ²⁾
11	Suwalska <i>mazowieckie, podlaskie, warmińsko-mazurskie</i>	662,9506	miasta: Augustów, Białystok, Bielsk Podlaski, Elk, Grajewo, Hajnówka, Łomża, <u>Olecko</u> , Ostrów Mazowiecka, Sejny, Suwałki gminy: Czyżew, Gołdap, Małkinia Górna, Narewka, Nowogród, Siemiatycze, Suwałki, Szczuczyn, Zabłudów
12	Tarnobrzaska <i>dolnośląskie, lubelskie, mazowieckie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie</i>	1 877,9531	miasta: Gostynin, <u>Jasło</u> , <u>Kraśnik</u> , Łuków, Pionki, Przemyśl, Radom, Siedlce, Stalowa Wola, Tarnobrzeg, Tomaszów Lubelski, Włodawa gminy: Baranów Sandomierski, Białobrzegi, Gorzyce, Horodło, Janów Lubelski, <u>Jedlicze</u> , <u>Kobierzyce</u> , Łapy, Łuków, Mińsk Mazowiecki, Nisko, Nowa Dęba, Nowe Miasto nad Pilicą, Opatów, Orły, Ożarów Mazowiecki, Pilawa, <u>Połaniec</u> , Poniatowa, Przasnysz, Rudnik nad Sanem, Ryki, Rymanów, Siedlce, <u>Staszów</u> , Tomaszów Lubelski, Tuczępy, Węgrów, Wierzbica, Wyszków
13	Wałbrzyska <i>dolnośląskie, lubuskie opolskie, wielkopolskie</i>	3 774,5461	miasta: Bielawa, Bolesławiec, Dzierżoniów, Grodków, <u>Jawor</u> , <u>Kalisz</u> , Kłodzko, Kudowa-Zdrój, Leszno, Nowa Ruda, Oleśnica, Oława, Opole, Świdnica, Świebodzice, Wałbrzych, Wrocław gminy: <u>Bolków</u> , Brzeg, Brzeg Dolny, Bystrzyca Kłodzka, Dąbrowa, Długołęka, Dobromierz, Dobroszyce, Góra, Jarocin, Jelcz-Laskowice, Kąty Wrocławskie, Kluczbork, Kłodzko, <u>Kobierzyce</u> , Kościan, Krotoszyn, Książ Wielkopolski, Lewin Brzeski, Łubowo, Męcinka, Namysłów, Niemodlin, Nowa Ruda, Nysa, Oława, Otmuchów, Pleszew, Praszka, Prudnik, Rawicz, Skarbimierz, Stoszowice, Strzegom, Strzelin, Syców, Szprotawa, Śrem, Świdnica, Świebodzin, Twardogóra, Wądroże Wielkie, Wiązów, Wołów, Września, Ząbkowice Śląskie, Żarów
14	Warmińsko-Mazurska <i>mazowieckie, warmińsko- mazurskie</i>	1 364,6770	miasta: Bartoszyce, Braniewo, Ciechanów, Działdowo, Elbląg, Iława, Kętrzyn, Lidzbark Warmiński, Mława, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Olsztyn, Ostrołęka, Ostróda, Płońsk gminy: Barczewo, Bartoszyce, Biskupiec, Ciechanów, Dobrze Miasto, Działdowo, Iława, Iłowo-Osada, Kurzętnik, Morąg, Nidzica, <u>Olecko</u> , Olsztynek, Orneta, Orzysz, Ostróda, Pasłęk, Piecki, Pisz, Pomiechówek, Stawiguda, Szczytno, Węgorzewo, Wielbark, Zakroczym, Zalewo, Żuromin
Razem		22 949,5343	

Zagospodarowanie obszaru stref

Stopień zagospodarowania obszaru stref przedstawia tabela 2. Do kategorii gruntów zagospodarowanych została zaliczona powierzchnia zajęta przez przedsiębiorców posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie strefy lub decyzję o wsparciu (wydaną na podstawie ustawy o wni) dla inwestycji planowanej do realizacji na terenach znajdujących się w granicach stref, nieruchomości zajęte przez przedsiębiorców działających bez zezwolenia lub decyzji (niezależnie od tego czy je posiadali, czy nie), a także grunty zajęte pod infrastrukturę.

Grunty niezagospodarowane stanowią więc tereny, które mogą być oferowane podmiotom zainteresowanym ich nabyciem, w tym przedsiębiorcom planującym realizację nowych inwestycji przy wykorzystaniu wsparcia wynikającego z ustawy o wni.

Tabela 2. Zagospodarowanie obszaru stref wg stanu na dzień 31 grudnia 2024 r.

Lp.	Strefa	Obszar strefy (w ha)	Grunty zagospodarowane (w ha)	Grunty niezagospodarowane (w ha)	Stopień zagospodarowania gruntów (w %)
1	Kamiennogórska	540,8285	304,5226	236,3059	56,31%
2	Katowicka	2 749,3570	2 421,0352	328,3218	88,06%
3	Kostrzyńsko-Słubicka	2 248,9669	1 722,4323	526,5346	76,59%
4	Krakowska	1 015,6129	776,5959	239,0170	76,47%
5	Legnicka	1 361,3405	624,7916	736,5489	45,90%
6	Łódzka	1 764,8946	1 392,7323	372,1623	78,91%
7	Mielecka	1 723,9743	1 539,0408	184,9335	89,27%
8	Pomorska	2 246,2929	1 845,1861	401,1068	82,14%
9	Słupska	910,1585	466,0294	444,1291	51,20%
10	Starachowicka	707,9814	541,6604	166,3210	76,51%
11	Suwalska	662,9506	577,2753	85,6753	87,08%
12	Tarnobrzeska	1 877,9531	1 554,0376	323,9155	82,75%
13	Wałbrzyska	3 774,5461	2 634,6627	1 139,8834	69,80%
14	Warmińsko-Mazurska	1 364,6770	1 071,3233	293,3537	78,50%
Razem		22 949,5343	17 471,3255	5 478,2088	76,13%

Na koniec 2024 r. łączny obszar stref był zagospodarowany w 76,13%. Tak jak w poprzednich latach największym stopniem zagospodarowania charakteryzowała się strefa mielecka (89,27%). Na kolejnych miejscach znajduje się strefa katowicka, w której zagospodarowane było 88,06% powierzchni, suwalska (87,08%), tarnobrzeska (82,75%) i pomorska (82,14%).

Kolejny rok z rzędu najmniejszy odsetek gruntów zagospodarowanych zanotowała strefa legnicka (45,9%), choć trzeba podkreślić, że wskaźnik ten systematycznie rośnie, tym razem o 1,24 pkt proc. w stosunku do roku 2023 r. Na koniec 2024 r. jeszcze tylko w dwóch strefach – słupskiej i kamiennogórskiej, udział gruntów zagospodarowanych w powierzchni ogółem nie przekroczył 60% i wyniósł odpowiednio: 51,2% i 56,31%.

W porównaniu z 2023 r. powierzchnia zagospodarowana zwiększyła się o prawie 238,63 ha, a więc o 1,3/%, Największy przyrost (o 61,85 ha) odnotowała strefa pomorska. Na tę strefę przypadło ponad 25,9% z puli nowo zagospodarowanych gruntów. Na kolejnych pozycjach znalazła się strefa katowicka, ze wzrostem powierzchni zagospodarowanej o blisko 40,0 ha oraz strefa wałbrzyska, w której powierzchnia zagospodarowana zwiększyła się o ponad 31,64 ha. Najmniejszy przyrost powierzchni gruntów zagospodarowanych miał natomiast miejsce w strefie łódzkiej i warmińsko-mazurskiej. Wyniósł on odpowiednio: 3,18 ha i 5,40 ha. Strefa kamiennogórska jest jedyną, w której obszar zagospodarowany skurczył się. Przyczyniło się do tego wycofanie z obrotu dwóch decyzji o wsparciu dla przedsiębiorcy, który nie nabył nieruchomości pod realizację nowych inwestycji. Mimo braku tytułu własności do terenu na koniec 2023 r. był on uznany za zajęty pod inwestycje objęte wsparciem na podstawie ustawy o wni. Na koniec 2024 r. należący do gminy grunt został sklasyfikowany jako niezagospodarowany. W strefie tarnobrzeskiej powierzchnia zagospodarowana w 2024 r. nie uległa zmianie.

Zwiększenie stopnia zagospodarowania, przy jednoczesnym wygaszaniu instrumentu stref i braku nowych zezwoleń od 2. połowy 2019 r., było możliwe m.in. dzięki wzrostowi wykorzystania terenów strefowych pod realizację inwestycji objętych decyzjami o wsparciu (na podstawie ustawy o wni), a więc instrumentu wsparcia, który zastąpił specjalne strefy ekonomiczne.

Na koniec 2024 r. powierzchnia zajęta przez przedsiębiorców posiadających ważne zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej w strefach wynosiła ponad 8 027,08 ha. Pod działalność związaną z inwestycjami objętymi decyzjami o wsparciu (realizowanymi na terenach innych niż zezwolenia) zagospodarowane było dodatkowo 2 008,56 ha terenu. W sumie pod działalność wspieraną na podstawie zezwoleń na prowadzenie działalności w strefie i na podstawie decyzji o wsparciu zagospodarowanych było prawie 10 035,64 ha, co stanowi 43,73% łącznej powierzchni stref.

W porównaniu z rokiem 2023 łączna powierzchnia terenu zagospodarowanego pod inwestycje objęte decyzjami o wsparciu (realizowane na terenach, które nie są jednocześnie wykorzystywane pod działalność gospodarczą prowadzoną na podstawie zezwolenia) wzrosła z 1 928,17 ha do 2 008,56 ha. Największy wzrost – o prawie 37,54 ha – odnotowała strefa kostrzyńsko-słubicka. Było to m.in. konsekwencją objęcia decyzją o wsparciu kilku nowych inwestycji ulokowanych na terenie tej strefy, np. TB Foam Solutions w Lipnie, Arctic Paper w Kostrzynie, Cefa Poland w Żaganiu. Stosunkowo duże zwiększenie obszaru pod działalność wspieraną na podstawie ustawy o wni odnotowały strefy: krakowska, pomorska i katowicka. W każdej z nich powierzchnia zajęta pod tę działalność wzrosła o ponad 10 ha. W sumie w tych trzech strefach powierzchnia pod inwestycje objęte ww. wsparciem wzrosła o ponad 41,63 ha.

Tylko w dwóch strefach: wałbrzyskiej i suwalskiej powierzchnia terenu pod inwestycje objęte wsparciem wynikającym z ustawy o wni zmniejszyła się. Spadek w pierwszej z nich wyniósł ponad 11,43 ha, a w drugiej – 2,3 ha. Zmniejszenia wynikają z wycofania z obrotu prawnego kilku decyzji o wsparciu dla projektów inwestycyjnych planowanych do realizacji na stosunkowo dużych terenach, m.in. Top Packaging i Carel Systems w Skarbimierzu, Dul Radim w Prudniku, Danwood i Kan w Białymstoku.

II. Efekty funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych

Prezentowane poniżej informacje opracowano na podstawie sprawozdań kwartalnych przekazywanych ministrowi właściwemu do spraw gospodarki przez spółki zarządzające strefami. Sprawozdania te odnoszą się do przedsiębiorców posiadających ważne zezwolenia na działalność w strefie. Przedsiębiorcy, którzy nie posiadają zezwoleń, nawet jeśli zrealizowali zaplanowaną inwestycję i korzystali z pomocy publicznej, nie są objęci sprawozdawczością, ponieważ nie ma podstaw prawnych do nałożenia na nich takiego obowiązku. W związku z tym dane o liczbie miejsc pracy w zakładach zlokalizowanych w strefach oraz wartości inwestycji zrealizowanych na ich terenie są niższe niż wielkości faktyczne.

Efekty ekonomiczne poszczególnych stref w dużym stopniu są zdeterminowane położeniem geograficznym obszarów i związanym z tym poziomem rozwoju infrastruktury społeczno-gospodarczej oraz dostępnością wykwalifikowanej kadry. Strefy, które należą do wiodących pod względem liczby zezwoleń, wartości inwestycji i liczby utworzonych miejsc pracy, są zlokalizowane w części zachodniej, południowej i centralnej Polski.

Liczba udzielonych zezwoleń

W związku z wejściem w życie ustawy o wni, wprowadzającej instrument wsparcia w formie zwolnienia podatkowego dla przedsiębiorców realizujących projekty inwestycyjne na terenie całej Polski w miejsce specjalnych stref ekonomicznych, w 2024 r., tak jak w latach 2020–2023, nie wydano żadnego zezwolenia. Ostatnie zezwolenie zostało wydane w czerwcu 2019 r. w strefie tarnobrzeskiej.

Tabela 3. Liczba ważnych zezwoleń na koniec roku

Lp.	Strefa	31.12.2021 r.	31.12.2022 r.	31.12.2023 r.	31.12.2024 r.
1	Kamienogórska	53	51	50	49
2	Katowicka	321	315	298	287
3	Kostrzyńsko-Słubicka	161	151	147	139
4	Krakowska	154	149	142	136
5	Legnicka	84	80	79	76
6	Łódzka	203	194	187	180
7	Mielecka	234	219	214	197
8	Pomorska	143	139	126	114
9	Słupska	80	71	63	59
10	Starachowicka	65	65	61	60
11	Suwalska	85	83	78	74
12	Tarnobrzeska	189	182	175	169
13	Wałbrzyska	320	312	295	284
14	Warmińsko-Mazurska	99	95	90	86
Razem		2 191	2 106	2 005	1 910

Powyższa tabela przedstawia liczbę ważnych zezwoleń w latach 2021–2024. Prezentuje ona dane w ujęciu narastającym, tj. uwzględnia zezwolenia wydane od początku istnienia stref i ważne na koniec danego roku.

Konsekwencją wygaszania instrumentu specjalnych stref ekonomicznych i braku nowych zezwoleń na działalność w strefach, przy jednoczesnym wyłączeniu z obrotu prawnego znacznej liczby zezwoleń udzielonych przedsiębiorcom w poprzednich latach, był spadek łącznej liczby zezwoleń ważnych na koniec 2024 r. do poziomu 1 910. Wyłączenie z obrotu prawnego zezwoleń w 2024 r. wynikało z wydania decyzji cofających lub stwierdzających wygaśnięcie tych zezwoleń. Na liczbę ważnych zezwoleń miała również wpływ zmiana terminu obowiązywania 2 zezwoleń (po prawomocnych orzeczeniach Naczelnego Sądu Administracyjnego) i tym samym przywrócenie ważności zezwoleń, które na koniec 2023 r. uznane były za wygasłe.

Spadek łącznej liczby ważnych zezwoleń odnotowały wszystkie strefy, przy czym największy miał miejsce w strefach: mieleckiej (o 17), pomorskiej (o 12), katowickiej i wałbrzyskiej (w każdej z nich – o 11). Największy procentowy ubytek liczby ważnych zezwoleń odnotowała strefa pomorska, dla której wycofanie z obrotu 12 zezwoleń oznaczało spadek liczby zezwoleń o 9,5%. W strefie kamiennogórskiej i starachowickiej liczba ważnych zezwoleń zmniejszyła się w najmniejszym stopniu (o 1), co przełożyło się na spadek odpowiednio o 2% i 1,6%.

Poniższa tabela przedstawia informacje o zmianie liczby zezwoleń w strefach na przestrzeni 2024 r.

Tabela 4. Zmiana liczby ważnych zezwoleń w 2024 r.

Lp.	Strefa	Liczba ważnych zezwoleń na koniec 2023 r.	Zezwolenia przywrócone do ważnych	Zezwolenia wycofane z obrotu prawnego w 2024 r.		Liczba ważnych zezwoleń na koniec 2024 r.
				wygaszone	cofnięte	
1	Kamiennogórska	50	0	1	0	49
2	Katowicka	298	0	11	0	287
3	Kostrzyńsko-Słubicka	147	1	8	1	139
4	Krakowska	142	0	4	2	136
5	Legnicka	79	0	2	1	76
6	Łódzka	187	0	7	0	180
7	Mielecka	214	0	16	1	197
8	Pomorska	126	1	12	1	114
9	Słupska	63	0	1	3	59
10	Starachowicka	61	0	1	0	60
11	Suwalska	78	0	4	0	74
12	Tarnobrzeska	175	0	5	1	169
13	Wałbrzyska	295	0	11	0	284
14	Warmińsko-Mazurska	90	0	2	2	86
Razem		2 005	2	85	12	1 910

W 2024 r. najwięcej zezwoleń należało do przedsiębiorców działających w strefie katowickiej (287) i wałbrzyskiej (284). Na te dwie strefy przypadało 29,9% wszystkich zezwoleń ważnych na koniec 2024 r. Na kolejnych pozycjach znalazły się strefy: mielecka (197 zezwoleń), łódzka (180) i tarnobrzaska (169). Przedsiębiorcy z 5 wspomnianych stref posiadają prawie 58,5% ogółu zezwoleń, co oznacza niewielką zmianę (+ 0,2 pkt proc.) w stosunku do roku 2023.

Całkowita liczba zezwoleń wydanych od początku funkcjonowania stref do końca 2023 r. wyniosła 4 302, z tego 2 392 zostało wyłączonych z obrotu prawnego w związku z cofnięciem, stwierdzeniem wygaśnięcia lub nieważności albo z uchyleniem. W 2024 r. utraciło moc 97 zezwoleń, a więc o 9 zezwoleń mniej niż w 2023 r.

Cofnięcie zezwolenia może nastąpić z urzędu w sytuacji niezrealizowania przez przedsiębiorcę określonych w nim warunków. Zezwolenie może być również cofnięte na wniosek samego przedsiębiorcy. Od początku funkcjonowania stref do końca 2023 r. zostało cofnięte 908 zezwoleń, tj. ponad 21,1% wszystkich wydanych. W samym 2024 r. cofnięto 12 zezwoleń, czyli o 16 mniej niż rok wcześniej.

Stwierdzenie wygaśnięcia zezwolenia następuje na wniosek przedsiębiorcy lub z mocy prawa w przypadku utraty przez dany podmiot statusu przedsiębiorcy, tj. z dniem wykreślenia spółki z Krajowego Rejestru Przedsiębiorców (z zastrzeżeniem, że wykreślenie z KRS nie wynika z przejęcia spółki przez inny podmiot), a w przypadku osoby fizycznej – z dniem wykreślenia z Centralnej Ewidencji i Informacji Działalności Gospodarczej (pod warunkiem, że wykreślenie z ewidencji nie jest skutkiem przekształcenia formy działalności w spółkę kapitałową w oparciu o przepisy art. 584¹ Kodeksu spółek handlowych i zezwolenie nie przeszło na spółkę powstałą z przekształcenia). Ponadto zezwolenie może wygasnąć z upływem terminu, na jaki zostało udzielone. Do końca 2024 r. wygasły 1 476 zezwoleń, co stanowi ponad 34,3% ogólnej liczby zezwoleń wydanych w całej historii stref. Tylko w 2024 r. wygasło 85 zezwoleń, i były to wygaśnięcia stwierdzone na wniosek przedsiębiorcy. Liczba wygaśnień zezwoleń wzrosła w stosunku do 2023 r. o 9%.

Podstawą unieważnienia zezwolenia jest wystąpienie jednej z przesłanek wskazanych w art. 156 Kodeksu postępowania administracyjnego, np. naruszenie przepisów o właściwości, wydanie decyzji bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa. Od początku funkcjonowania stref minister właściwy do spraw gospodarki wydał 6 prawomocnych decyzji stwierdzających nieważność zezwolenia.

Uchylenie zezwolenia następuje w sytuacji wystąpienia przesłanki określonej w art. 145 § 1, art. 145a, art. 145 aa lub w art. 145b Kodeksu postępowania administracyjnego, np. ujawnienia istotnych dla sprawy nowych okoliczności faktycznych lub nowych dowodów istniejących w dniu wydania decyzji, które nie były znane organowi wydającemu decyzję, bądź też wydania decyzji w wyniku przestępstwa. Minister właściwy do spraw gospodarki uchylił jak dotąd 2 zezwolenia. Podstawą tych decyzji była pierwsza z przytoczonych powyżej okoliczności.

Nakłady inwestycyjne

Przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na podstawie zezwoleń, które były ważne na dzień 31 grudnia 2024 r., ponieśli nakłady inwestycyjne w wysokości 167,16 mld zł. W stosunku do 2023 r. wartość inwestycji skurczyła się o ponad 0,46 mld zł, tj. o prawie 0,3%.

Poniższa tabela przedstawia skumulowaną wartość kapitału zainwestowanego przez podmioty posiadające ważne zezwolenia na koniec danego roku, za lata 2022–2024.

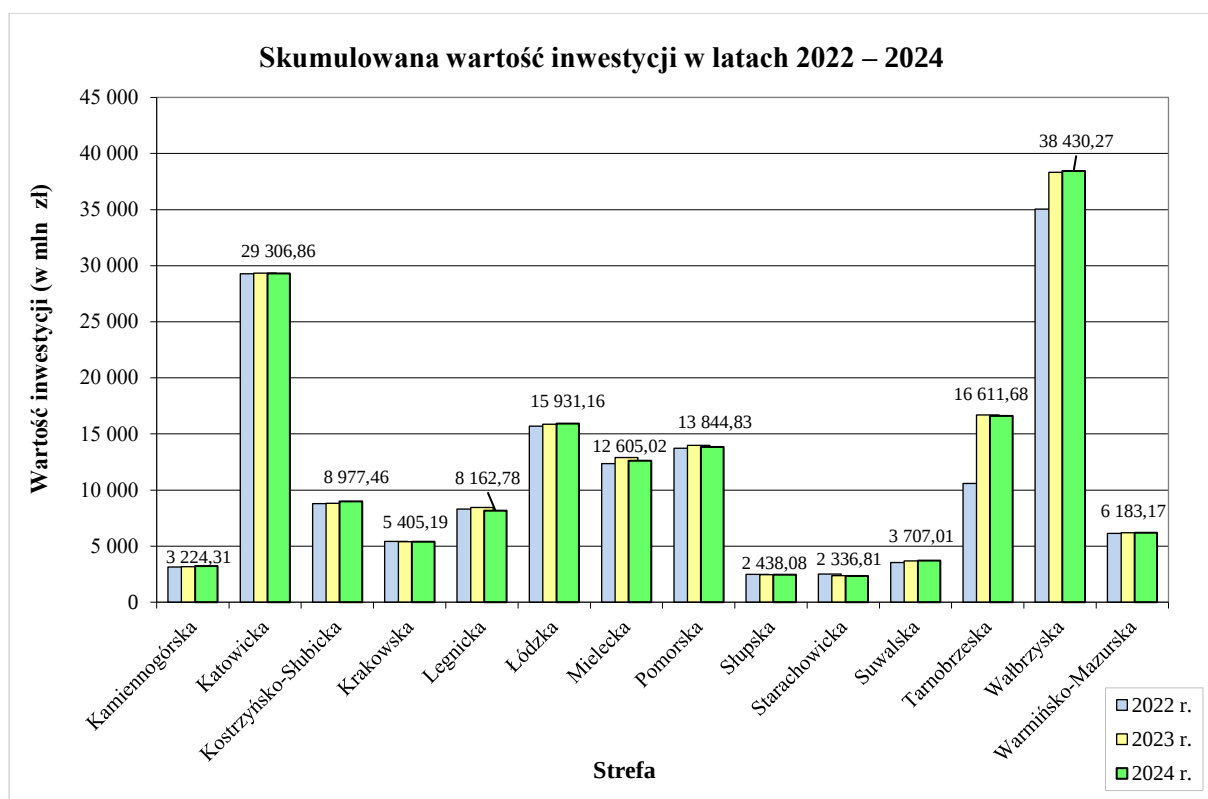
Tabela 5. Poniesione nakłady inwestycyjne (narastająco, na koniec roku) w mln zł

Lp.	Strefa	2022 r.	2023 r.	2024 r.	Udział w nakładach w 2024 r. (w %)	Dynamika 2024/2023 (rok 2023 = 100)
1	Kamiennogórska	3 138,47	3 173,08	3 224,31	1,93	101,61
2	Katowicka	29 293,55	29 340,16	29 306,86	17,53	99,89
3	Kostrzyńsko-Słubicka	8 777,70	8 821,33	8 977,46	5,37	101,77
4	Krakowska	5 408,83	5 388,26	5 405,19	3,23	100,31
5	Legnicka	8 300,54	8 432,40	8 162,78	4,89	96,80
6	Łódzka	15 697,86	15 858,98	15 931,16	9,53	100,46
7	Mielecka	12 347,60	12 903,88	12 605,02	7,54	97,68
8	Pomorska	13 714,31	13 993,42	13 844,83	8,28	98,94
9	Słupska	2 480,14	2 461,61	2 438,08	1,46	99,04
10	Starachowicka	2 504,46	2 364,68	2 336,81	1,40	98,82
11	Suwalska	3 533,51	3 683,51	3 707,01	2,22	100,64
12	Tarnobrzeska	10 597,24	16 679,58	16 611,68	9,93	99,59
13	Wałbrzyska	35 047,90	38 331,21	38,430,27	22,99	100,26
14	Warmińsko-Mazurska	6 138,34	6 192,77	6 183,17	3,70	99,84
Razem		156 980,45	167 624,87	167 164,63	100,00	99,73

W 2024 r., podobnie jak w latach ubiegłych, największy udział w skumulowanej wartości inwestycji miały strefy: wałbrzyska (22,99) i katowicka (17,53%), natomiast najmniejszy – strefa starachowicka (1,4%), słupska (1,46%) i kamiennogórska (1,93%).

Tylko w sześciu strefach wartości inwestycji na koniec 2024 r. zwiększyła się, przy czym w żadnej z nich przyrost nie był większy niż 2%. Najwyższą dynamikę odnotowano w strefie katowickiej i kamiennogórskiej. Nakłady inwestycyjne zwiększyły się w nich odpowiednio o: 1,77% i 1,61%. Wzrostem kosztów inwestycji w stosunku do 2023 r. charakteryzowały się jeszcze strefy: suwalska (o 0,64%), łódzka (o 0,46%), krakowska (o 0,31%) i wałbrzyska (o 0,26%).

Pozostałe osiem stref odnotowało spadek skumulowanej wartości inwestycji, przy czym największa regresja wystąpiła w strefie legnickiej, gdzie nakłady spadły o 3,2%. Wartość wydatków inwestycyjnych w strefie legnickiej skurczyła się o ponad 269,6 mln zł w stosunku do roku 2023, mimo że przedsiębiorcy posiadający na koniec 2024 r. ważne zezwolenia zwiększyli wartość swoich inwestycji o prawie 35,6 mln zł. Spadek łącznej wartości inwestycji był wynikiem cofnięcia zezwolenia przedsiębiorcy Bisek-Asfalt i stwierdzenia wygaśnięcia dwóch zezwoleń należących do LEAR Corporation Poland II – jednego z większych inwestorów w tej strefie. Łączna wartość inwestycji dla tych trzech zezwoleń, nie uwzględniona w wynikach strefy na koniec 2024 r., wynosi niemal 305,19 mln zł.

W wartościach bezwzględnych największy wzrost inwestycji w porównaniu z 2023 r. wystąpił w strefie kostrzyńsko-słubickiej i wyniósł 156,13 mln zł. Jest to wynikiem ponownego uwzględnienia w statystykach zezwolenia z 1999 r. dla ICT Poland. W kilku ostatnich latach zezwolenie to traktowane było jako wygasłe w związku z upływem terminu obowiązywania. Po prawomocnym rozstrzygnięciu przez Naczelny Sąd Administracyjny sprawy ze skargi na decyzję ministra właściwego do spraw gospodarki odmawiającą zmiany terminu ważności zezwolenia, okres obowiązywania przedmiotowego zezwolenia został wydłużony do końca 2026 r., co pozwoliło na objęcie raportowaniem inwestycji objętej tym zezwoleniem. Przywrócenie ważności tego zezwolenia oznaczało przyrost kosztów inwestycji o blisko 414,25 mln zł, rekompensujący duży spadek wartości inwestycji przedsiębiorcy Nord Napędy Zakłady Produkcyjne i zmniejszenie wynikające z wycofania z obrotu prawnego dziewięciu zezwoleń, dla których nakłady na koniec 2023 r. wynosiły niemal 176,9 mln zł. Na kolejnej pozycji uplasowała się strefa wałbrzyska, ze wzrostem na poziomie 99,06 mln zł. Na wynik ten złożyły się znaczące nakłady poczynione w 2024 r. przez przedsiębiorców Mercedes-Benz Manufacturing Poland i Umicore Battery Materials Poland. Przyrost wydatków inwestycyjnych na przestrzeni 2024 r. znacznie przekroczył ubytek wynikający ze stwierdzenia wygaśnięcia w tym samym okresie aż 11 zezwoleń związanych z inwestycjami na łączną kwotę ok. 297,4 mln zł.

Wzrost nakładów na poziomie ponad 50 mln zł odnotowały też strefy łódzka i kamiennogórska. W strefie łódzkiej przyrost na poziomie blisko 72,18 mln zł wynikał z sukcesywnego angażowania środków przez wielu inwestorów, wśród których wyróżniali się: Zakłady Farmaceutyczne Polpharma, Lek i Euroglas Polska. Wzrosty wartości poszczególnych inwestycji były na tyle duże, że zrekompensowały ubytek wynikający z wygaśnięcia

7 zezwoleń dla inwestycji, których łączna wartość na koniec 2023 r. wyniosła 239,1 mln zł. Na wynik strefy kamiennogórskiej złożyły się drobne przyrosty inwestycji wielu przedsiębiorców.

Tego, jak znaczący jest wpływ wycofywania z obrotu prawnego zezwoleń na skumulowaną wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych w strefach dowodzi tabela 6 przedstawiająca zmianę wartości inwestycji na przestrzeni 2024 r.

Tabela 6. Zmiana skumulowanej wartości inwestycji w 2024 r. w tys. zł

Lp.	Strefa	Wartość inwestycji na koniec 2023 r.	Ubytek nakładów w związku z wycofaniem zezwoleń	Zwiększenie wartości inwestycji	Wartość inwestycji na koniec 2024 r.
1	Kamiennogórska	3 173 082,86	177,43	51 405,33	3 224 310,76
2	Katowicka	29 340 155,81	210 056,79	176 763,59	29 306 862,61
3	Kostrzyńsko-Słubicka	8 821 332,29	176 891,68	333 015,52	8 977 456,13
4	Krakowska	5 388 261,48	43 038,33	59 963,22	5 405 186,37
5	Legnicka	8 432 403,62	305 185,32	35 567,07	8 162 785,38
6	Łódzka	15 858 983,80	239 120,02	311 299,88	15 931 163,66
7	Mielecka	12 903 879,08	795 848,83	496 989,63	12 605 019,89
8	Pomorska	13 993 415,61	442 829,35	294 243,00	13 844 829,26
9	Słupska	2 461 612,49	46 845,36	23 308,44	2 438 075,57
10	Starachowicka	2 364 676,23	33 057,81	5 187,83	2 336 806,25
11	Suwalska	3 683 505,97	93 940,95	117 449,79	3 707 014,81
12	Tarnobrzaska	16 679 580,55	175 914,33	108 017,89	16 611 684,11
13	Wałbrzyska	38 331 208,70	297 397,43	396 454,98	38 430 266,25
14	Warmińsko-Mazurska	6 192 767,33	33 790,06	24 189,80	6 183 167,07
Razem		167 624 865,82	2 894 093,70	2 433 855,99	167 164 628,11

Wycofanie w 2024 r. z obrotu prawnego 97 zezwoleń oznacza, że w statystykach dotyczących wyników stref na koniec 2024 r. nie zostały uwzględnione wydatki inwestycyjne poniesione w związku z realizacją tych zezwoleń na łączną kwotę ponad 2,89 mld zł. Jest to wartość inwestycji określona na koniec 2023 r., kiedy zezwolenia jeszcze obowiązywały i przypisane do nich nakłady inwestycyjne były uwzględnione w całkowitych kosztach inwestycji wynoszących przeszło 167,62 mld zł.

Największy ubytek wydatków inwestycyjnych wystąpił w strefie mieleckiej i wyniósł niemal 795,85 mln zł. Na ten rezultat złożyły się wydatki inwestycyjne dla 17 zezwoleń wycofanych z obrotu prawnego. Na tle innych stref wyróżnia się jeszcze strefa pomorska, w której wygaszenie 12 zezwoleń i cofnięcie 1 zezwolenia skutkowało redukcją wartości inwestycji o blisko 442,83 mln zł. Utrata ważności trzech zezwoleń w strefie legnickiej wiązała się z ubytkiem inwestycji na kwotę prawie 305,19 mln zł. Najmniejszy wpływ na skumulowaną wartość inwestycji miało wygaśnięcie zezwolenia w strefie kamiennogórskiej.

Mimo że zdecydowana większość inwestycji w strefach jest już w stu procentach zrealizowana i przedsiębiorcy znajdują się na etapie korzystania z pomocy publicznej w formie zwolnienia

podatkowego, we wszystkich strefach nastąpił przyrost wartości inwestycji w 2024 r. W dwóch strefach – kostrzyńsko-słubickiej i pomorskiej przyczyniło się do tego przywrócenie ważności dwóch zezwoleń, w szczególności w strefie kostrzyńsko-słubickiej uwzględnienie inwestycji o wartości przeszło 414,24 mln zł pozwoliło zrekompensować duży spadek kosztów inwestycji przedsiębiorcy Nord Napędy Zakłady Produkcyjne i ubytek wynikający z wycofania z obrotu prawnego dziewięciu zezwoleń. Przywrócenie ważności zezwolenia w strefie pomorskiej nie zniwelowało jednak negatywnych skutków wycofania z obrotu prawnego trzynastu zezwoleń.

Miejsca pracy

Inwestorzy działający na terenie stref na koniec 2024 r. zatrudniali 368 870 pracowników, z czego prawie 68,1% stanowiły nowe miejsca pracy, tzn. utworzone przez przedsiębiorców w wyniku realizacji nowych inwestycji po dniu uzyskania zezwolenia.

W 2024 r. zatrudnienie ogółem u przedsiębiorców posiadających zezwolenia na działalność w strefach spadło w stosunku do roku 2023 o 16 570 pracowników, tj. o 4,6%.

Jedyną strefą, w której wystąpiła dodatnia dynamika zatrudnienia ogółem jest strefa śląska, przy czym wzrost ten był minimalny i wyniósł 0,2%. Przełożyło się to na zwiększenie zatrudnienia o 12 etatów. W pozostałych strefach wskaźnik dynamiki zatrudnienia był mniejszy od 100, co oznacza, że zatrudnienie ogółem na koniec 2024 r. spadło w stosunku do poziomu z 2023 r.

Największy spadek zatrudnienia odnotowała strefa krakowska, w której liczba pracowników ogółem zmniejszyła się o 18,4%. Było to wynikiem wycofania z obrotu prawnego sześciu zezwoleń, w szczególności stwierdzenia wygaśnięcia dwóch zezwoleń przedsiębiorcy UBS Business Solutions Poland, który na koniec 2023 r. wykazywał zatrudnienie łączne przekraczające 2,8 tys. pracowników i zezwolenia należące do przedsiębiorcy Motorola Solutions Systems Polska, który na koniec 2023 r. zatrudniał ponad 2,3 tys. pracowników oraz cofnięcia zezwolenia należące do przedsiębiorcy HCL Poland, u którego zatrudnienie wynosiło niemal 1,3 tys. etatów.

W strefie suwalskiej zatrudnienie ogółem spadło o 6,6% i było konsekwencją wygaśnięcia czterech zezwoleń, w tym dwóch należących do Porta KMI Poland zatrudniającego na koniec 2023 r. ponad 480 pracowników oraz licznych redukcji liczebności załogi. Spadek zatrudnienia w strefie kostrzyńsko-słubickiej i legnickiej wyniósł odpowiednio 5,2% i 5,1%. W pierwszej z nich był on spowodowany wycofaniem z obrotu prawnego 9 zezwoleń, dla których na koniec 2023 r. wykazywano zatrudnienie na poziomie 747 pracowników oraz znaczącego ograniczenia zatrudnienia u kilku przedsiębiorców: TPV Displays Polska, Phoenix Contact Wielkopolska, Amica, Polinova Polska i Volkswagen Poznań (w zakładzie w Poznaniu). U dwóch pierwszych inwestorów redukcja zatrudnienia przekraczała 200, a w pozostałych – 100 etatów. Spadek zatrudnienia w strefie legnickiej wynikał natomiast z wygaśnięcia dwóch zezwoleń dla Lear Corporation Poland II, który na koniec 2023 r. zatrudniał ponad 780 pracowników.

Tabela 7. przedstawia informacje o liczbie miejsc pracy w poszczególnych strefach w latach 2022–2024 u przedsiębiorców posiadających zezwolenia na działalność w strefie na koniec danego roku oraz informacje o dynamice zatrudnienia.

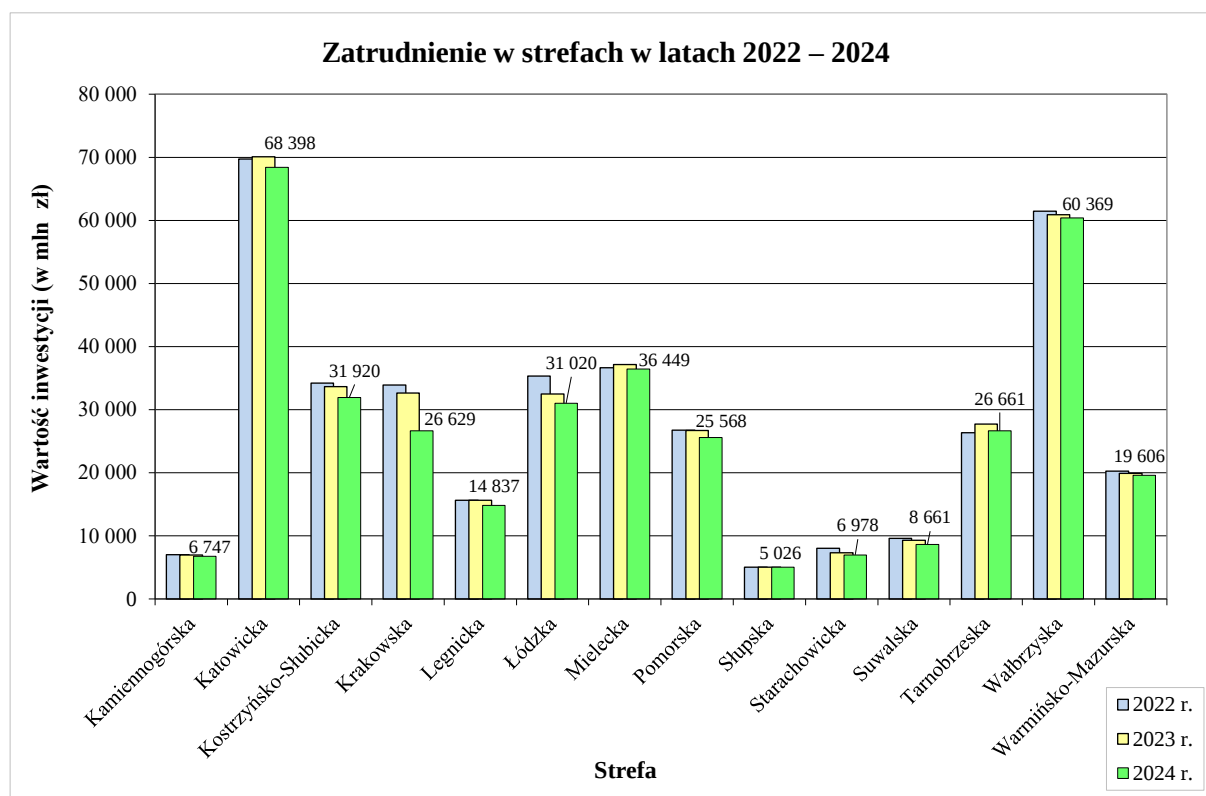
Tabela 7. Miejsca pracy w strefach

Lp.	Strefa	31.12.2022 r.			31.12.2023 r.			31.12.2024 r.			Dynamika zatrudnienia ogółem (rok poprzedni = 100%)	
		Ogółem	Utrzymane	Nowe	Ogółem	Utrzymane	Nowe	Ogółem	Utrzymane	Nowe	2023/2022	2024/2023
1	Kamiennogórska	7 031	938	6 093	6 968	908	6 060	6 747	882	5 865	99,1	96,8
2	Katowicka	69 713	26 518	43 195	70 090	26 738	43 352	68 398	26 839	41 559	100,5	97,6
3	Kostrzyńsko-Słubicka	34 205	13 042	21 163	33 669	13 038	20 631	31 920	12 532	19 388	98,4	94,8
4	Krakowska	33 905	12 650	21 255	32 625	11 834	20 791	26 629	10 390	16 239	96,2	81,6
5	Legnicka	15 614	2 532	13 082	15 635	2 524	13 111	14 837	2 524	12 313	100,1	94,9
6	Łódzka	35 345	9 181	26 164	32 496	8 448	24 048	31 020	8 090	22 930	91,9	95,5
7	Mielecka	36 620	14 078	22 542	37 176	14 505	22 671	36 449	14 026	22 423	101,5	98,0
8	Pomorska	26 756	6 978	19 778	26 678	6 580	20 098	25 568	6 274	19 294	99,7	95,8
9	Słupska	5 015	1 780	3 235	5 014	1 825	3 189	5 026	1 894	3 132	100,0	100,2
10	Starachowicka	8 038	2 998	5 040	7 307	2 888	4 419	6 978	2 538	4 440	90,9	95,5
11	Suwalska	9 612	4 382	5 230	9 272	4 227	5 045	8 661	3 607	5 054	96,5	93,4
12	Tarnobrzeska	26 351	6 646	19 705	27 729	5 940	21 789	26 661	5 829	20 832	105,2	96,1
13	Wałbrzyska	61 452	13 367	48 085	60 898	13 258	47 640	60 369	12 943	47 426	99,1	99,1
14	Warmińsko-Mazurska	20 265	9 633	10 632	19 882	9 463	10 419	19 606	9 313	10 293	98,1	98,6
Razem		389 922	124 723	265 199	385 439	122 176	263 263	368 869	117 681	251 188	98,9	95,7

W liczbach bezwzględnych największy spadek liczby miejsc pracy ogółem w porównaniu z 2023 r. miał miejsce w strefie krakowskiej i wynikał ze wspomnianego wycofania z obrotu prawnego 6 zezwoleń dla przedsiębiorców wykazujących na koniec 2023 r. łączne zatrudnienie na poziomie niemal 6,6 tys. pracowników.

W strefach: katowickiej, kostrzyńsko-słubickiej, łódzkiej, pomorskiej i tarnobrzeskiej zatrudnienie ogółem skurczyło się o ponad 1 tys. etatów. W strefie kostrzyńsko-słubickiej zatrudnienie spadło o niemal 1 750 etatów i było konsekwencją wskazanych wcześniej zjawisk. Redukcja zatrudnienia w strefie katowickiej dotyczyła prawie 1,7 tys. etatów i wynikała z wygaśnięcia 8 zrealizowanych zezwoleń, dla których na koniec 2023 r. wykazywano zatrudnienie ponad 1,9 tys. pracowników, a także z ograniczenia liczebności załogi przez takich pracodawców jak: Nifco Korea Poland, Marelli Bielsko-Biała Poland, Aiut i Tenneco Automotive Eastern Europe. U dwóch pierwszych inwestorów zatrudnienie spadło o ponad 200 etatów, a w kolejnych – o ponad 100.

Spadek o prawie 1,5 tys. etatów odnotowała strefa łódzka. Jest on konsekwencją wycofania z obrotu prawnego siedmiu zezwoleń, w tym zezwolenia dla Fresenius Kabi Polska zatrudniającego na koniec 2023 r. ponad 400 pracowników oraz redukcji etatów, m.in. u czterech znaczących inwestorów, oscylującej w przedziale od 127 do 361 etatów. W przypadku strefy pomorskiej i tarnobrzeskiej spadek zatrudnienia o blisko 1,1 tys. etatów w każdej z nich również wynikał z wycofania z obrotu prawnego zezwoleń dla zrealizowanych inwestycji, dla których na koniec 2023 r. wykazywano odpowiednio: 1,6 tys. etatów i ponad 480 etatów oraz z fluktuacji zatrudnienia u takich pracodawców jak Jabil Poland, Lacroix Electronics i MrGarden w strefie pomorskiej oraz Quad/Graphics Europe, Thoni Alutec i Federal-Mogul Gorzyce w strefie tarnobrzeskiej.

Liczba nowych miejsc pracy na koniec 2024 r. zmniejszyła się w porównaniu z rokiem 2023 o 4,6%, co przełożyło się na spadek o prawie 12,1 tys. etatów.

Dodatnią dynamikę w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy odnotowały tylko dwie strefy: starachowicka i suwalska. Liczba nowych miejsc pracy wzrosła w nich odpowiednio o 0,5% i 0,2%, co oznaczało powstanie 21 i 9 dodatkowych stanowisk pracy. W strefie starachowickiej utworzenie nowych miejsc pracy przez Man Bus i Elkom Trade zrekompensowało ubytek ponad 130 nowych etatów wynikający z wygaśnięcia zezwolenia dla MA Polska. W strefie suwalskiej wzrost liczby nowych miejsc pracy u kilku przedsiębiorców, w szczególności u Biawar Produkcja, zrekompensował ubytek wynikający z wygaśnięcia czterech zezwoleń, w tym dwóch dla Porta KMI Poland, i licznych redukcji liczebności załogi, z których największa miała miejsce u przedsiębiorcy SaMASZ.

Największy spadek liczby nowych miejsc pracy charakteryzował strefę krakowską, w której liczba miejsc pracy utworzonych w wyniku realizacji nowych inwestycji skurczyła się o prawie 21,9%. Było to konsekwencją tych samych zjawisk, które przyczyniły się do największego w ujęciu procentowym i w liczbach bezwzględnych spadku zatrudnienia ogółem, a więc wycofania z obrotu prawnego 6 zezwoleń (w tym dwóch zezwoleń dla przedsiębiorcy UBS Business Solutions Poland wykazującego na koniec 2023 r. ponad 2,8 tys. nowych etatów i zezwolenia Motorola Solutions Systems Polska, który wykazywał ponad 1,3 tys. nowych miejsc pracy oraz zezwolenia dla HCL Poland).

Na kolejnych pozycjach znalazły się strefy legnicka i kostrzyńsko-słubicka, w których liczba nowych miejsc pracy spadła odpowiednio o: 6,1% i 6%. Do takiego rezultatu przyczyniło się, tak jak przy spadku zatrudnienia ogółem, wycofanie z obrotu prawnego zezwoleń, dla których na koniec 2023 r. wykazywano łącznie ponad 1,5 tys. nowych miejsc pracy i redukcja nowych etatów u kilku dużych inwestorów ze strefy kostrzyńsko-słubickiej, m.in. TPV Displays Polska, Phoenix Contact Wielkopolska, Polinova Polska i Volkswagen Poznań (zakład w Poznaniu). Spadki liczby nowych miejsc pracy u pozostałych przedsiębiorców nie przekraczały 5% i mieściły się w przedziale od 0,4% (w strefie wałbrzyskiej) do 4,6% (w strefie łódzkiej).

W liczbach bezwzględnych największy spadek liczby nowych miejsc pracy w porównaniu z 2023 r. miał miejsce w strefie krakowskiej. Na koniec 2024 r. liczba nowych etatów w tej strefie zmniejszyła się o ponad 4,5 tys., głównie za sprawą cofnięcia jednego zezwolenia i wygaśnięcia trzech zezwoleń dla dużych inwestorów z sektora usług IT i BPO.

Na drugiej pozycji pod względem skali spadku liczby nowych miejsc pracy jest strefa katowicka. Do redukcji niemal 1,8 tys. nowych etatów w największym stopniu przyczyniło się wygaśnięcie zezwoleń należących do Sopra Steria Polska, Kalmet i HL Display Gliwice oraz likwidacja nowo utworzonych miejsc pracy przez Nifco Korea Poland, Marelli Bielsko-Białą Poland, Aiut i Tenneco Auyomotive Eastern Europe.

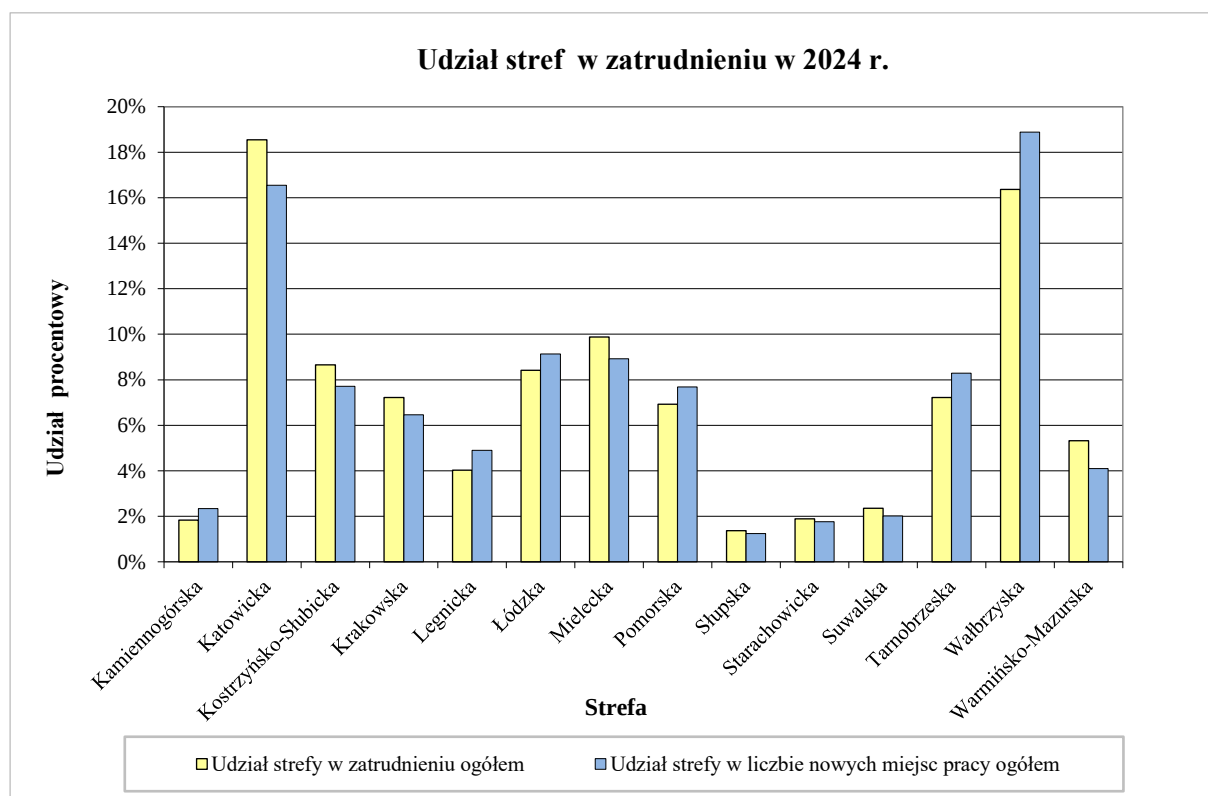
W strefie kostrzyńsko-słubickiej liczba nowych miejsc pracy skurczyła się o prawie 1 250. Na ten wynik złożyło się wycofanie z obrotu prawnego 9 zezwoleń, w tym dla takich pracodawców jak: AB Foods Polska, eobuwie.pl Logictics i M.B.B. Logistics w upadłości, oraz spadek liczby nowo utworzonych miejsc pracy u przedsiębiorców: TPV Displays Polska, Phoenix Contact Wielkopolska i Polinova Polska. W grupie stref o największych spadkach nowo utworzonych

miejsce pracy w liczbach bezwzględnych znalazły się jeszcze strefy: łódzka (spadek o 1 118 etatów, tarnobrzaska (o 957 etatów), pomorska (o 804) i legnicka (o 798).

Największym udziałem w zatrudnieniu ogółem od wielu lat charakteryzuje się strefa katowicka. W 2024 r. wyniósł on ponad 18,5% i był o 0,3 pkt proc. wyższy niż w roku wcześniejszym. Do największych pracodawców w strefie katowickiej należą: NGK Ceramics Polska (fabryki w Dąbrowie Górniczej i Gliwicach), ZF Passive Safety Systems, Stellantis Gliwice (zakłady w Gliwicach i Tychach), Spółki z grupy Tenneco, Lear Corporation Poland II (fabryka w Tychach), Brembo Poland, Adient Seating Poland i Nexteer Automotive Poland.

Drugą pod względem udziału w zatrudnieniu była strefa wałbrzyska, z wynikiem na poziomie 16,4%, a więc o 0,6 pkt proc. wyższym niż w roku 2023. Wysoką pozycję w tym rankingu strefa zawdzięcza inwestycjom realizowanym przez takich przedsiębiorców jak: Kyndryl Global Services Delivery Centre Polska, Volkswagen Poznań (fabryka we Wrześni), Toyota Motor Manufacturing Poland (zakłady w Wałbrzychu i Jelczu-Laskowicach), Electrolux Poland (fabryki w Żarowie, Oławie i Świdnicy), Mahle Polska, ZF CV Systems Poland, Adient Poland, Faurecia Wałbrzych i 3M Wrocław.

Na trzeciej pozycji znalazła się strefa mielecka, której udział w zatrudnieniu ogółem wynosił 9,88%. W tej strefie najwięcej pracowników zatrudniali: Pratt & Whitney Rzeszów, Firma Oponiarska Dębica, Lear Corporation Poland II (zakład w Jarosławiu), Bury i BorgWarner Poland. Niewiele mniejsze udziały miały strefy kostrzyńsko-słubicka (8,65%, m.in. dzięki inwestycjom Volkswagen Poznań w fabryce w Poznaniu, Phoenix Contact Wielkopolska, Amica i Faurecia Gorzów) i łódzka (8,41%, m.in. za sprawą Beko Poland Manufacturing, Wielton, Press Glass i Infosys Poland). Łącznie na te pięć stref przypadło prawie 61,9% wszystkich miejsc pracy istniejących w specjalnych strefach ekonomicznych na koniec 2024 r.

Tak jak w poprzednich latach strefa katowicka i wałbrzyska, z najwyższym udziałem w zatrudnieniu ogółem, dominowały również pod względem udziału w liczbie utworzonych nowych miejsc pracy. W tym rankingu na pierwszym miejscu plasuje się jednak strefa wałbrzyska, z udziałem wynoszącym niemal 18,9%, a więc o 0,8 pkt proc większym niż w roku wcześniejszym. Nowe miejsca pracy powstałe w strefie katowickiej stanowiły natomiast 16,5% ogółu nowych etatów, a więc dokładnie tyle samo co w roku 2023. Trzecią pozycję, kolejny rok z rzędu, zajęła strefa łódzka, z udziałem na poziomie 9,1%. Łącznie na te trzy strefy przypadło niespełna 44,6% wszystkich nowych miejsc pracy powstałych w strefach.

Przedsiębiorcą, który według stanu na koniec 2024 r. utworzył w strefach najwięcej nowych miejsc pracy jest Volkswagen Poznań, posiadający zakłady w Poznaniu (strefa kostrzyńsko-słubicka) i we Wrześni (strefa wałbrzyska). Przedsiębiorca ten stworzył ponad 4 tys. nowych miejsc pracy. Do pułapu 4 tys. niewiele zabrakło przedsiębiorcy Kyndryl Global Services Delivery Centre Polska działającemu w strefie wałbrzyskiej i Shell, który w strefie krakowskiej posiada 4 zezwolenia. Na czwartej pozycji uplasował się Electrolux Poland. Przedsiębiorca działający w Oławie, Świdnicy i Żarowie w strefie wałbrzyskiej oraz w Siewierzu i Zabrze w strefie katowickiej w przeszłości przez kilka lat był liderem tej klasyfikacji. W sumie w zakładach tego przedsiębiorcy utworzono prawie 3,75 tys. nowych miejsc pracy. Ponad 3 tys. nowych miejsc pracy stworzyli jeszcze: Flextronics International Poland (strefa pomorska), LG Energy Solution Wrocław (strefa tarnobrzeska) i NGK Ceramics Polska (strefa katowicka).

Wiodący inwestorzy

Grupę piętnastu największych inwestorów tworzą ci sami przedsiębiorcy co w roku poprzednim. Na liście największych inwestorów doszło tylko do jednej zmiany, na pozycjach ósmej i dziewiątej. Przedsiębiorcy Umicore Battery Materials Poland i Volkswagen Motor Polska zamienili się miejscami w rankingu. Było to wynikiem zwiększenia wartości inwestycji Umicore Battery Materials Poland działającego w Nysie o ok. 150 mln zł, przy niezmienionej wartości inwestycji Volkswagen Motor Polska zrealizowanych w Polkowicach.

Pozostali przedsiębiorcy zachowali swoje pozycje w gronie wiodących inwestorów.

Tabela 8. Wiodący inwestorzy w specjalnych strefach ekonomicznych

Lp.	Przedsiębiorca	Strefa	Branża	Kraj pochodzenia kapitału
1	LG Energy Solution Wrocław sp. z o.o.	Tarnobrzeska	Produkcja ogniw do pojazdów elektrycznych	Korea Płd.
2	Mercedes-Benz Manufacturing Poland sp. z o.o.	Wałbrzyska	Motoryzacja (silniki)	Niemcy
3	Stellantis Gliwice sp. z o.o.	Katowicka	Motoryzacja (samochody i silniki)	Niemcy
4	Toyota Motor Manufacturing Poland sp. z o.o.	Wałbrzyska	Motoryzacja (skrzynie biegów i silniki)	Belgia/Japonia
5	Volkswagen Poznań sp. z o.o.	Wałbrzyska i Kostrzyńsko-Słubicka	Motoryzacja (samochody)	Luksemburg
6	Grupa Azoty Polyolefins S.A.	Pomorska	Chemiczna	Polska

Lp.	Przedsiębiorca	Strefa	Branża	Kraj pochodzenia kapitału
7	NGK Ceramics Polska sp. z o.o.	Katowicka	Motoryzacja (filtry do silników)	Belgia/Wielka Brytania/Japonia
8	Umicore Battery Materials Poland sp. z o.o.	Wałbrzyska	Produkcja materiałów katodowych do akumulatorów	Luksemburg
9	Volkswagen Motor Polska sp. z o.o.	Legnicka	Motoryzacja (silniki)	Niemcy
10	Essity Operations Poland sp. z o.o.	Wałbrzyska	Produkcja środków higieny osobistej	Niemcy
11	Bridgestone Stargard sp. z o.o.	Pomorska	Produkcja opon	Belgia
12	Mondelez Polska Production sp. z o.o.	Wałbrzyska i Łódzka	Spożywcza	Polska
13	Zakłady Farmaceutyczne Polpharma S.A.	Pomorska, Tarnobrzewska i Łódzka	Farmaceutyczna	Holandia
14	Egger Biskupiec sp. z o.o.	Warmińsko-Mazurska	Przetwórstwo drewna	Austria
15	Euroglas Polska sp. z o.o.	Łódzka	Produkcja szkła	Niemcy

Łączne nakłady inwestycyjne piętnastu największych inwestorów na koniec 2024 r. wyniosły ponad 50,7 mld zł, co stanowiło 30,33% całkowitej wartości inwestycji zrealizowanych w strefach. Udział inwestycji czołowych inwestorów był o 0,43 pkt proc. większy niż w 2023 r.

Podobnie jak w poprzednich latach w czołowej piętnastce najsilniej reprezentowana jest branża motoryzacyjna. Przypadło na nią ok. 51,23% wartości inwestycji zrealizowanych przez piętnastu wiodących inwestorów. To poziom nieznacznie niższy niż w roku 2023. Z kolei pod względem kraju pochodzenia kapitału największy udział w wartości inwestycji mają przedsiębiorcy z kapitałem niemieckim. Przypada na nich ponad 33,8% wydatków inwestycyjnych, co również jest wielkością zbliżoną do tej z roku 2023. Wśród wiodących inwestorów wyróżniają się też przedsiębiorcy z kapitałem z Belgii (udział na poziomie 18,21%) i z Luksemburga (ponad 14,2%).

Przedsięwzięcia zrealizowane przez piętnastu największych inwestorów zlokalizowane są głównie w województwie dolnośląskim i śląskim. Na terenie tych województw swoje inwestycje ulokowało 7 z 15 wiodących inwestorów, przy czym aż 6 z nich posiadało więcej niż jedno zezwolenie. Na inwestycje zrealizowane w województwie śląskim i dolnośląskim przypadło 61,4% środków zainwestowanych przez podmioty z czołowej piętnastki.

Piętnastu wiodących inwestorów posiadało łącznie 48 ważnych zezwoleń. Aż dziewięć zezwoleń przypadało na Zakłady Farmaceutyczne Polpharma działające w trzech strefach: pomorskiej (Starogard Gdański), łódzkiej (Sieradz) i tarnobrzelskiej (Nowa Dęba). Siedem zezwoleń posiadała Toyota Motor Manufacturing Poland, 5 należało do NGK Ceramics Polska, a 4 – do Stellantis Gliwice, Volkswagen Motor Polska i Mondelez Polska Production działającego w strefie łódzkiej (Tomaszów Mazowiecki) i wałbrzyskiej (Skarbimierz). Pięciu inwestorów z czołowej piętnastki posiadało jedno zezwolenie na działalność w strefie.

W 2024 r. nie zmieniła się liczba przedsiębiorców, których inwestycje w strefach przekroczyły 1 mld zł. Grupa ta liczyła 24 przedsiębiorców. Łączna wartość wydatków inwestycyjnych poniesionych przez tę grupę inwestorów na koniec 2024 r. wyniosła prawie 61,29 mld zł, co stanowiło 36,66% całkowitej wartości kapitału ulokowanego w strefach. Przedsiębiorcy z grupy „miliarderów” posiadali łącznie 88 zezwoleń.

Efekty w przeliczeniu na zagospodarowany obszar stref

W 2024 r. obszar zajęty przez przedsiębiorców posiadających zezwolenia wyniósł prawie 8 027,02 ha, tj. o 204,63 ha mniej niż w roku 2023.

We wszystkich strefach powierzchnia gruntów zajętych pod działalność gospodarczą na podstawie zezwoleń zmniejszyła się. Skala tego spadku była różna i wynosiła od 0,36 ha w strefie kamiennogórskiej do 39,35 ha w strefie pomorskiej. Tak duże zmniejszenie powierzchni wykorzystywanej pod działalność na podstawie zezwolenia w strefie pomorskiej wynika z wycofania z obrotu 13 zezwoleń, w szczególności z wygaśnięcia zezwolenia należącego do Katarzynki Akcesoria Meblowe, realizowanego na terenie ok. 19,64 ha i zezwolenia dla Energomontaż-Północ Gdynia, do którego przypisana była nieruchomość o powierzchni przekraczającej 12,61 ha.

W 2024 r. na 1 ha terenu zagospodarowanego przez inwestorów posiadających zezwolenie na działalność w strefach przypadło 20,88 mln zł nakładów inwestycyjnych i 46 miejsc pracy. W porównaniu z rokiem 2023 średnia wartość nakładów inwestycyjnych na 1 ha była wyższa o 0,52 mln zł, natomiast średnia dotycząca liczby miejsc pracy zmniejszyła się o 1.

Tabela 9. Efekty w przeliczeniu na 1 ha terenu wykorzystanego pod działalność objętą zezwoleniami

Lp.	Strefa	Teren zajęty pod działalność na podstawie zezwolenia (ha)	Nakłady inwestycyjne na 1 ha (w mln zł)	Miejsca pracy na 1 ha
1	Kamiennogórska	137,6802	23,42	49
2	Katowicka	1 015,1781	28,87	67
3	Kostrzyńsko-Słubicka	696,8432	12,88	46
4	Krakowska	438,9042	12,32	61
5	Legnicka	278,3761	29,32	53
6	Łódzka	673,4246	23,66	46
7	Mielecka	525,9637	23,97	69
8	Pomorska	815,6345	16,97	31
9	Słupska	206,4626	11,81	24
10	Starachowicka	159,8567	14,62	44
11	Suwalska	248,9731	14,89	35
12	Tarnobrzaska	609,3894	27,26	44
13	Wałbrzyska	1 615,2501	23,79	37
14	Warmińsko-Mazurska	605,1445	10,22	32
	Razem	8 027,0810	20,88	46

Biorąc pod uwagę nakłady inwestycyjne na 1 ha najlepszy wynik osiągnęła strefa legnicka. Na 1 ha zagospodarowanego terenu przypadło w niej 29,32 mln zł inwestycji. Niewiele gorszy wynik osiągnęła strefa katowicka, w której wskaźnik ten wzrósł do 28,87 mln zł/ha. Na trzecim miejscu ponownie znalazła się strefa tarnobrzeska, z wynikiem na poziomie 27,26 mln zł/ha. Na kolejnych pozycjach znalazły się strefy: mielecka, wałbrzyska, łódzka i kamiennogórska, z nakładami przekraczającymi 23 mln zł na 1 ha.

Największy przyrost wartości inwestycji na 1 ha zagospodarowanego terenu w porównaniu z 2023 r. miał miejsce w strefie łódzkiej i wyniósł 850 tys. zł/ha. Relatywnie wysokim, na tle pozostałych stref, zwiększeniem tego wskaźnika charakteryzowały się strefy kostrzyńsko-słubicka (wzrost o 770 tys. zł na ha) i suwalska (o 730 tys. zł/ha). Strefa słupska jako jedyna odnotowała spadek średniej wartości wydatków inwestycyjnych na 1 ha, przy czym był on niewielki – 90 tys. zł/ha.

Pod względem wielkość zatrudnienia przypadającego na 1 ha najlepszy rezultat osiągnęły strefy: mielecka (69 etaty) oraz katowicka (67 etatów). Wynik przekraczający 50 miejsc pracy osiągnęła jeszcze strefa krakowska (61 etaty) i legnicka (53 etaty).

Wzrost liczby miejsc pracy w przeliczeniu na 1 ha w porównaniu z 2023 r. wystąpił w strefie mieleckiej i starachowickiej. W obu strefach średnia ta wzrosła o 1 etat. W czterech strefach, tj. w kostrzyńsko-słubickiej, pomorskiej, słupskiej i wałbrzyskiej wskaźnik ten nie zmienił się. Pozostałe strefy odnotowały spadek średniej liczby miejsc pracy na 1 ha, przy czym w strefie krakowskiej średnia zmniejszyła się o 12 etatów, a w strefach: kamiennogórskiej, katowickiej, legnickiej, łódzkiej, suwalskiej, tarnobrzeskiej i warmińsko-mazurskiej o 1 etat.

Tak znaczący spadek średniego zatrudnienia na 1 ha terenu w strefie krakowskiej wynikał ze wspomnianego wcześniej wycofania z obrotu prawnego sześciu zezwoleń, w szczególności zezwoleń dla czterech inwestycji zrealizowanych przez przedsiębiorców z branży IT i BPO, zatrudniających wielu pracowników (ponad 6 tys. na koniec 2023 r.), ale prowadzących działalność w budynkach biurowych, na stosunkowo małej powierzchni.

Struktura inwestycji według kraju pochodzenia kapitału

Dla określenia kraju pochodzenia kapitału zagranicznego przyjęto, tak jak w poprzednich latach, jedną z definicji stosowanych przez Narodowy Bank Polski, tj. kraj siedziby nierezydenta będącego udziałowcem w danej firmie lub posiadającego oddział.

Tabela 10. Struktura geograficzna zainwestowanego kapitału

Lp.	Kraj pochodzenia kapitału	Wartość kapitału (w mln zł)	Udział w łącznym kapitale
1	Niemcy	40 340,38	24,13%
2	Polska	36 595,47	21,89%
3	Belgia	12 596,49	7,50%
4	Korea Płd.	11 066,38	6,65%
5	Luksemburg	10 004,93	6,06%
6	Holandia	8 029,01	4,71%
7	USA	7 752,37	4,59%

Lp.	Kraj pochodzenia kapitału	Wartość kapitału (w mln zł)	Udział w łącznym kapitale
8	Włochy	5 591,98	3,57%
9	Wielka Brytania	4 864,13	2,94%
10	Szwecja	4 828,30	2,84%
11	Szwajcaria	4 287,38	2,59%
12	Austria	4 137,17	2,51%
13	Francja	3 162,02	1,89%
14	Cypr	3 248,85	1,97%
15	Hiszpania	2 117,03	1,27%
16	Japonia	2 031,79	1,22%
17	Finlandia	1 396,47	0,84%
18	Dania	1 320,92	0,79%
19	Chiny	729,91	0,44%
20	Zjednoczone Emiraty Arabskie	661,33	0,40%
21	Pozostałe	1 803,35	1,06%
Razem		167 164,63	100,00%

W rankingu krajów pochodzenia kapitału zainwestowanego w strefach doszło tylko do jednej zmiany. Francja wyprzedziła Cypr, awansując z czternastej na trzynastą pozycję. Jest to głównie konsekwencją zmiany kraju pochodzenia kapitału Alstom Polska (wcześniej jako Alstom Pojazdy Szynowe i Bombardier Transportation Polska) z Niemiec na Francję oraz zwiększenia wartości inwestycji Sopem w strefie krakowskiej.

Na koniec 2024 r. najwięcej kapitału ulokowali w strefach przedsiębiorcy z kapitałem niemieckim. Udział Niemiec wyniósł 24,13% i był większy niż roku 2023 o 0,06 pkt proc. Wartość inwestycji niemieckich wzrosła w ciągu ubiegłego roku jedynie o 400 tys. zł. Nakłady poniesione przez przedsiębiorców z Polski spadły natomiast o ok. 694,9 mln zł, do poziomu niespełna 36,6 mld zł. Przełożyło się to na udział na poziomie 21,89%, a więc niższy niż w 2023 r. o 0,36 pkt proc.

Na koniec 2024 r. 70,94% wartości kapitału zainwestowanego w strefach pochodziło z sześciu krajów: Niemiec, Polski, Belgii, Korei Południowej, Luksemburga i Holandii. W 2023 r. udział czołowej szóstki krajów był większy o 0,25 pkt proc. i wynosił 71,19%. W tym gronie były te same kraje co w 2024 r.

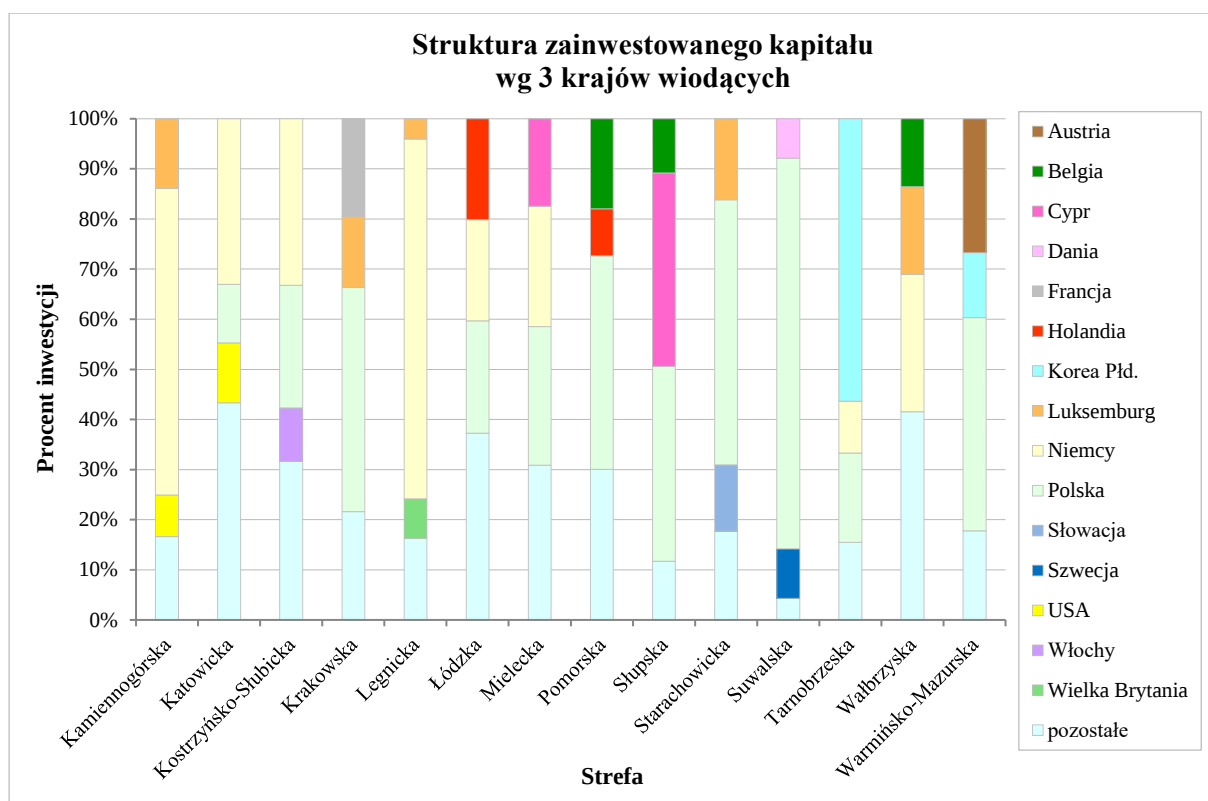
Poniższy wykres prezentuje wiodące kraje pochodzenia kapitału ulokowanego w specjalnych strefach ekonomicznych.

Na dwadzieścia krajów, z których pochodziły największe środki ulokowane w strefie według stanu na koniec 2024 r., w przypadku siedmiu nakłady inwestycyjne były mniejsze niż w roku 2023. Największy spadek, wynoszący 694,88 mln zł, odnotowały inwestycje polskie. Znacząco, bo o blisko 161,39 mln zł, skurczyła się też wartość kapitału z Holandii. Spadki inwestycji z dwóch kolejnych krajów były już dużo mniejsze i oscylowały w granicach 80 mln zł. Inwestycje szwedzkie skurczyły się o 84,37 mln zł, a amerykańskie – o 78,09 mln zł. Pozostałe trzy kraje, tj. Chiny, Belgia i Japonia, odnotowały mniejsze spadki, mieszczące się w przedziale od 30,83 mln zł do 61,98 mln zł.

Z kolei największy przyrost wartości zaangażowanego kapitału miał miejsce w przypadku inwestorów z Włoch, Francji i Luksemburga. Wydatki inwestycyjne przedsiębiorców z tych trzech krajów wzrosły o prawie 736,5 mld zł, w tym inwestycje włoskie o 378,5 mln zł, francuskie – o 234,95 mln zł, a inwestycje z Luksemburga – o niemal 123,02 mln zł.

Na poniższym wykresie została przedstawiona struktura kapitału zaangażowanego w poszczególnych strefach według trzech krajów wiodących pod względem wartości inwestycji.

Największy udział inwestycji niemieckich, tak jak w roku 2023, odnotowała strefa legnicka. Na kapitał z Niemiec przypada 71,83% ogółu środków zainwestowanych w tej strefie, co daje kwotę 5,86 mld zł. Do grona największych inwestorów niemieckich należą: Volkswagen Motor Polska, Sitech, Winkelmann, Hörmann Legnica i Voss Automotive Polska. Od wielku lat bardzo dużym udziałem kapitału niemieckiego, sięgającym w 2024 r. 61,14%, charakteryzuje się strefa kamiennogórska. Jest to w dużej części efekt działalności przedsiębiorcy Bauer Print Wykroty, na którego przypada prawie 42,0% kapitału niemieckiego zainwestowanego w tej strefie. Znaczące inwestycje w strefie kamiennogórskiej zrealizowali też: Wepa Piechowice, Dr. Schumacher i Motherson DRSC Automotive Poland (wcześniej jako Dr. Schneider Automotive Polska). Inwestycje pochodzące z Niemiec dominowały również w strefie kostrzyńsko-słubickiej (33,23% całkowitych nakładów), w której zainwestowali: Gedia Poland, Homanit Polska, Homanit Krosno Odrzańskie i Phoenix Contact Wielkopolska oraz w strefie katowickiej (33,03% wydatków ogółem), w głównej mierze dzięki przedsiębiorcy Stellantis Gliwice, na którego przypada prawie 53,8% ogółu inwestycji niemieckich w strefie katowickiej. W strefie wałbrzyskiej Niemcy uplasowały się na pierwszej pozycji w grupie trzech wiodących krajów pochodzenia kapitału, z udziałem wynoszącym 27,43%, ale to właśnie w tej strefie wartość inwestycji niemieckich była najwyższa i wyniosła ponad 10,54 mld zł. Przyczynili się do tego m.in.: Mercedes-Benz Manufacturing Poland, Essity Operations Poland, spółki z grupy PCC, Creaton Polska, Rehau i BSH Sprzęt Gospodarstwa Domowego. Mercedes-Benz Manufacturing Poland działający w Jaworze i Stellantis Gliwice posiadający fabryki w Gliwicach i Tychach to najwięksi inwestorzy niemieccy w strefach. Poniesione przez nich nakłady, przekraczające kwotę 10,9 mld zł, stanowią niemal 27,03% ogółu inwestycji niemieckich we wszystkich strefach.

Podobnie jak w latach wcześniejszych w 2024 r. największym udziałem kapitału pochodzącego z Polski charakteryzowały się strefy: suwalska i starachowicka, przy czym w przypadku strefy suwalskiej udział ten wyniósł aż 77,91%. W strefie starachowickiej inwestycje z Polski stanowiły 52,88% całkowitych nakładów inwestycyjnych. Udział przekraczający 40% odnotowały też strefy: krakowska, pomorska i warmińsko-mazurska. Do największych polskich inwestorów w strefie suwalskiej należeli: Tanne, Woodeco MDF (wcześniej jako Pfeleiderer MDF Grajewo), Padma i Bison, w starachowickiej – Grupa Azoty Zakłady Azotowe Puławy. Wynik strefy krakowskiej to w dużej mierze zasługa inwestycji: Wiśniowski, Alupol Films, Grupa Azoty (spółka z dominującym kapitałem z Polski) i ComArch, natomiast na rezultat strefy pomorskiej złożyły się m.in. inwestycje: Grupy Azoty Polyolefins, Qemetica Soda Polska (wcześniej jako Ciech Soda Polska) i MrGarden. Dominacja inwestycji z kapitałem polskim w strefie warmińsko-mazurskiej wynika głównie z inwestycji: Cedrob w Ciechanowie, Spółdzielni Mleczarskiej Mlekpól, ILS i Tymbark-MWS w Olsztynie.

Kapitał z Polski uplasował się na pierwszym miejscu w strukturze geograficznej inwestycji również w strefach: słupskiej (z udziałem na poziomie 38,90%, za sprawą działalności: Albatros Aluminium, Paula-Fish oraz Perła Polska), mieleckiej (27,67%, dzięki działalności: polsko-niemieckiego przedsiębiorcy Bury, Polskich Zakładów Zbożowych Lubella GMW, Wipasz w Międzyrzeczu Podlaskim czy polsko-austriackiego przedsiębiorcy Black Red White) oraz łódzkiej (22,41%, głównie za sprawą: Ceramiki Paradyż, Ceramiki Tubądzin III i inwestycji w zakładzie Mondelez Polska Production w Tomaszowie Mazowieckim).

W strefie pomorskiej inwestycje przedsiębiorców z kapitałem polskim osiągnęły najwyższą wartość spośród wszystkich stref i wyniosły prawie 5,91 mld zł. Ponad 4,57 mld zł przedsiębiorcy z kapitałem pochodzącym z Polski zainwestowali w strefie wałbrzyskiej, przy największym udziale Mondelez Polska Production (zakład w Skarbimierzu), Faurecia Wałbrzych i Adient Poland z zakładami w Skarbimierzu i Świebodzinie. Tak duże nakłady nie wystarczyły jednak na uplasowanie się Polski w gronie trzech wiodących krajów pochodzenia kapitału w strefie wałbrzyskiej.

Duży udział kapitału polskiego charakteryzował także strefę kostrzyńsko-słubicką (24,45%) i tarnobrzeską (17,85%). Polska zajęła w tych strefach drugie miejsce w strukturze kapitałowej inwestycji. Trzecią pozycję, z udziałem wynoszącym 11,69%, inwestycje z Polski zajęły w strefie katowickiej. Do największych polskich inwestorów w strefie kostrzyńsko-słubickiej należeli: Faurecia Gorzów, Barlinek Inwestycje i Amica, w tarnobrzeskiej – Cell-Fast, KPS Food i Zbyszko Company, a w katowickiej – Tymbark-MWS z zakładem w Tychach, CP Glass, Mokate i Bioagra-Oil.

Kapitał belgijski plasujący się na trzeciej pozycji w strukturze geograficznej inwestycji w strefach, w żadnej z nich nie był dominujący. W strefie pomorskiej inwestycje z Belgii uplasowały się na drugim miejscu w strukturze kapitałowej, a w strefie wałbrzyskiej i słupskiej – na trzecim. W strefie pomorskiej przedsiębiorcy z Belgii ulokowali środki finansowe o wartości prawie 2,49 mld zł, co stanowi 17,97% łącznej wartości inwestycji w tej strefie. Wysoki odsetek kapitału belgijskiego w strefie pomorskiej wynika w dużej mierze z inwestycji Bridgestone Stargard i Solvay Poland. Na tych dwóch przedsiębiorców przypada ok. 95,05% inwestycji z Belgii w strefie pomorskiej i prawie 18,85% ogółu inwestycji belgijskich

w strefach. Największą wartość inwestycje pochodzące z Belgii osiągnęły jednak w strefie wałbrzyskiej. Przedsiębiorcy belgijscy zainwestowali w niej ponad 5,21 mld zł, co dało udział na poziomie 13,56% łącznej wartości inwestycji w tej strefie. Na wartości kapitału belgijskiego ulokowanego w strefie wałbrzyskiej zaważyły przede wszystkim inwestycje Toyota Motor Manufacturing Poland (spółki belgijsko-japońskiej, ze zdecydowaną dominacją kapitału z Belgii) zrealizowane w Wałbrzychu i Jelczu-Laskowicach. Również w strefie katowickiej wartość inwestycji belgijskich była wyższa niż w strefie pomorskiej i wyniosła ok. 3,23 mld zł. Było to konsekwencją inwestycji zrealizowanych przez belgijsko-brytyjsko-japońskiego przedsiębiorcę NGK Ceramics Polska, w którym na kapitał pochodzący z Belgii przypada ok. 92,4% łącznej wartości inwestycji belgijskich w strefie katowickiej. Wysoka pozycja Belgii w rankingu krajów pochodzenia kapitału w strefie śląskiej, z udziałem wynoszącym 10,78%, jest natomiast zasługą inwestycji AGC Automotive Poland – jedyne belgijskiego przedsiębiorcy działającego w strefie śląskiej w Koszalinie i Słupsku.

Korea Południowa, tak jak w dwóch poprzednich latach, zajęła pierwsze miejsce w strukturze geograficznej inwestycji w strefie tarnobrzeskiej. Inwestycje przedsiębiorców z Korei wyniosły ponad 9,36 mld zł, co dało im udział na poziomie 56,36% nakładów inwestycyjnych w tej strefie i 84,21% ogółu inwestycji koreańskich we wszystkich strefach. Na wysoką pozycję Korei Południowej w strefie tarnobrzeskiej złożyły się m.in. inwestycje: LG Energy Solution Wrocław, LG Electronics Wrocław, LG Chem Poland, LG Innotek Poland i Dongseo Display Poland, wszystkie realizowane w gminie Kobierzyce pod Wrocławiem. Korea Południowa zajęła trzecią pozycję w strukturze kapitałowej inwestycji w strefie warmińsko-mazurskiej i osiągnęła ten wynik wyłącznie dzięki jednemu przedsiębiorca – LG Electronics Mława. Jego inwestycja na kwotę przekraczającą 800 mln zł stanowiła blisko 12,96% ogółu wydatków inwestycyjnych poniesionych w tej strefie.

Największy udział kapitału z Luksemburga charakteryzuje strefę wałbrzyską. Inwestycje z tego kraju stanowiły 17,49% łącznej wartości wydatków inwestycyjnych w tej strefie i wyniosły ponad 6,72 mld zł. Dało to Luksemburgowi drugą pozycję w strukturze geograficznej kapitału, głównie dzięki inwestycji zrealizowanej przez Volkswagen Poznań w zakładzie we Wrześni i działalności Umicore Battery Materials Poland. Środki zaangażowane przez tych dwóch największych inwestorów strefowych pochodzących z Luksemburga stanowiły ponad 98,3% łącznej wartości kapitału z tego kraju ulokowanego w strefie wałbrzyskiej. W sumie na strefę wałbrzyską przypada ponad 65,2% ogółu inwestycji luksemburskich w strefach. Luksemburg był też na drugim miejscu w strukturze pochodzenia kapitału w strefie starachowickiej i kamiennogórskiej, z udziałem wynoszącym odpowiednio: 16,16% i 13,9%. Wartość kapitału z Luksemburga zaangażowanego w tych strefach znacząco odbiega jednak od środków zainwestowanych w strefie wałbrzyskiej. Inwestycje luksemburskie w strefie kamiennogórskiej osiągnęły poziom 448,21 mln zł i było to zasługą Joyson Safety Systems Poland, a w strefie starachowickiej – 377,57 mln zł, dzięki aktywności Man Bus. W strefach krakowskiej i legnickiej inwestycje z Luksemburga znalazły się na trzeciej pozycji w rankingu krajów, z których pochodzi ulokowany w nich kapitał. W strefie krakowskiej ich udział w łącznej wartości ulokowanego w niej kapitału wyniósł 14,29%, przy wydatkach inwestycyjnych na poziomie 772,29 mln zł. Prawie 92,4% z tej kwoty przypada na dwóch przedsiębiorców – Man Trucks i Velvet Care. W przypadku strefy legnickiej inwestycje jednego przedsiębiorcy Gates

Polska o wartości niespełna 328,9 mln zł dały kapitałowi z Luksemburga udział wynoszący 4,03% łącznej wartości inwestycji w tej strefie.

Inwestycje z Holandii, choć w strukturze geograficznej kapitału ulokowanego w strefach uplasowały się na wysokim, szóstym miejscu, to w żadnej ze stref nie były dominujące ani nie zajęły drugiego miejsca w rankingu. Inwestycje z tego kraju znalazły się dopiero na trzeciej pozycji w strukturze pochodzenia kapitału w strefie łódzkiej i pomorskiej. Zaangażowanie finansowe w strefie łódzkiej wyniosło ponad 3,20 mld zł, co dało udział na poziomie 20,1%. O wyniku Holandii w tej strefie przesądziły inwestycje Beko Poland Manufacturing (wcześniej jako Whirlpool Company Poland), Fuji Seal Poland, Zakładów Farmaceutycznych Polpharma (fabryka w Sieradzu), Animex Kutno i Procter and Gamble Operations Polska (zakład w Aleksandrowie Łódzkim). W strefie pomorskiej inwestycje holenderskie wyniosły ponad 1,29 mld zł i stanowiły 9,35% ogólnej wartości poniesionych w niej nakładów inwestycyjnych. Prawie 87,2% tej kwoty przypada na inwestycje Zakładów Farmaceutycznych Polpharma w Starogardzie Gdańskim. Większe, bo wynoszące ponad 1,73 mld zł, były wydatki inwestycyjne przedsiębiorców z kapitałem holenderskim w strefie wałbrzyskiej. Przeszło 70,7% tych nakładów jest udziałem inwestora 3M Wrocław. Nie zapewniło to Holandii miejsca w czołowej trójce krajów pochodzenia kapitału. W sumie jednak na trzy strefy: łódzką, pomorską i wałbrzyską przypadło 79,15% łącznej wartości inwestycji holenderskich zrealizowanych we wszystkich strefach. To w strefie łódzkiej i pomorskiej, ale także w strefie tarnobrzeskiej (w Nowej Dębie na Podkarpaciu) działalność prowadzi największy inwestor z kapitałem holenderskim w strefach – Zakłady Farmaceutyczne Polpharma.

Inwestycje amerykańskie skoncentrowały się w strefie katowickiej. Ich wartość nieznacznie przekroczyła 3,51 mld zł, co zapewniło udział na poziomie 11,98% nakładów inwestycyjnych w tej strefie i 45,75% ogółu inwestycji amerykańskich we wszystkich strefach. Dało to Stanom Zjednoczonym Ameryki drugą pozycję w rankingu krajów pochodzenia kapitału w tej strefie. Wśród inwestorów amerykańskich przodowali: Guardian Częstochowa – największy inwestor z USA w strefach, Eaton Automotive Systems, Adient Seating Poland i Tenneco Automotive Eastern Europe. Na tych czterech przedsiębiorców przypadło prawie 81,1% wartości inwestycji amerykańskich zrealizowanych w strefie katowickiej. W strefie kamiennogórskiej kapitał amerykański uplasował się na trzecim miejscu w strukturze geograficznej inwestycji. Było to możliwe dzięki działalności Marazzi Poland (wcześniej jako Polcolorit) – jedyne go inwestora amerykańskiego w tej strefie. Zaangażowanie kapitału na poziomie niespełna 268,6 mln zł zapewniło mu udział wynoszący 8,33% całkowitej wartości inwestycji w tej strefie. Pod względem wartości inwestycji pochodzących z USA wyróżniały się także strefy: pomorska, łódzka i wałbrzyska. W strefie pomorskiej czterej przedsiębiorcy: International Paper Cellulose Fibers (Poland), MM Kwidzyn, SPX Flow Technology Poland i Jabil Poland zainwestowali łącznie prawie 1,25 mld zł. W strefie łódzkiej inwestycje amerykańskie wyniosły prawie 1,09 mld zł (głównie za sprawą Uma Investments, na którą przypada ponad 84,1% z tej kwoty), a w wałbrzyskiej – ponad 784,4 mln zł. Takie wielkości nie zapewniły jednak Stanom Zjednoczonym Ameryki jednej z trzech czołowych pozycji w strukturze kapitałowej inwestycji w tych strefach.

Włochy, mimo wysokiej ósmej pozycji w strukturze kapitałowej inwestycji w strefach, znalazły się w grupie trzech wiodących krajów tylko w jednej z nich – strefie kostrzyńsko-słubickiej.

Inwestycje przedsiębiorców z kapitałem włoskim wyniosły tam 956,47 mln zł, co stanowi 10,65% nakładów inwestycyjnych w tej strefie. O wyniku Włoch zdecydowały inwestycje ICT Poland, których łączna wartość stanowi 90,7% ogółu inwestycji włoskich w strefie kostrzyńsko-słubickiej. Dużo większą wartość, ale znacznie mniejszy udział w strukturze pochodzenia kapitału, miały inwestycje włoskie w strefie katowickiej i wałbrzyskiej. Nakłady inwestorów z Włoch wyniosły w nich odpowiednio: 2,2 mld zł i 1,41 mld zł. Na te dwie strefy przypadło w sumie 61,05% łącznej wartości inwestycji włoskich. W strefie katowickiej największe środki finansowe ulokowali: Brembo Poland – obecnie największy inwestor włoski w strefach, posiadający jeszcze zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej w strefie krakowskiej, Marelli Bielsko-Biała Poland, Bitron Poland, Sest-Luve-Polska i Avio Polska, a w strefie wałbrzyskiej – Marcegaglia Poland, Italmetal i Lowara Vogel Polska.

Wielka Brytania zajęła drugie miejsce w strukturze geograficznej kapitału zainwestowanego w strefie legnickiej, z udziałem wynoszącym 7,89%. Jedyne przedsiębiorca z kapitałem pochodzącym z Wielkiej Brytanii w strefie legnickiej, czyli Sanden Manufacturing Poland, będący jednocześnie największym inwestorem brytyjskim w strefach, poniósł wydatki inwestycyjne na kwotę niespełna 644,03 mln zł. Ponad dwa i pół razy większą wartość (prawie 1,64 mld zł) i większy udział (13,0%) inwestycje brytyjskie miały w strefie mieleckiej, gdzie zainwestowali m.in.: Goodrich Aerospace Poland, Borgwarner Rzeszów, Pratt & Whitney Rzeszów i Hamilton Sundstrand Poland. W strefie katowickiej wartość inwestycji brytyjskich również była większa niż w strefie legnickiej i wyniosła ponad 847,64 mln zł. Złożyły się na to przede wszystkim inwestycje Johnson Matthey Poland i TI Poland posiadające zakłady w Bielsku Białej i w Wieprzu w gminie Radziechowy-Wieprz. Do grona znaczących inwestorów brytyjskich należeli jeszcze: R.Twining and Company w strefie kostrzyńsko-słubickiej, Pilkington Automotive Poland w tarnobrzeskiej i GKN Driveline Polska w wałbrzyskiej.

W 2024 r., tak jak w kilku ostatnich latach, Szwecja była wśród krajów wiodących w strukturze kapitałowej inwestycji tylko w jednej strefie – suwalskiej. Przypadło jej drugie miejsce z wydatkami rzędu 367,66 mln zł i udziałem na poziomie 9,92%. Inwestycje szwedzkie w tej strefie stanowią jednak tylko 7,75% łącznych nakładów poniesionych przez przedsiębiorców z kapitałem pochodzącym ze Szwecji we wszystkich strefach. Znacznie większe środki finansowe inwestorzy szwedzcy ulokowali w strefach: wałbrzyskiej (1,58 mld zł), pomorskiej (1,04 mld zł) i warmińsko-mazurskiej (559,8 mln zł). Największy szwedzki inwestor – Electrolux Poland ulokował się w strefie wałbrzyskiej i katowickiej. Przypadło na niego niespełna 28,15% całkowitej wartości inwestycji z tego kraju zrealizowanych w strefach. Duże wydatki inwestycyjne ponieśli również przedsiębiorcy: Flextronics International Poland ze strefy pomorskiej, Ikea Industry Poland posiadająca zakłady w Wielbarku w strefie warmińsko-mazurskiej i w Stalowej Woli w strefie tarnobrzeskiej. W sumie ich inwestycje stanowią ponad 36,35% całkowitej wartości kapitału szwedzkiego w strefach.

Kapitał austriacki znalazł się na drugim miejscu w strukturze inwestycji w strefie warmińsko-mazurskiej, z udziałem wynoszącym 26,74%. Jest to zasługa przedsięwzięcia zrealizowanego przez Egger Biskupiec. Przedsiębiorca ten zainwestował ponad 1,65 mld zł, co stanowiło prawie 39,5% całego kapitału z Austrii ulokowanego w strefach. Więcej kapitału austriackiego trafiło do strefy katowickiej, w której zainwestowali m.in.: Kronospan OSB i DSO. Nakłady

inwestycyjne przedsiębiorców z Austrii w tej strefie wyniosły ponad 1,95 mld zł, co dało im udział w łącznej wartości inwestycji austriackich na poziomie blisko 46,6%. Tym samym na strefę katowicką i warmińsko-mazurską przypada ok. 86,0% całego kapitału austriackiego w strefach.

Wysoki udział kapitału pochodzącego z Cypru charakteryzował strefę śluską. Za sprawą jednego przedsiębiorcy, tj. Kronospan Polska, inwestycje cypryjskie osiągnęły poziom 38,6% całkowitej wartości nakładów inwestycyjnych poniesionych w tej strefie. Wydatki rzędu 941,17 mln zł uplasowały Cypr na drugiej pozycji w rankingu, tuż za Polską. Inwestycje przedsiębiorców z kapitałem cypryjskim w strefie mieleckiej miały jednak znacznie większą wartość. Nakłady na poziomie 2,20 mld zł dały udział wynoszący 17,45% całkowitej wartości kapitału zaangażowanego w tej strefie i trzecią pozycję Cypru w strukturze geograficznej jej inwestycji. Na ten wynik Cypru w strefie mieleckiej złożyły się inwestycje czterech przedsiębiorców: Kronospan Mielec, Kronospan HPL, Kronoflooring i Silva Polski Recycling. W sumie na strefę mielecką i śluską przypadło niemal 95,4% łącznej wartości inwestycji cypryjskich w strefach.

Tak jak w poprzednich latach inwestycje francuskie znalazły się na drugiej pozycji wśród wiodących krajów pochodzenia kapitału w strefie krakowskiej. Wartość inwestycji z Francji w tej strefie wyniosła prawie 1,05 mld zł, co przełożyło się na udział w wysokości 19,41%. Kapitał francuski w strefie krakowskiej reprezentują tylko dwaj przedsiębiorcy: Valeo Autosystemy działający w Chrzanowie i Skawinie oraz Sopem. Pod względem wartości inwestycji przedsiębiorców z kapitałem francuskim wyróżniały się jeszcze strefy katowicka i wałbrzyska. Wyniosły one odpowiednio 750,33 mln zł i 716,56 mln zł. W gronie największych inwestorów francuskich w strefie katowickiej na koniec 2024 r. znajdowali się: Żywiec-Zdrój, Valeo Electric and Electronic Systems oraz Plastic Omnium Auto Exteriors, a w strefie wałbrzyskiej – Gestamp Wrocław, Alstom Polska i Tristone Flowtech Poland.

Kapitał duński uplasował się na trzeciej pozycji w strukturze kapitałowej inwestycji w strefie suwalskiej. Inwestycje z tego kraju wyniosły ponad 291,87 mln zł, co dało udział na poziomie 7,87%, w dużej mierze dzięki Rockwool Polska. Zaangażowanie kapitału duńskiego w strefie kostrzyńsko-słubickiej było większe i wyniosło ponad 470,6 mln zł. Oznacza to, że ponad 1/3 łącznej wartości kapitału z Danii ulokowała się właśnie w tej strefie. Przyczyniły się do tego głównie inwestycje Lantmannen Unibake Poland i Hempel Paints (Poland). W samej strefie kostrzyńsko-słubickiej inwestycje duńskie miały udział na poziomie 5,24%, co dało Danii dopiero szóste miejsce w strukturze geograficznej ulokowanego w niej kapitału.

Słowacja nie znalazła się w gronie dwudziestu krajów, z których pochodziło najwięcej kapitału zaangażowanego w strefach, niemniej jednak kolejny rok z rzędu jest jednym z trzech wiodących krajów w strukturze geograficznej inwestycji i dotyczy to strefy starachowickiej. Wydatki inwestycyjne o wartości ok. 308,9 mln zł dały Słowacji udział na poziomie 13,22% łącznej wartości kapitału ulokowanego w tej strefie i zapewniły trzecie miejsce w jej strukturze geograficznej inwestycji. Na pozycję Słowacji złożyły się inwestycje zrealizowane przez Cerrad – jedynego inwestora słowackiego działającego w strefach.

Szwajcaria, mimo dużego zaangażowania kapitału w strefach i zajęcia jedenastego miejsca w strukturze kapitałowej inwestycji, w żadnej strefie nie znalazła się w grupie trzech wiodących

krajów. Inwestycje szwajcarskie skoncentrowały się w strefach łódzkiej i wałbrzyskiej, i wyniosły odpowiednio: 1,95 mld zł i 1,02 mld zł. Na te dwie strefy przypadło w sumie 68,77% łącznej wartości inwestycji szwajcarskich. Na wyniku Szwajcarii w strefie łódzkiej w największym stopniu zaważyły inwestycje Gillette Poland International – największego inwestora szwajcarskiego w strefach, Lek oraz Miele Technika. W strefie wałbrzyskiej największe środki ulokowali: Colgate-Palmolive Manufacturing (Poland) i Ronal – Polska.

Struktura branżowa inwestycji

Struktura branżowa inwestycji w strefach została określona na poziomie działów Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług ustanowionej rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 października 2008 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU) (Dz. U. poz. 1293, z późn. zm.). Wprowadzenie 1 stycznia 2016 r. nowej PKWiU spowodowało uchylenie rozporządzenia dotyczącego klasyfikacji z 2008 r., niemniej jednak w większości ważnych zezwoleń przedmiot działalności określony jest według tej klasyfikacji.

W 2024 r. struktura branżowa skumulowanej wartości inwestycji nie zmieniła się w stosunku do roku poprzedniego. W gronie 22 dominujących rodzajów działalności gospodarczej znajdują się te same branże. Wszystkie działalności zachowały swoje pozycje sprzed roku.

Tabela 11. Struktura branżowa skumulowanej wartości inwestycji

Lp.	Dział PKWiU	Nazwa działu	Inwestycje (w mln zł)	Udział w inwestycjach ogółem
1	29	Pojazdy samochodowe (z wyłączeniem motocykli), przyczepy i naczepy	47 729,38	28,55%
2	22	Wyroby z gumy i tworzyw sztucznych	14 312,24	8,56%
3	27	Urządzenia elektryczne i nieelektryczny sprzęt gospodarstwa domowego	13 992,24	8,37%
4	20	Chemikalia i wyroby chemiczne	13 302,93	7,96%
5	25	Wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	10 743,64	6,43%
6	10	Artykuły spożywcze	10 370,44	6,20%
7	23	Wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	10 076,74	6,03%
8	16	Drewno i wyroby z drewna i korka, z wył. mebli; wyroby ze słomy i materiałów w rodzaju stosowanych do wyplatania	9 383,91	5,61%
9	17	Papier i wyroby z papieru	7 740,86	4,63%
10	28	Maszyny i urządzenia, gdzie indziej niesklasyfikowane	6 989,31	4,18%
11	26	Komputery, wyroby elektroniczne i optyczne	4 487,69	2,68%
12	24	Metale	2 695,02	1,61%
13	31	Meble	2 667,69	1,60%
14	21	Podstawowe substancje farmaceutyczne, leki i pozostałe wyroby farmaceutyczne	2 389,19	1,43%
15	52	Magazynowanie i usługi wspomagające transport	2 183,69	1,31%
16	30	Pozostały sprzęt transportowy	1 758,21	1,05%
17	18	Usługi poligraficzne i usługi reprodukcji zapisanych nośników informacji	1 506,24	0,90%
18	58	Usługi związane z działalnością wydawniczą	1 035,31	0,62%

Lp.	Dział PKWiU	Nazwa działu	Inwestycje (w mln zł)	Udział w inwestycjach ogółem
19	13	Wyroby tekstylne	817,61	0,49%
20	11	Napoje	691,76	0,41%
21	32	Pozostałe wyroby	661,30	0,40%
22	62	Usługi związane z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki	347,50	0,21%
23		Inne	1 281,73	0,77%
		Razem	167 164,63	100,00%

Największy udział w łącznych nakładach inwestycyjnych miał sektor motoryzacyjny. Wyniósł on 28,55% i był wyższy niż w roku 2023 o 0,09 pkt proc. Drugie miejsce zajęli producenci wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, z udziałem wynoszącym 8,56%, zaś trzecie – z udziałem na poziomie 8,37% – producenci urządzeń elektrycznych i nonelektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego.

Skumulowana wartości inwestycji zwiększyła się w czternastu branżach, przy czym w największym stopniu w sektorze związanym z produkcją chemikaliów i wyrobów chemicznych (dział 20 PKWiU). Nakłady wzrosły o niespełna 278,81 mln zł, przede wszystkim za sprawą wydatków przedsiębiorcy Umicore Battery Materials Poland w strefie wałbrzyskiej i Grupa Azoty Polyolefins w strefie pomorskiej.

O prawie 115,42 mln zł wzrosła wartość środków zaangażowanych przez przedsiębiorców z sektora spożywczego (dział 10). Przyczyniło się do tego przywrócenie zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie strefy pomorskiej dla przedsiębiorcy Graal S.A oraz wzrost wartości inwestycji realizowanych w strefie mieleckiej przez Froneri Polska i Polskie Zakłady Zbożowe Lubella GMW. Jeszcze tylko w branży papierniczej (dział 17) i w przypadku producentów wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych (dział 23) wzrost wartości inwestycji był zbliżony do 100 mln zł i wyniósł odpowiednio: 99,4 mln zł i 98,16 mln zł.

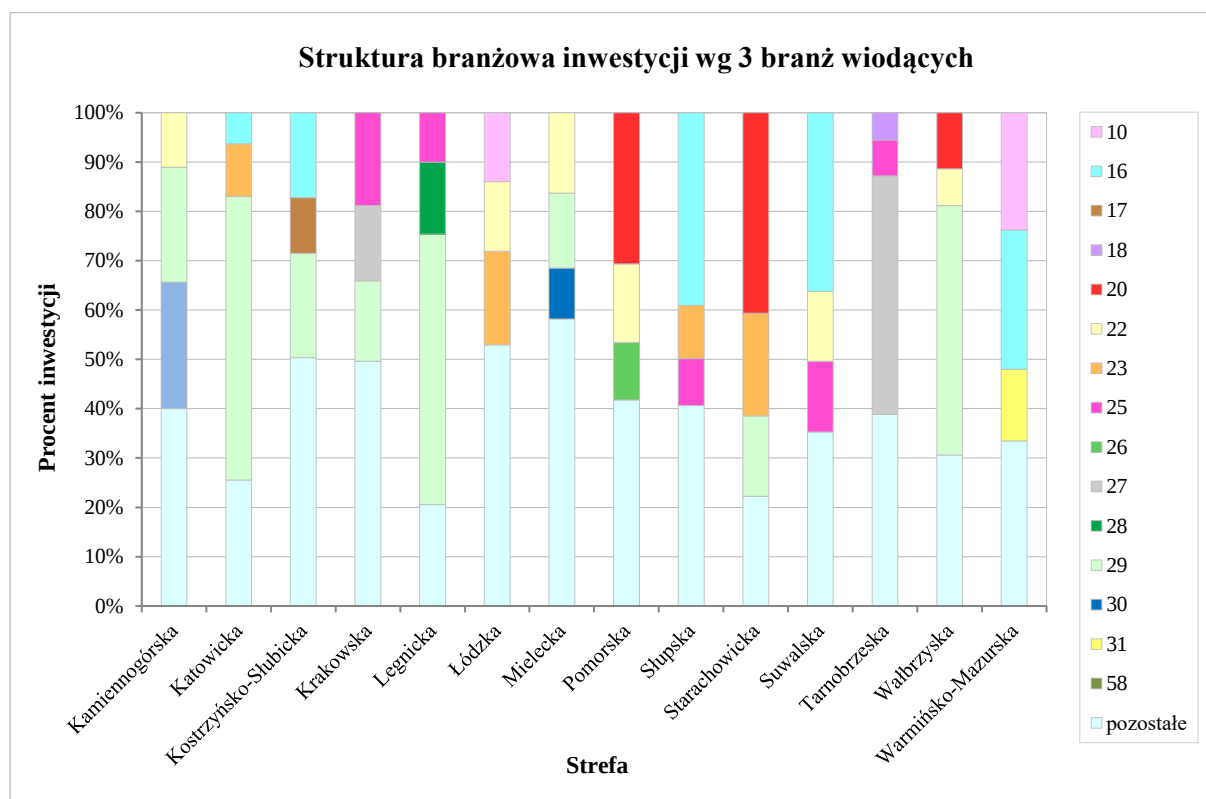
Spadki wystąpiły w ośmiu sektorach – produkcji wyrobów metalowych (dział 25), produkcji urządzeń elektrycznych i nonelektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego (dział 27), usługach magazynowania i wspomaganie transportu (dział 52), produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (dział 22), usługach poligraficznych (dział 18), branży drzewnej (dział 16), tekstylnej (dział 13) i meblarskiej (dział 31).

Wartość inwestycji producentów wyrobów metalowych spadła o blisko 655,81 mln zł i było to spowodowane wycofaniem z obrotu prawnego 16 zezwoleń, w szczególności stwierdzeniem wygaśnięcia zezwolenia należącego do przedsiębiorcy ST3 Offshore w upadłości, który zainwestował w strefie mieleckiej 0,5 mld zł, dwóch zezwoleń przedsiębiorcy Porta KMI Poland ze strefy suwalskiej i zezwolenia Energomontaż-Północ Gdynia ze strefy pomorskiej.

Spadek skumulowanej wartości kapitału ulokowanego w strefach przez producentów urządzeń elektrycznych i nonelektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego wyniósł prawie 190,08 mln zł i wynikał z wygaśnięcia zezwolenia przedsiębiorcy ABB Industrial Solution (Kłodzko) w likwidacji w strefie wałbrzyskiej i trzech zezwoleń dla Garo Polska w strefie

mieleckiej. Redukcja kapitału zaangażowanego w przedsięwzięcia z sektora usług magazynowania i wspomagania transportu wyniosła ponad 156,19 mln zł i była przede wszystkim konsekwencją wygaśnięcia zezwolenia Ceramika Paradyż ze strefy łódzkiej, trzech zezwoleń M.B.B. Logistics w upadłości i zezwolenia eobuwie.pl Logistics, obaj przedsiębiorcy działali w strefie kostrzyńsko-słubickiej. Spadek wartości wydatków inwestycyjnych poniesionych przez producentów wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych był znacznie mniejszy i wyniósł 45,58 mln zł. Inwestycje z tego sektora skurczyły się w związku z wycofaniem z obrotu prawnego 12 zezwoleń, w szczególności stwierdzeniem wygaśnięcia zezwolenia na prowadzenie działalności w strefie mieleckiej dla Geyer& Hosaja, w katowickiej dla Toyo Seal Poland i w tarnobrzesckiej dla Marma Polskie Folie. Wynikającego z niego ubytku nakładów na kwotę niemal 219,28 mln zł nie zrekompensował wzrost zaangażowania kapitałowego przedsiębiorców posiadających ważne zezwolenia o 173,7 mln zł. Redukcja wartości wydatków inwestycyjnych w pozostałych czterech branżach mieściła się w przedziale od 7,97 mln zł do 23,39 mln zł.

Struktura inwestycji w poszczególnych strefach z uwzględnieniem trzech wiodących branż została przedstawiona na poniższym wykresie.

Branża motoryzacyjna (dział 29), najsilniej reprezentowana wśród inwestorów, należała do wiodących w czterech strefach: katowickiej, legnickiej, wałbrzyskiej i kostrzyńsko-słubickiej. W trzech pierwszych strefach jej udział przekroczył połowę wartości zainwestowanego kapitału i wyniósł odpowiednio: 57,52%, 54,88% i 50,55%. W strefie kostrzyńsko-słubickiej udział motoryzacji był znacznie mniejszy i wyniósł 21,18%. Do największych inwestorów z sektora motoryzacyjnego w strefie katowickiej należeli: Stellantis Gliwice, NGK Ceramics Polska, Brembo Poland, Marelli Sosnowiec Poland, Nexteer

Automotive Poland i Eaton Automotive Systems, w strefie legnickiej: Volkswagen Motor Polska i Sitech, a w wałbrzyskiej: Mercedes-Benz Manufacturing Poland, Toyota Motor Manufacturing Poland, Volkswagen Poznań z inwestycją we Wrześni, Faurecia Wałbrzych, Adient Poland i Gestamp Polska. W strefie kostrzyńsko-słubickiej w produkcję pojazdów samochodowych i ich części, przyczep i naczep najwięcej zainwestowali: Volkswagen Poznań (zakład w Poznaniu), Faurecia Gorzów i Gedia Poland. Dużym udziałem inwestycji z branży motoryzacyjnej charakteryzowały się również strefy: kamiennogórska (23,27%), krakowska (16,31%), starachowicka (16,32%) i mielecka (15,19%), przy czym w przypadku stref: kamiennogórskiej, krakowskiej i mieleckiej motoryzacja była na drugiej pozycji wśród wiodących branż, a w strefie starachowickiej – na trzeciej. W sumie na te osiem stref przypada ponad 97,6% całkowitej wartości inwestycji z sektora motoryzacyjnego.

Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (dział 22), od wielu lat zajmująca drugą pozycję w strukturze branżowej inwestycji zrealizowanych na terenie stref, dominowała w strefie mieleckiej, przede wszystkim dzięki: Kronospan HPL, Kronoflooring i Firmie Oponiarskiej Dębica. Wydatki w wysokości ponad 2,05 mld zł dały temu sektorowi gospodarki udział w łącznej wartości inwestycji na poziomie 16,3%. Większe nakłady producenci wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych ponieśli w strefie łódzkiej (wśród nich Fuji Seal Poland, Coko-Werk Polska, Amcor Flexibles Reflex) i pomorskiej (przede wszystkim Bridgestone Stargard). Inwestycje tego sektora w strefie łódzkiej wyniosły ponad 2,25 mld zł, a w strefie pomorskiej – prawie 2,21 mld zł. W obu strefach zapewniło to drugie miejsce w gronie wiodących branż, z udziałem wynoszącym odpowiednio: 14,14% i 15,94%. Znaczny udział inwestycji w sektorze produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, pozwalający na zajęcie trzeciego miejsca wśród dominujących branż, charakteryzował strefę suwalską (14,14%) i kamiennogórską (11,04%). W strefie wałbrzyskiej sektor ten również uplasował się na trzeciej pozycji, ale z udziałem na poziomie 7,46%, z więc mniejszym niż w strefie legnickiej, słupskiej i krakowskiej. Mimo stosunkowo małego udziału w strefie wałbrzyskiej, to właśnie w niej ulokowany został największy kapitał, m.in. dzięki: 3M Wrocław, Flex Films Europa, Oben Polska i Tristone Flowtech Poland. W sumie przedsiębiorcy z tego sektora gospodarki zainwestowali w tej strefie blisko 2,87 mld zł.

Producenci urządzeń elektrycznych i nonelektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego (dział 27) najwięcej kapitału zaangażowali w strefie tarnobrzyskiej i zajęli w niej pierwsze miejsce w strukturze branżowej inwestycji. Nakłady poniesione przez przedstawicieli tego sektora wyniosły prawie 8,03 mld zł, co stanowiło 48,33% łącznej wartości inwestycji w tej strefie i 57,37% ogółu kapitału ulokowanego przez inwestorów z tej branży. Na wynik strefy tarnobrzyskiej wpłynęła działalność dwóch przedsiębiorców w Biskupicach Podgórnych pod Wrocławiem: LG Energy Solution Wrocław – największego inwestora z tej branży w strefach, i LG Electronics Wrocław. W strefie wałbrzyskiej wytwórcy urządzeń elektrycznych i nonelektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego, w szczególności Electrolux Poland z dziewięcioma inwestycjami w tej strefie i BSH Sprzęt Gospodarstwa Domowego, zainwestowali ponad 1,73 mld zł, a w strefie łódzkiej, przy największym udziale Beko Poland Manufacturing (wcześniej jako Whirlpool Company Polska), Miele Technika i ABB, ulokowali środki o wartości 1,63 mld zł. Nie wystarczyło to jednak na uplasowanie się w gronie trzech wiodących branż w tych strefach. Znacznie mniejszą kwotę, bo blisko 822,23 mln zł,

przedstawiciele tej branży zainwestowali w strefie krakowskiej, ale dało to udział na poziomie 15,21% ogółu kapitału zaangażowanego w tej strefie i zapewniło trzecią pozycję w strukturze branżowej inwestycji. Taki rezultat strefy krakowskiej to w głównie zasługa działalności Sopem i przedsiębiorcy Valeo Autosystemy posiadającego zakłady produkcyjne w Chrzanowie i Skawinie.

Inwestycje z branży chemicznej (dział 20) skoncentrowały się w strefach: starachowickiej, pomorskiej i wałbrzyskiej. W strefie starachowickiej i pomorskiej ten sektor gospodarki dominował, z udziałem wynoszącym odpowiednio: 40,64% i 30,67% całkowitych nakładów inwestycyjnych, a w wałbrzyskiej zajął drugie miejsce w strukturze branżowej, z udziałem na poziomie 11,36%. W strefie starachowickiej inwestorzy z tej branży zaangażowali kapitał o wartości prawie 949,6 mln zł. Na tę kwotę złożyły się głównie inwestycje realizowane przez Grupę Azoty Zakłady Azotowe Puławy oraz Air Liquide Polska. Prawie 4,25 mld zł przedstawiciele branży chemicznej zainwestowali w strefie pomorskiej. Wśród nich są: Grupa Azoty Polyolefins – największy inwestor z tej branży w strefach, Solvay Poland i Qemetica Soda Polska (wcześniej jako Ciech Soda Polska) z zakładami w Inowrocławiu i Janikowie. Najwyższą wartość inwestycje związane z produkcją chemikaliów i wyrobów chemicznych osiągnęły jednak w strefie wałbrzyskiej – prawie 4,37 mld zł. Przyczyniły się do tego inwestycje Umicore Battery Materials Poland, Colgate-Palmolive Manufacturing (Poland), PCC Rokita, 3M Wrocław i PCC MCAA.

Producenci wyrobów metalowych (dział 25), zajmujący piąte miejsce w strukturze branżowej skumulowanej wartości inwestycji, mieli znaczące udziały w nakładach poniesionych w strefach: krakowskiej (18,85%), suwalskiej (14,39%), legnickiej (10%), słupskiej (9,47%) i tarnobrzeskiej (7,3%). W przypadku strefy krakowskiej pozwoliło to na zajęcie pierwszego miejsca w gronie trzech wiodących branż, z wydatkami na poziomie ok. 1,02 mld zł. W strefie suwalskiej i tarnobrzeskiej producenci wyrobów metalowych uplasowali się na drugiej pozycji, a w legnickiej i słupskiej – na trzeciej. Największe nakłady spośród wszystkich stref i większy udział niż w strefach: legnickiej, słupskiej i tarnobrzeskiej przedstawiciele tego sektora osiągnęli w strefie łódzkiej. Inwestycje na poziomie niespełna 1,7 mld zł dały im udział wynoszący 10,66%. Nie zapewniło to jednak tej branży miejsca w gronie trzech wiodących sektorów. Wśród największych inwestorów w strefie krakowskiej znaleźli się przedsiębiorcy: Wiśniowski, Mabuchi Motor Poland, Brembo Poland i Zasław (wcześniej jako Zasław TSS), w strefie suwalskiej – Bison, Biawar Produkcja, w mieleckiej – Ball Packaging Europe Lublin, w tarnobrzeskiej – Superior Industries Production Poland i Bagpak Polska, a w strefie łódzkiej – Gillette Poland International, największy inwestor, którego przypadło ok. 10,8% łącznej wartości inwestycji w tym sektorze we wszystkich strefach.

Tak jak w poprzednich latach sektor spożywczy (dział 10) w żadnej strefie nie był dominujący, ale w strukturze branżowej inwestycji w strefach zajął wysokie szóste miejsce. Producenci artykułów spożywczych byli silnie reprezentowani w strefie warmińsko-mazurskiej, m.in. dzięki inwestycjom: Cedrob (zakład w Ciechanowie), Spółdzielni Mleczarskiej Mlekoop, Tymbark-MWS (fabryka w Olsztynku) i Polmlek. Nakłady inwestycyjne o wartości niespełna 1,47 mld zł stanowiły 23,75% ogółu kosztów inwestycji w tej strefie, co dało drugą pozycję w gronie wiodących branż. Dużo większą wartość, ale znacznie mniejszy udział w strukturze branżowej, miały nakłady inwestycyjne tego sektora w strefie wałbrzyskiej. Wyniosły one

ponad 2,57 mld zł, co dało udział na poziomie 6,69%. Zaangażowanie kapitału przez takich inwestorów jak: Mondelez Polska Production (największego inwestora z tej branży, w strefie wałbrzyskiej z zakładem w Skarbimierzu), Aryzta Polska, Bama Europa i Zakłady Drobiarskie Farmio, nie zapewniło jednak pozycji w gronie trzech wiodących branż. Trzecie miejsce w strukturze inwestycji sektor spożywczy zajął natomiast w strefie łódzkiej, z wydatkami na poziomie ok. 2,23 mld zł i udziałem wynoszącym 13,97%. Zainwestowali w niej m.in.: UMA Investments, Animex Kutno, Mondelez Polska Production (zakład w Tomaszowie Mazowieckim), Vandemoortele Bakery Products Polska (wcześniej jako Vandemoortele Polska) i ZPOW Agros Nova.

Działalność związana z produkcją wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (dział 23) znalazła się w gronie wiodących branż w czterech strefach. W strefie łódzkiej wydatki przekraczające 3,01 mld zł dały temu sektorowi udział w łącznej wartości inwestycji wynoszący 18,92% i zapewniły pierwszą pozycję w strukturze branżowej. Produkcja wyrobów objętych działem 23 PKWiU znalazła się na drugim miejscu w strukturze branżowej inwestycji w strefach: starachowickiej, słupskiej i katowickiej, z udziałami wynoszącymi odpowiednio: 20,8%, 10,78% i 10,65%. Udział na poziomie 10,65% w strefie katowickiej przełożył się w praktyce na najwyższą wartość inwestycji tego sektora spośród wszystkich stref. Inwestycje te wyniosły ponad 3,12 mld zł i było to wynikiem aktywności takich przedsiębiorców jak: Guardian Częstochowa, Saint-Gobain Innovative Materials Polska, Roca Polska, CP Glass i Stolze Częstochowa. Do największych inwestorów z tej branży w strefie łódzkiej należą: Euroglas Polska, Ceramika Paradyż (z zakładami w Opocznie, Paradyżu, w mieście i w gminie Tomaszów Mazowiecki), Ceramika Tubądzin III, Ceramika Tubądzin II oraz Press Glass (zakład w Radomsku). W strefie starachowickiej największy kapitał zaangażował przedsiębiorca Cerrad, a w słupskiej – AGC Automotive Poland, posiadający fabryki w Koszalinie i Słupsku.

Branża drzewna (dział 16) dominowała w pięciu strefach: słupskiej, suwalskiej, warmińsko-mazurskiej, kostrzyńsko-słubickiej i katowickiej. W trzech pierwszych strefach udział tej branży w łącznej wartości zainwestowanego kapitału był na tyle wysoki, że dało to pierwsze miejsce w strukturze branżowej inwestycji. W strefie kostrzyńsko-słubickiej branża drzewna zajęła drugie miejsce, a w strefie katowickiej – trzecią pozycję. Udział na poziomie 39,05% w strefie słupskiej był przede wszystkim wynikiem inwestycji realizowanych przez Kronospan Polska w Szczecinku. Niewiele mniejszy udział w strefie suwalskiej (36,21%) był zasługą działalności: Tanne, Woodeco MDF (wcześniej jako Pfleiderer MDF Grajewo) i Padma. Na wynik strefy warmińsko-mazurskiej, w której udział producentów drewna i wyrobów z drewna wynosił 28,26%, wpłynęła przede wszystkim aktywność Egger Biskupiec – największego inwestora z branży drzewnej w strefach. Udział przetwórstwa drewna w strefie kostrzyńsko-słubickiej był znacznie mniejszy i wyniósł 17,2%. Zainwestowali tam m.in.: Homanit Polska, Barlinek Inwestycje, Homanit Krosno Odrzańskie oraz Swiss Krono. Największe nakłady tej branży były jednak w strefie katowickiej, w której działają m.in.: Kronospan OSB i DSO. Inwestycje z tego sektora wyniosły prawie 1,84 mld zł, co przełożyło się na udział na poziomie 6,27% łącznej wartości kapitału ulokowanego w tej strefie. O silnej koncentracji branży drzewnej w tych pięciu strefach świadczy fakt, że ich łączna wartość stanowi 79,11% kosztów inwestycji tego sektora we wszystkich strefach.

Branża papiernicza (dział 17), plasująca się na dziewiątym miejscu w strukturze branżowej inwestycji w strefach, znalazła się w grupie wiodących branż tylko w jednej strefie i była to strefa kostrzyńsko-słubicka. Zaangażowanie kapitału o wartości przekraczającej 1,01 mld zł dało jej udział wynoszący 11,3% ogółu kosztów inwestycji w tej strefie. W największym stopniu przyczyniła się do tego inwestycja ICT Poland, na którą przypada ponad 85,5% ogółu inwestycji z tej branży w strefie kostrzyńsko-słubickiej. Większą wartość osiągnęły nakłady inwestycyjne tego sektora w strefie wałbrzyskiej i pomorskiej. W pierwszej z nich wydatki wyniosły prawie 2,64 mld zł, co stanowi ponad 1/3 całości kapitału zaangażowanego w strefach przez branżę papierniczą. Przesądziła o tym aktywność Essity Operations Poland – największego inwestora strefowego z tej branży. W przypadku strefy wałbrzyskiej inwestycje branży papierniczej stanowiły jednak tylko 6,84% łącznej wartości kapitału ulokowanego na jej terenie, co nie wystarczyło na zajęcie pozycji w gronie trzech dominujących branż. W strefie pomorskiej przedstawiciele branży papierniczej, m.in. International Paper Cellulose Fibres (Poland), MM Kwidzyn, Schumacher Packaging Zakład Grudziądz i Plastica, zainwestowali prawie 1,4 mld zł, co zapewniło udział na poziomie 10,11% całkowitych kosztów inwestycji zrealizowanych na jej terenie.

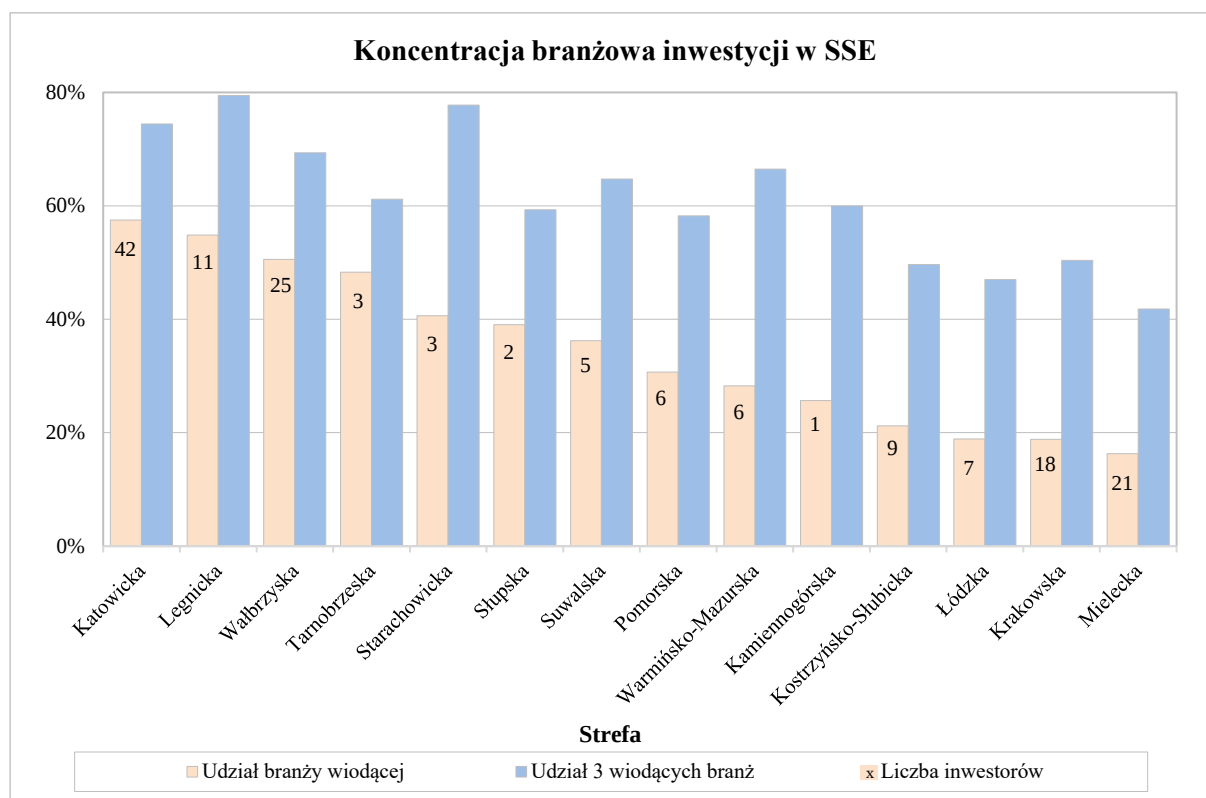
Działalność związana z produkcją maszyn i urządzeń (dział 28), zamykająca pierwszą dziesiątkę branż dominujących w strefach, skoncentrowała się w trzech strefach, przy czym tylko w strefie legnickiej znalazła się na drugiej pozycji w gronie trzech wiodących branż. Przedstawiciele tego sektora, w szczególności Sanden Manufacturing Poland i Hörmann Legnica, zainwestowali łącznie ponad 1,19 mld zł, co dało im udział na poziomie 14,59% łącznych nakładów poniesionych w strefie legnickiej. Większą wartość, bo prawie 1,85 mld zł, mają inwestycje tego sektora w strefie wałbrzyskiej, gdzie działają m.in.: Marcegaglia Poland, AKS Precision Ball Polska i Yagi Poland Factory. W strefie mieleckiej zaangażowanie kapitału w przedsięwzięcia z tej branży również było większe niż w strefie legnickiej i wyniosło ponad 1,21 mld zł. W dużej mierze przyczyniły się do tego inwestycje Goodrich Aerospace Poland, Husqvarna Poland i Remog Polska. Łącznie na te trzy strefy przypada 60,79% ogółu kapitału ulokowanego w strefach przez przedstawicieli tej branży.

Znajdujące się na odległej, osiemnastej pozycji w strukturze branżowej inwestycji w strefach, usługi związane z działalnością wydawniczą (dział 58), obejmujące swym zakresem także wydawanie oprogramowania komputerowego, skoncentrowały się w strefie kamiennogórskiej. Na tę strefę przypada 79,97% całkowitej wartości inwestycji z tego sektora. W strefie kamiennogórskiej inwestycje w usługi związane z działalnością wydawniczą stanowią 25,68% ogółu nakładów inwestycyjnych i są wiodącym sektorem gospodarki w tej strefie. Jest to konsekwencja inwestycji przedsiębiorcy Bauer Print Wykroty, który zajmuje się drukiem gazet i czasopism. Innym znaczącym przedstawicielem tej gałęzi gospodarki w strefach jest ComArch działający w strefie krakowskiej. W sumie na tych dwóch inwestorów przypadło ok. 98% środków zaangażowanych przez tę branżę.

Producenci komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (dział 26) największy kapitał ulokowali w strefie pomorskiej i zajęli w niej trzecie miejsce w strukturze branżowej inwestycji. Ich nakłady inwestycyjne wyniosły prawie 1,61 mld zł, co stanowi 11,61% łącznej wartości inwestycji w tej strefie i 35,82% ogółu inwestycji z tej branży we wszystkich strefach. Na ten rezultat w największym stopniu wpłynęła inwestycja Flextronics International Poland –

największego inwestora strefowego z tego sektora gospodarki. Znaczące środki zainwestowali również: Thales Dis Polska, Radiometer Solutions i Jabil Poland.

Dominacja określonych sektorów w strukturze inwestycji stanowi bazę do tworzenia i rozwijania się klastrów. Poniższy wykres prezentuje stopień koncentracji branżowej poszczególnych stref poprzez określenie udziału branży wiodącej i trzech wiodących branż w całkowitej wartości inwestycji zrealizowanych na ich terenie. Dodatkowo dla branży wiodącej w każdej strefie wskazana została liczba inwestorów z danego sektora (przedsiębiorców, którzy na koniec 2024 r. ponieśli nakłady inwestycyjne).

Na koniec 2024 r. największa koncentracja branżowa – podobnie jak w wielu poprzednich latach – charakteryzowała strefy katowicką i legnicką. Na branżę wiodącą przypadło w nich odpowiednio: 57,52% i 54,88% wartości inwestycji. Na kolejnej pozycji była strefa wałbrzyska, w której branża dominująca skupiła niewiele ponad połowę zainwestowanych środków. Blisko 48,33% całkowitej wartości inwestycji przypadło na wiodącą branżę w strefie tarnobrzelskiej. W strefach: starachowickiej, słupskiej i suwalskiej do branż dominujących trafiła ponad 1/3 ogółu zainwestowanych w nich środków. Udział wiodącego sektora wyniósł odpowiednio: 40,64%, 39,05% i 36,21%. W strefach: katowickiej, legnickiej i wałbrzyskiej branżą dominującą była motoryzacja, w tarnobrzelskiej – produkcja urządzeń elektrycznych i nieelektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego, w starachowickiej – branża chemiczna, a w strefie słupskiej i suwalskiej – przetwórstwo drewna.

Istnieją duże różnice między strefami, jeśli chodzi o liczbę inwestorów z wiodącej branży. Brak jest przy tym korelacji tego parametru z udziałem branży dominującej w wartości inwestycji. W dwóch strefach, gdzie ponad połowa wartości inwestycji przypada na wiodącą motoryzację, liczba inwestorów reprezentujących tę branżę wynosi 42 i 11, a więc prawie cztery razy mniej.

W strefie wałbrzyskiej branża motoryzacyjna, której udział w całkowitych kosztach inwestycji wynosi 50,55%, ma 25 przedstawicieli. Udział na poziomie 48,33% w strefie tarnobrzeskiej został natomiast wypracowany przez trzech inwestorów – producentów urządzeń elektrycznych i nonelektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego. Wynika to ze skali inwestycji zrealizowanych przez jednego z nich. Przypada na niego 94% łącznych nakładów tej branży w strefie tarnobrzeskiej i aż 45,43% ogółu zainwestowanych w niej środków. Podobna sytuacja ma miejsce w strefie starachowickiej, gdzie trzech przedsiębiorców zapewniło branży chemicznej pierwsze miejsce w klasyfikacji, z udziałem wynoszącym 40,64% całkowitej wartości ulokowanego w niej kapitału. Jeden z nich zrealizował cztery projekty inwestycyjne, których łączne koszty stanowią 32,38% ogółu kapitału ulokowanego w tej strefie. Z kolei w strefie kamiennogórskiej udział dominujących w niej usług związanych z działalnością wydawniczą na poziomie 25,68% to zasługa tylko jednego przedsiębiorcy.

Strefy legnicka i katowicka wyróżniały się także pod względem udziału trzech wiodących branż, ale w gronie stref z relatywnie niskim zróżnicowaniem branżowym znajduje się także strefa starachowicka, zajmująca drugą pozycję w tej klasyfikacji. W strefie legnickiej na trzy dominujące sektory przypadło 79,37% inwestycji, w strefie starachowickiej – 77,76%, a w strefie katowickiej – 74,44%. Kolejne miejsca w tej kategorii przypadły strefom: wałbrzyskiej, warmińsko-mazurskiej i suwalskiej, z udziałami wynoszącymi odpowiednio: 69,37%, 66,50% i 64,74%. Silna koncentracja kapitału wystąpiła również w strefach: tarnobrzeskiej, kamiennogórskiej, słupskiej i pomorskiej. Udział trzech dominujących branż oscylował w nich od 58,22% do 61,15%.

Na drugim biegunie, z utrzymującym się od lat relatywnie dużym zróżnicowaniem branżowym, są strefy: mielecka, łódzka, krakowska i kostrzyńsko-słubicka. Na branżę wiodącą w tych strefach przypadło od 16,30% do 21,18% łącznej wartości inwestycji, natomiast udział trzech wiodących branż mieścił się w przedziale od 41,82% do 50,37%.

Zwolnienia podatkowe w specjalnych strefach ekonomicznych

Dochody podatników prowadzących działalność gospodarczą na terenie specjalnych stref ekonomicznych zwolnione od podatku dochodowego w latach 1998–2023 przedstawiono w poniższej tabeli, na podstawie danych otrzymanych z Ministerstwa Finansów⁴⁾.

Tabela 12. Zwolnienia podatkowe przedsiębiorców

Rok	Podatek dochodowy od osób fizycznych			Podatek dochodowy od osób prawnych			Łączna wartość zwolnienia podatkowego (w tys. zł)
	Liczba podatników	Dochód zwolniony (w tys. zł)	Zwolnienie podatkowe (w tys. zł)	Liczba podatników	Dochód zwolniony (w tys. zł)	Zwolnienie podatkowe (w tys. zł)	
1998	17	8 930	3 433	24	75 165	27 127	30 560
1999	18	31 203	12 309	59	326 174	111 160	123 469
2000	18	66 485	26 403	91	715 168	215 123	241 526
2001	60	55 676	21 552	224	1 373 482	386 360	407 912
2002	77	70 770	27 384	191	1 677 036	469 570	496 954
2003	90	95 653	37 181	654	2 126 827	574 243	611 424
2004	95	136 483	53 452	272	2 810 969	546 733	600 185
2005	74	129 615	50 957	289	2 822 603	536 859	587 816
2006	71	129 739	51 043	346	4 300 638	817 121	868 164
2007	78	206 987	81 711	618	5 276 960	1 002 622	1 084 333
2008	94	226 750	89 381	442	5 263 462	1 000 058	1 089 439
2009	90	158 702	49 657	431	6 167 905	1 171 902	1 221 559
2010	115	223 861	70 195	511	7 619 874	1 447 776	1 517 971
2011	105	150 181	46 942	535	9 383 215	1 782 811	1 829 753
2012	107	119 548	36 915	538	8 402 465	1 596 468	1 633 383
2013	164	212 504	38 846	603	11 843 653	2 250 294	2 289 140
2014	182	134 551	39 678	687	13 220 306	2 511 858	2 551 536
2015	173	151 574	46 357	763	13 237 183	2 515 065	2 561 422
2016	136	160 521	49 416	775	14 102 223	2 679 422	2 728 838
2017	147	185 515	57 701	785	13 707 132	2 603 539	2 661 240
2018	145	184 730	57 397	823	14 312 698	2 718 585	2 775 982
2019	717	403 602	108 884	978	15 501 553	2 945 295	3 054 179
2020	983	590 750	152 465	855	14 301 677	2 717 318	2 869 783
2021 ⁵⁾	109	239 379	45 482	848	19 809 466	3 763 799	3 809 281
2022	77	134 586	25 571	768	18 535 609	3 521 766	3 547 337
2023	56	87 192	16 566	642	12 572 485	2 388 772	2 405 338
Razem	-	4 295 487	1 296 878	-	219 485 928	42 301 646	43 598 524

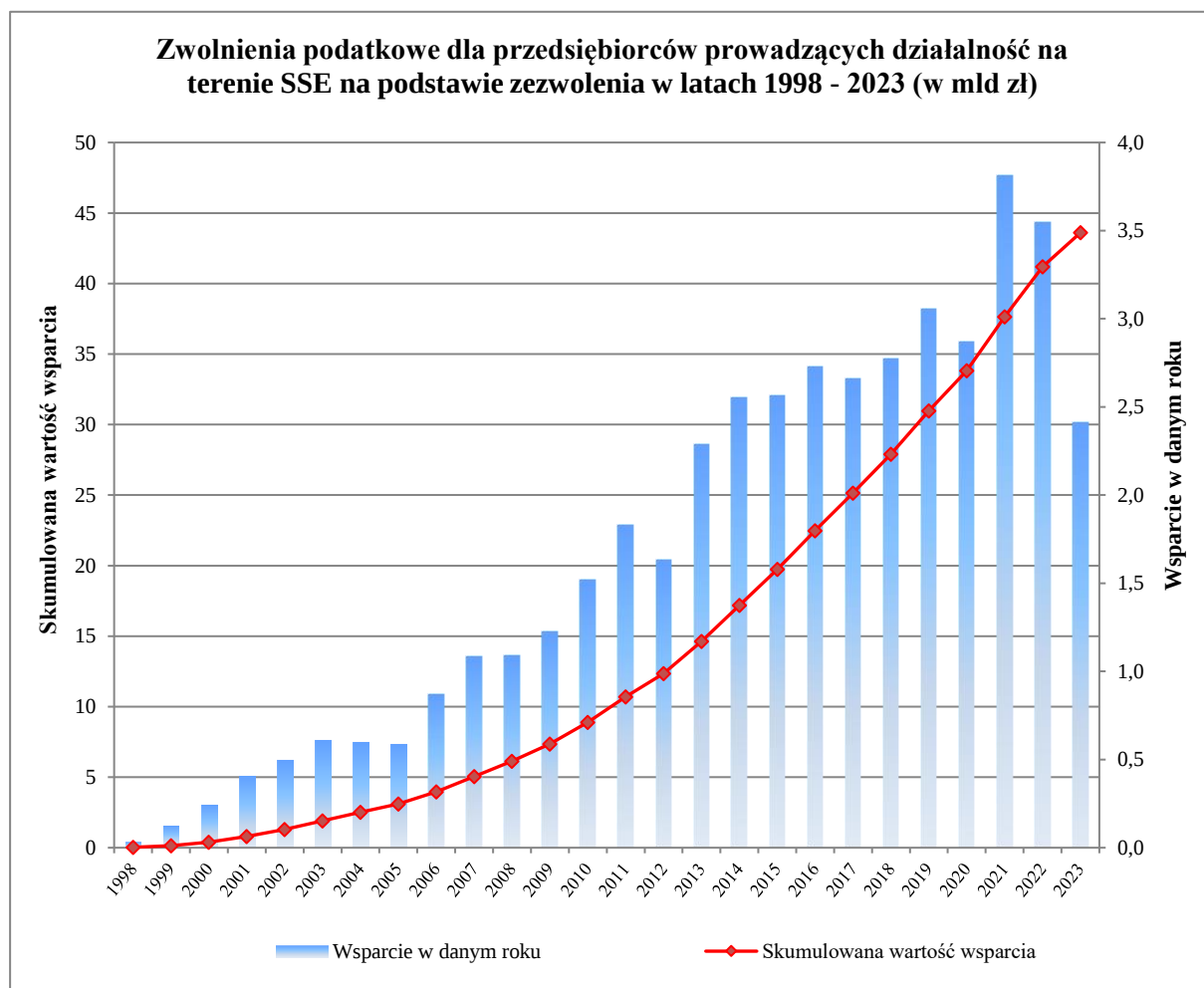
Zgodnie z wyjaśnieniami Ministerstwa Finansów dane za 2019 i 2020 r. dotyczą zwolnień podatkowych na podstawie ustawy o sse i zwolnień dochodów z działalności objętej decyzjami o wsparciu na podstawie ustawy o wni. W przypadku podatku dochodowego od osób

⁴⁾ W czasie prac nad niniejszym dokumentem najnowsze dostępne dane obejmowały 2023 r.

⁵⁾ Dane za 2021 r. zostały skorygowane przez Ministerstwo Finansów w 2024 r.

fizycznych dane MF obejmują dochody zwolnione na podstawie ustawy o wni w 2019 r. przez 150 podatników w kwocie 102 752 tys. zł, a w 2020 r. – przez 449 podatników w kwocie 230 224 tys. zł. W odniesieniu do podatku dochodowego od osób prawnych brak jest danych w tym zakresie. Uniemożliwia to ustalenie wielkości zwolnień podatkowych z lat 2019–2020 odnoszących się wyłącznie do instrumentu specjalnych stref ekonomicznych.

Łączna wartość zwolnień podatkowych udzielonych przedsiębiorcom na podstawie ustawy o sse do końca 2023 r. powiększona o zwolnienia dochodów z działalności gospodarczej na podstawie ustawy o wni w latach 2019-2020 wyniosła prawie 43,6 mld zł. W samym roku 2023 r. pomoc publiczna dla przedsiębiorców działających w strefach w formie zwolnienia podatkowego wyniosła niemal 2,41 mld zł i była niższa niż w roku poprzedzającym o ok. 1,14 mld zł.

Nie posiadając danych odnoszących się wyłącznie do specjalnych stref ekonomicznych, nie można określić, jaki odsetek nakładów inwestycyjnych w strefach stanowi pomoc udzielona przedsiębiorcom korzystającym z tego instrumentu wsparcia.

Należy mieć na uwadze, że dane o wielkości zwolnień podatkowych obejmują wszystkich beneficjentów wsparcia, także tych, którzy nie posiadają już ważnego zezwolenia i nie są uwzględnieni w statystykach dotyczących wyników stref na koniec 2024 r.

III. Spółki zarządzające specjalnymi strefami ekonomicznymi

Struktura właścicielska i zadania spółek zarządzających strefami

Zgodnie z ustawą o sse zarządzającym strefą może być spółka kapitałowa, w której większość głosów na walnym zgromadzeniu lub zgromadzeniu wspólników posiada Skarb Państwa, samorząd województwa lub inny zarządzający. W przypadku 11 stref zarządzającym jest spółka z większościowym udziałem Skarbu Państwa. W spółkach zarządzających strefami legnicką i starachowicką większościowym akcjonariuszem jest Agencja Rozwoju Przemysłu S.A., a więc spółka zarządzająca strefą mielecką i tarnobrzeską. Jediną spółką, w której większością głosów na walnym zgromadzeniu dysponował samorząd województwa była Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., która zarządza strefą słupską.

Poniższa tabela przedstawia strukturę kapitałową wszystkich spółek zarządzających.

Tabela 13. Struktura kapitałowa spółek zarządzających strefami wg stanu na dzień 31 grudnia 2024 r.

Spółka zarządzająca	Nazwa akcjonariusza	Wartość kapitału (w zł)	Udział wg kapitału (w %)	Udział wg głosów (w %)
Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości S.A. (strefa kamiennogórska)	Skarb Państwa	4 498 200	39,55	63,62
	Miasto Kamienna Góra	3 045 100	26,78	16,12
	Miasto Lubią	1 818 200	15,99	9,62
	Gmina Nowogrodziec	1 417 600	12,47	7,50
	Miasto Jawor	593 100	5,21	3,14
	Razem	11 372 200	100,00	100,00
Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Skarb Państwa	4 570 000	49,81	53,27
	Miasto Gliwice	915 000	9,97	9,28
	Miasto Tychy	915 000	9,97	9,28
	Miasto Katowice	891 000	9,71	9,04
	Miasto Dąbrowa Górnicza	458 000	4,99	4,65
	Miasto Sosnowiec	458 000	4,99	4,65
	Miasto Jastrzębie-Zdrój	457 000	4,98	4,64
	Miasto Źory	320 000	3,49	3,24
	Gmina Pawłowice	82 000	0,89	0,83
	Miasto Bieruń	55 000	0,60	0,56
	Gmina Godów	55 000	0,60	0,56
	Razem	9 176 000	100,00	100,00
Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Miasto Kostrzyn nad Odrą	7 742 800	28,48	15,38
	Gmina Słubice	7 295 700	26,84	14,49
	Skarb Państwa	5 864 900	21,57	57,65
	Miasto Nowa Sól	2 610 000	9,60	5,18
	Miasto Gorzów Wielkopolski	1 538 300	5,66	3,06
	Prochem-Zachód sp. z o.o.	825 000	3,04	1,64
	Miasto Gubin	912 600	3,36	1,81
	Gmina Bytom Odrzański	395 000	1,45	0,79
	Razem	27 184 300	100,00	100,00
Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o. (strefa krakowska)	Skarb Państwa	20 332 000	80,14	80,14
	Akademia Górniczo-Hutnicza	2 233 000	8,80	8,80
	Województwo Małopolskie	2 233 000	8,80	8,80

Spółka zarządzająca	Nazwa akcjonariusza	Wartość kapitału (w zł)	Udział wg kapitału (w %)	Udział wg głosów (w %)
	Politechnika Krakowska	233 000	0,92	0,92
	Uniwersytet Jagielloński	233 000	0,92	0,92
	Miasto Kraków	78 000	0,30	0,30
	ArcelorMittal Investment Management Poland sp. z o.o.	30 000	0,12	0,12
	Razem	25 372 000	100,00	100,00
Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.	59 347 000	62,24	62,25
	Skarb Państwa	14 317 000	15,02	19,30
	Gmina Polkowice	8 785 000	9,21	6,66
	KGHM Polska Miedź S.A.	4 408 000	4,62	2,97
	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu	4 000 000	4,20	5,39
	Miasto Złotoryja	2 400 000	2,52	1,62
	Gmina Gromadka	1 300 000	1,36	0,94
	Miasto Legnica	394 000	0,41	0,40
	Gmina Warta Bolesławiecka	300 000	0,32	0,40
	ING Bank Śląski S.A.	100 000	0,10	0,07
	Razem	95 351 000	100,00	100,00
Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Skarb Państwa	17 812 000	71,46	87,94
	Miasto Łódź	6 369 000	25,55	10,79
	Miasto Ozorków	746 000	2,99	1,27
	Razem	24 927 000	100,00	100,00
Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o.	Skarb Państwa	225 225 000	78,58	78,76
	Województwo Pomorskie	16 000 000	5,58	5,60
	Miasto Gdańsk	12 714 000	4,44	4,45
	Województwo Kujawsko-Pomorskie	11 000 000	3,84	3,85
	Miasto Tczew	7 378 000	2,57	2,58
	Miasto Stargard	7 000 000	2,44	2,45
	Miasto Kwidzyn	3 532 000	1,23	1,23
	Miasto Malbork	1 320 000	0,46	0,46
	Gmina Chojnice	857 000	0,30	0,30
	Gmina Człuchów	517 000	0,18	0,18
	Gmina Sztum	413 000	0,14	0,14
	Razem	285 956 000⁶⁾	99,76³⁾	100,00
Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (strefa słupska)	Województwo Pomorskie	11 114 500	35,99	57,82
	Miasto Słupsk	10 407 900	33,70	22,19
	Skarb Państwa	6 039 300	19,55	12,87
	Miasto Koszalin	2 325 000	7,53	4,96
	Gmina Redzikowo ³⁾	970 300	3,14	2,07
	Pozostali	26 800	0,09	0,09
	Razem	30 883 800	100,00	100,00

⁶⁾ Wartość kapitału zakładowego Pomorskiej SSE sp. z o.o. wynosi 286 603 000 zł i jest wyższa od łącznej nominalnej wartości udziałów, ponieważ uchwałą Zgromadzenia Wspólników z 16 czerwca 2009 r. umorzono z czystego zysku 647 udziałów Miasta Tczew. Z tego powodu udziały poszczególnych wspólników według kapitału nie sumują się do 100 (łączna wartość nominalna udziałów pozostaje mniejsza od wartości kapitału zakładowego).

Spółka zarządzająca	Nazwa akcjonariusza	Wartość kapitału (w zł)	Udział wg kapitału (w %)	Udział wg głosów (w %)
Specjalna Strefa Ekonomiczna „Starachowice” S.A.	Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.	28 833 300	89,40	63,76
	Skarb Państwa	3 383 100	10,49	36,16
	Świętokrzyska Agencja Rozwoju Regionu S.A. w likwidacji	35 500	0,11	0,08
	Razem	32 251 900	100,00	100,00
Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Skarb Państwa	8 076 900	40,45	66,64
	Miasto Elk	6 500 000	32,55	18,24
	Gmina Gołdap	2 920 000	14,62	8,19
	Miasto Suwałki	2 471 000	12,38	6,93
	Razem	19 967 900	100,00	100,00
Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna INVEST-PARK sp. z o.o.	Skarb Państwa	304 030 000	69,75	84,14
	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	82 710 000	18,97	9,90
	Województwo Opolskie	10 710 000	2,46	1,28
	Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.	10 200 000	2,34	1,22
	Miasto Dzierżoniów	6 570 000	1,51	0,79
	Gmina Jelcz-Laskowice	4 830 000	1,11	0,58
	Miasto Wałbrzych	3 920 000	0,90	0,59
	Województwo Wielkopolskie	2 860 000	0,66	0,34
	Miasto Oława	1 710 000	0,39	0,20
	Miasto Świdnica	1 650 000	0,38	0,20
	Gmina Żarów	1 640 000	0,38	0,20
	Miasto Nowa Ruda	1 510 000	0,35	0,18
	Miasto Kłodzko	1 000 000	0,23	0,12
	Santander Bank Polska S.A.	1 000 000	0,23	0,12
	NEPTUN Fundusz Inwestycyjny	1 000 000	0,23	0,12
	Gmina Strzelin	100 000	0,02	0,01
	Gmina Nysa	30 000	0,00	0,00
	Razem	435 890 000⁷⁾	99,91⁴⁾	99,99
Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Skarb Państwa	16 924 000	49,21	61,39
	Gmina Bartoszyce	8 066 100	23,45	17,83
	Miasto Bartoszyce	4 930 900	14,34	10,90
	Gmina Dobrze Miasto	2 797 800	8,13	6,18
	Gmina Szczytno	903 800	2,63	2,00
	Miasto Mrągowo	304 000	0,88	0,67
	Miasto Nowe Miasto Lubawskie	267 200	0,78	0,59
	Gmina Olecko	198 400	0,58	0,44
	Razem	34 392 200	100,00	100,00
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. (strefy: mielecka i tarnobrzaska)	Skarb Państwa	8 082 743 000	100,00	100,00
	Razem	8 082 743 000	100,00	100,00

⁷⁾ Wartość kapitału zakładowego Wałbrzyskiej SSE INVEST-PARK sp. z o.o. wynosi 435 890 000 zł i jest wyższa od łącznej nominalnej wartości udziałów, ponieważ uchwałą Zgromadzenia Wspólników z 20 listopada 2012 r. umorzono z czystego zysku 42 udziały Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A. z siedzibą w Bytomiu. Z tego powodu udziały poszczególnych wspólników według kapitału nie sumują się do 100 (łączna wartość nominalna udziałów pozostaje mniejsza od wartości kapitału zakładowego).

W 2024 r. nadzór właścicielski nad spółkami zarządzającymi strefami, z wyjątkiem Agencji Rozwoju Przemysłu S.A., sprawował Minister Rozwoju i Technologii. W przypadku Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. prawa z akcji należących do Skarbu Państwa do 4 marca 2024 r. wykonywał Prezes Rady Ministrów, a od 5 marca 2024 r. – Minister Aktywów Państwowych.

Zgodnie z ustawą o sse w radzie nadzorczej spółki zarządzającej strefą, w stosunku do której Skarb Państwa posiadał większość głosów, mogli zasiadać, w liczbie nie większej niż 6 osób, przedstawiciele:

- ministra właściwego do spraw gospodarki,
- ministra właściwego do spraw finansów publicznych,
- ministra właściwego do spraw aktywów państwowych,
- Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
- jednostek samorządu terytorialnego, których udział w kapitale zakładowym spółki był największy (nie więcej niż 2 osoby).

Do składu rady nadzorczej spółki zarządzającej, w stosunku do której samorząd województwa posiadał większość głosów, mogło być powołanych nie więcej niż 5 osób, w tym przedstawiciele:

- samorządu województwa (2 osoby),
- ministra właściwego do spraw gospodarki,
- jednostek samorządu terytorialnego, z wyłączeniem samorządu województwa, których udział w kapitale zakładowym spółki był największy (nie więcej niż 2 osoby).

W przypadku spółki zarządzającej, w stosunku do której inny zarządzający posiadał większość głosów, w radzie nadzorczej mogło zasiadać nie więcej niż 5 osób, w tym co najmniej 2 przedstawiciele ministra właściwego do spraw gospodarki.

Główne zadania spółek zarządzających strefami związane z funkcjonowaniem instrumentu specjalnych stref ekonomicznych obejmowały:

- kontrolę działalności przedsiębiorców w zakresie jej zgodności z zezwoleniami,
- budowę lub modernizację infrastruktury na terenie strefy,
- zbywanie lub pośredniczenie w zbywaniu prawa własności i prawa użytkowania wieczystego gruntów objętych strefą,
- opiekę nad inwestorami, pośredniczenie w kontaktach z władzami samorządowymi, właścicielami mediów i infrastruktury, itp.,
- opiniowanie wniosków przedsiębiorców o zmianę zezwolenia i wydawanie opinii w sprawach postępowań dotyczących cofnięcia zezwolenia.

Zarządzający strefą realizowali również zadania wynikające z ustawy o wni związane z zarządzaniem przypisanym im obszarem (poszczególnymi powiatami), w szczególności z prowadzeniem działań promujących działalność gospodarczą i nowe inwestycje, rozpatrywaniem wniosków przedsiębiorców i wydawaniem w imieniu Ministra Rozwoju i Technologii decyzji o wsparciu planowanych przez nich nowych inwestycji oraz z przeprowadzaniem kontroli realizacji warunków zawartych w decyzjach o wsparciu.

Wynik finansowy spółek zarządzających strefami

Spółki zarządzające utrzymują się głównie z dochodów uzyskanych ze sprzedaży gruntów oraz z opłat za administrowanie i zarządzanie strefą uiszczanych przez przedsiębiorców działających na terenie strefy. W związku z nowym instrumentem wsparcia wynikającym z ustawy o wni spółki zarządzające osiągają też przychody z tytułu opłat za świadczenie usług, o których mowa w art. 10 ust. 2 tej ustawy. W przypadku części zarządzających istotną pozycję w przychodach stanowią też przychody z najmu nieruchomości. Wynik finansowy zależy zatem w dużej mierze od liczby inwestorów ulokowanych w danej strefie i na obszarze zarządzanym przez daną spółkę zarządzającą. Istotne znaczenie ma też wielkość zarządzanego obszaru.

Tabela 14. Wynik finansowy netto spółek zarządzających w latach 2020–2024 w tys. zł

Spółka zarządzająca	Wynik finansowy netto na dzień 31 grudnia				
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości S.A.	324,3	2 616,3	1 859,1	4 030,0 ⁸⁾	1 350,9
Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	11 861,7	23 133,2	25 694,0	28 662,5	29 224,4
Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	24 913,0	13 296,8	40 918,5	8 743,4	6 656,4
Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o.	1 371,6	3 006,1	3 856,7	1 791,6	17 127,6
Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	4 252,8	10 751,0	8 374,0	11 379,5	6 781,6
Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	7 595,0	7 902,4	49 874,8	5 261,0	7 108,9
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Mielcu	6 798,7	10 333,5	12 708,0	16 432,4	17 453,5
Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o.	7 995,6	13 531,2	42 858,2	18 585,7	15 332,4
Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	715,1	5 099,9	4 337,0	3 802,8	4 624,0
Specjalna Strefa Ekonomiczna „Starachowice” S.A.	1 461,0	1 441,3	2 548,8	7 712,6	3 523,6
Suwałska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	581,5	1 503,5	970,5	1 349,1	1 803,4
Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Tarnobrzegu	1 133,8	13 733,4	8 337,7	14 338,2	11 551,3
Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna INVEST-PARK sp. z o.o.	10 977,7	18 727,9	40 200,6	64 301,7	29 425,5
Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	1 708,2	1 234,6	1 974,6	2 636,2	74 156,1

W 2024 r. najwyższy zysk wypracowała Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna INVEST-PARK sp. z o.o. i Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. W obu przypadkach zysk przekroczył 29 mln zł i wyniósł odpowiednio 29,43 mln zł i 29,22 mln zł. Na kolejnych pozycjach uplasowały się: Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Mielcu z zyskiem wynoszącym ponad 17,45 mln zł i Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o. z wynikiem zbliżonym do 17,13 mln zł. Na piątym miejscu znalazła się Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o., w której zysk netto wyniósł ponad 15,33 mln zł. Wynik finansowy

⁸⁾ Wprowadzono korektę wielkości przedstawionej w Informacji (...) za 2023 r.

netto przekraczający 10 mln zł osiągnęła jeszcze Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Tarnobrzegu (11,55 mln zł).

Żadna spółka zarządzająca nie odnotowała w 2024 r. ujemnego wyniku finansowego.

Nakłady na rozwój strefy

Zgodnie z art. 8 ustawy o sse do zadań zarządzającego należy prowadzenie działań zmierzających do rozwoju działalności gospodarczej na terenie strefy.

Główne działania zarządzających mające na celu rozwój stref związane są z nabywaniem przez zarządzającego nieruchomości lub innych rzeczy służących do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie strefy oraz z modernizacją i rozbudową infrastruktury gospodarczej i technicznej na jej obszarze. Znaczące przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury z reguły podejmowane były wspólnie z samorządami lokalnymi i gestorami mediów.

Poniższa tabela prezentuje skumulowane wydatki poniesione na infrastrukturę oraz najważniejsze inwestycje w tym zakresie zrealizowane w 2024 r.

Tabela 15. Nakłady na budowę infrastruktury narastająco w mln zł

Lp.	Strefa	31.12.2023 r.		31.12.2024 r.		Najważniejsze działania podjęte w 2024 r.
		SSE	Inni ⁹⁾	SSE	Inni ⁹⁾	
1	Kamiennogórska	23,8	4,4	26,1	4,4	Przygotowanie projektu i budowa parkingu dla samochodów ciężarowych w Wykrotach w podstrefie Nowogrodziec
2	Katowicka	68,9	1 045,3	69,4	1 086,0	1) budowa połączenia drogowego ul. Korfańskiego z ul. Bugajską w Częstochowie umożliwiającego dojazd do terenów strefy, 2) budowa drogi gminnej w Olszowej zwiększającej dostępność komunikacyjną terenu strefowego w gminie Ujazd, 3) rozbudowa drogi gminnej w sąsiedztwie terenów strefy w Rogowie Opolskim w gminie Krapkowice
3	Kostrzyńsko-Słubicka	134,6	345,2	139,0	346,1	1) budowa farmy fotowoltaicznej w podstrefie Kostrzyn, 2) budowa kanalizacji deszczowej w podstrefie Słubice, 3) modernizacja przepompowni ścieków w podstrefie Nowa Sól, 4) rozpoczęcie inwestycji dotyczącej zasilenia w energię elektryczną terenu podstrefy Bytom Odrzański
4	Krakowska	159,5	119,2	176,2	119,2	Zakup terenu inwestycyjnego w podstrefie Kraków-Podgórze.
5	Legnicka	67,3	38,0	106,7	38,1	1) modernizacja stacji uzdatniania wody w podstrefie Krzywa, 2) opracowanie dokumentacji i wykonanie niwelacji terenu (50 ha) oraz zbiornika retencyjnego w podstrefach Środa Śląska i Miękinia,

⁹⁾ W kategorii *Inni* uwzględnione są m.in.: gminy, gestorzy mediów i Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad.

Lp.	Strefa	31.12.2023 r.		31.12.2024 r.		Najważniejsze działania podjęte w 2024 r.
		SSE	Inni ⁹⁾	SSE	Inni ⁹⁾	
						3) opracowanie dokumentacji projektowej budowy hali produkcyjno-magazynowej w podstrefie Legnickie Pole
6	Łódzka	101,1	317,9	102,6	320,0	1) prace związane z budową dwóch hal magazynowo-produkcyjnych na wynajem w podstrefie Łódź, 2) modernizacja i rozbudowa ulic obsługujących tereny inwestycyjne w podstrefie Kutno
7	Mielecka	177,4	601,3	201,6	612,6	1) budowa hali produkcyjno-magazynowej segmentowej w Mielcu, 2) budowa hali produkcyjno-magazynowej w Krośnie
8	Pomorska	568,8	142,8	572,0	145,7	1) prace związane z przygotowaniem projektu budowy farmy fotowoltaicznej w podstrefie Barcin, 2) zakup nieruchomości w Kartoszynie w podstrefie Żarnowiec, 3) modernizacja automatyki central wentylacyjnych i systemu parkingowego na terenie Gdańskiego Parku Naukowo-Technologicznego, 4) wykonanie oświetlenia dróg wewnętrznych w podstrefie Żarnowiec, 5) prace projektowe dotyczące budowy hal dla MSP w podstrefie Grudziądz
9	Słupska	38,3	198,7	50,1	224,9	1) zakup terenów inwestycyjnych w podstrefie Wieszyno i Szczecinek, 2) budowa drogi gminnej Redzikowo - Wieszyno wraz z niezbędną infrastrukturą i stacją uzdatniania wody, 3) modernizacja oczyszczalni i przepompowni oraz zaprojektowanie dróg i oświetlenia w podstrefie Karlinko
10	Starachowicka	12,0	5,8	12,6	5,8	1) modernizacja budynku przemysłowego z częścią biurową w Kielcach, 2) budowa przyłącza wodociągowego do budynku biurowo-magazynowego w Kielcach
11	Suwalska	42,6	0,2	42,6	0,2	Przygotowanie dokumentacji projektowej budowy parkingów w podstrefie Suwałki i Elk
12	Tarnobrzaska	305,7	361,2	339,5	370,8	1) budowa Akceleratora Przemysłowego w Stalowej Woli, 2) budowa dróg zwiększających dostępność komunikacyjną terenów podstrefy Stalowa Wola z terenami powstającego Strategicznego Parku Inwestycyjnego, 3) budowa drogi dojazdowej do terenu podstrefy Nowa Dęba, 4) remonty dróg wewnętrznych w podstrefie Radom
13	Wałbrzyska	552,2	826,1	621,0	884,1	1) makroniwelacja terenu wraz z zadaniami towarzyszącymi, przełożenie gazociągu wysokiego ciśnienia i

Lp.	Strefa	31.12.2023 r.		31.12.2024 r.		Najważniejsze działania podjęte w 2024 r.
		SSE	Inni ⁹⁾	SSE	Inni ⁹⁾	
						wybudowanie bocznic kolejowej w podstrefie Jawor, 2) budowa hal przemysłowo-magazynowych w podstrefie Wałbrzych i Września
14	Warmińsko-Mazurska	5,9	213,1	5,9	215,2	1) budowa drogi wraz z infrastrukturą towarzyszącą na terenie podstrefy Nidzica, 2) budowa łącznika drogowego na terenie podstrefy Dobre Miasto
Razem		2 258,1	4 219,2	2 465,3	4 373,1	
Ogółem		6 477,3		6 838,4		

Łączne nakłady inwestycyjne przeznaczone na rozwój specjalnych stref ekonomicznych, poniesione od początku ich funkcjonowania do końca 2024 r., wyniosły prawie 6,84 mld zł. Udział spółek zarządzających w tych inwestycjach stanowił prawie 36,1%. Pozostała część wydatków finansowana była przez inne podmioty, w szczególności przez gminy, gestorów mediów i Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad.

Spośród wszystkich spółek zarządzających największe wydatki na rozwój strefy od początku działalności do końca 2024 r. poniosła Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna INVEST-PARK sp. z o.o. Jej nakłady wyniosły 621,0 mln zł, co stanowiło 25,2% wydatków wszystkich stref. Druga w rankingu – Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o. – wydała na ten cel 572,0 mln zł, co dało udział na poziomie 23,2%. Na trzeciej pozycji, po raz kolejny, znalazła się Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Tarnobrzegu, z inwestycjami rzędu 339,5 mln zł. Wydatki tego zarządzającego stanowią 13,8% łącznych nakładów zarządzających na rozwój stref.

W przypadku skumulowanej wartości środków przeznaczonych na infrastrukturę w strefach poniesionych do końca 2024 r. przez inne podmioty, w tym m.in. samorządy lokalne i gestorów mediów, wyróżniały się strefy: katowicka (1 086,0 mln zł), wałbrzyska (884,1 mln zł), i mielecka (612,6 mln zł). Na te trzy strefy przypadło ponad 63,9 % wszystkich wydatków podmiotów innych niż zarządzający strefami poniesionych na ten cel.

W 2024 r. na rozwój stref przeznaczono 361,1 mln zł, tj. o 166,5 mln zł mniej niż w 2023 r. Inwestycje spółek zarządzających strefami wyniosły 207,2 mln zł, co stanowiło niemal 57,4% całych nakładów na ten cel poniesionych w 2024 r. W stosunku do 2023 r. spółki zarządzające zmniejszyły nakłady na rozwój stref o 80,7 mln zł. Wydatki innych podmiotów w 2024 r. były natomiast mniejsze o 86,1 mln zł i wyniosły 153,9 mln zł.

Największy udział we wzroście całkowitych wydatków spółek zarządzających na rozwój stref w 2024 r. miała Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna INVEST-PARK sp. z o.o. Zarządzający strefą wałbrzyską zainwestował w jej rozwój 68,8 mln zł, co stanowi 33,2% ogółu środków zaangażowanych przez wszystkich zarządzających. Na drugiej pozycji uplasował się zarządzający strefą legnicką, z inwestycjami na poziomie 39,4 mln zł. Trzecie miejsce przypadło zarządzającemu strefą tarnobrzecką, którego nakłady wyniosły 33,8 mln zł. Pod względem wydatków przeznaczonych na rozwój stref wyróżniały się także strefy: mielecka

(24,2 mln zł), krakowska (16,7 mln zł) i ślupska (11,8 mln zł). Wydatki spółek zarządzających kolejnymi sześcioma strefami kształtowały się w przedziale od 0,5 do 4,4 mln zł i wyniosły w sumie 12,5 mln zł, co stanowi niewiele ponad 6,0% wszystkich środków przeznaczonych przez zarządzających na rozwój stref w 2024 r. Zarządzający strefami suwalską i warmińsko-mazurską kolejny rok z rzędu nie zwiększyli swoich wydatków na infrastrukturę.

Pod względem inwestycji infrastrukturalnych zrealizowanych przez podmioty inne niż spółki zarządzające, w szczególności przez samorządy lokalne, gestorów mediów i Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, wyróżnia się strefa wałbrzyska, w nakładach na poziomie 58,0 mln zł. Stanowią one ponad 37,7% łącznych wydatków tej grupy podmiotów we wszystkich strefach. W strefach: katowickiej, ślupskiej i mieleckiej podmioty inne niż spółki zarządzające przeznaczyły na rozwój stref ponad 10 mln zł. Wydatki wyniosły odpowiednio: 40,7 mln zł, 26,2 mln zł i 11,3 mln zł, co dało łącznie tym strefom udział na poziomie 50,8% w całkowitej wartości środków wydatkowanych przez te podmioty. Łączne wydatki w kolejnych sześciu strefach nie przekroczyły 17,7 mln zł. W czterech strefach nakłady pozostały na poziomie z roku 2023.

Wydatki na promocję stref

W związku z zastąpieniem instrumentu specjalnych stref ekonomicznych wsparciem w formie zwolnienia podatkowego na podstawie ustawy o wni wydatki na promocję ponoszone przez spółki zarządzające strefami dotyczą nowego instrumentu. Nie oznacza to jednak, że strefy nie promują terenów objętych granicami stref jako atrakcyjnych lokalizacji pod nowe inwestycje. Wciąż ulokowanie inwestycji na terenie strefy wiąże się z możliwością uzyskania decyzji na najdłuższy możliwy okres, czyli na 15 lat.

W 2024 r. zarządzający przeznaczyli na promocję niemal 13,0 mln zł, czyli o 2,5 mln zł mniej niż w 2023 r. Podobnie jak w latach ubiegłych największe wydatki ponieśli zarządzający strefami: kostrzyńsko-słubicką, katowicką, wałbrzyską i łódzką. Mieściły się one w przedziale od 1,4 do 2,84 mln zł. Łączne wydatki w tych czterech strefach wyniosły ponad 9,1 mln zł i stanowiły ok. 70,1% nakładów na promocję we wszystkich strefach. W pozostałych ośmiu strefach wydatki na promocję wynosiły od 0,11 do ponad 0,91 mln zł.

W dalszym ciągu te same spółki zarządzające znajdują się w czołówce pod względem wartości środków przeznaczonych na promocję stref od początku ich funkcjonowania. Zarządzający strefą kostrzyńsko-słubicką wydał na promocję ponad 28,96 mln zł, a w strefie katowickiej wydatki na ten cel wyniosły 28,4 mln zł. Zarządzający łódzką i wałbrzyską strefą przeznaczył na promocję odpowiednio: 24,45 mln zł i 19,28 mln zł. Łącznie na te cztery strefy przypadło 62,65% wydatków wszystkich spółek zarządzających na promocję, które w całym okresie funkcjonowania stref wyniosły ponad 161,36 mln zł.

Poniższa tabela przedstawia wielkość wydatków na promocję w poszczególnych strefach w latach 2021–2024 oraz narastająco od początku funkcjonowania stref do końca 2024 r.

Tabela 16. Wydatki zarządzających na promocję stref w mln zł

Lp.	Strefa	Nakłady na promocję				
		w 2021 r.	w 2022 r.	w 2023 r.	w 2024 r.	narastająco do końca 2024 r.
1	Kamiennogórska	0,090	0,159	0,269	0,142	2,629
2	Katowicka	1,679	2,787	2,574	2,647	28,400
3	Kostrzyńsko-Słubicka	1,343	2,490	2,720	2,840	28,964
4	Krakowska	0,338	0,475	1,023	0,787	9,783
5	Legnicka	0,339	1,409	0,784	0,301	7,982
6	Łódzka	1,079	2,291	2,848	1,400	24,454
7	Mielecka	0,115	0,261	0,285	0,272	4,675
8	Pomorska	0,297	0,474	0,592	0,553	12,471
9	Słupska	0,351	0,431	0,707	0,912	6,593
10	Starachowicka	0,160	0,406	0,450	0,152	3,567
11	Suwałska	0,113	0,268	0,293	0,333	6,201
12	Tarnobrzeska	0,212	0,463	0,290	0,314	4,917
13	Wałbrzyska	0,548	1,911	2,462 ⁸⁾	2,220	19,279
14	Warmińsko-Mazurska	0,043	0,200	0,198	0,113	1,449
Razem		6,707	14,025	15,495⁸⁾	12,986	161,364

Zwolnienia podatkowe spółek zarządzających

Od początku funkcjonowania stref spółki zarządzające miały prawo do zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych dochodów w części wydatkowanej na cele rozwoju strefy, w tym na nabycie nieruchomości lub innych rzeczy służących do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie strefy oraz na modernizację i rozbudowę infrastruktury gospodarczej i technicznej na jej obszarze.

Do końca 2024 r. łączna kwota zwolnień podatkowych z tego tytułu (niezapłaconego podatku) przekroczyła 366,49 mln zł. Z największego zwolnienia skorzystała spółka zarządzająca strefą wałbrzyską. Zwolnienie to wyniosło 87,66 mln zł i stanowiło 23,92% łącznej wartości zwolnień podatkowych zarządzających strefami. Ze zwolnienia wynoszącego prawie 57,56 mln zł skorzystał zarządzający strefą łódzką. Próg 30 mln zł przekroczyły jeszcze zwolnienia podatkowe zarządzających strefami: kostrzyńsko-słubicką, pomorską, mielecką i katowicką. Zwolnienia tych czterech stref mieściły się w przedziale od 31,55 do 39,42 mln zł i wyniosły łącznie 139,34 mln zł. Z najmniejszego zwolnienia podatkowego skorzystały strefy: starachowicka, warmińsko-mazurska i kamiennogórska. Na te strefy przypadło 10,36 mln zł niezapłaconego podatku, a więc 2,83% łącznej kwoty zwolnień w spółkach zarządzających.

W samym 2024 r. zwolnienia podatkowe wyniosły w sumie 23,85 mln zł i w porównaniu z rokiem 2023 były wyższe o niemal 37,1%. Z największego zwolnienia skorzystał zarządzający strefą łódzką. Wyniosło ono prawie 7,68 mln zł, co stanowiło ponad 32,2% kwoty zwolnień wszystkich spółek zarządzających. Na kolejnych pozycjach uplasowali się

zarządzający strefami: legnicką, pomorską i krakowską, ze zwolnieniami wynoszącymi odpowiednio: 6,29 mln zł, 4,37 mln zł i 3,28 mln zł. W 2024 r. z ww. zwolnienia podatkowego skorzystały jeszcze tylko cztery strefy: słupska, kamiennogórska, warmińsko-mazurska i suwalska. Kwoty niezapłaconego podatku spółek zarządzających tymi strefami mieściły się w przedziale od 2 tys. zł do 1,6 mln zł.

Informację o wielkości zwolnień podatkowych spółek zarządzających na podstawie aktów wykonawczych do ustawy o sse przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Skutek finansowy zwolnienia z podatku dochodów zarządzających strefami wydatkowanych na cele rozwoju strefy (wartość niezapłaconego podatku) w mln zł

Lp.	Strefa	Zwolnienie do końca 2020 r. (narastająco)	Kwota zwolnienia w latach 2021–2024				Zwolnienie do końca 2024 r. (narastająco)
			2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	
1	Kamiennogórska	3,010	0,500	0,250	0,480 ⁸⁾	0,510	4,750
2	Katowicka	31,550	0,000	0,000	0,000	0,000	31,550
3	Kostrzyńsko-Słubicka	35,020	4,400	0,000	0,000	0,000	39,420
4	Krakowska	2,260	0,910	0,640	1,410	3,280	8,500
5	Legnicka	16,380	0,000	0,000	0,000	6,290	22,670
6	Łódzka	34,050	4,490	9,300	2,040	7,679	57,559
7	Mielecka	32,020	0,000	0,000	0,000	0,000	32,020
8	Pomorska	17,430	0,100	10,340	4,110	4,370	36,350
9	Słupska	4,150	1,100	1,150	0,760	1,600	8,760
10	Starachowicka	2,720	0,000	0,000	0,000	0,000	2,720
11	Suwalska	7,380	0,020	0,000	0,000	0,002	7,402
12	Tarnobrzaska	24,240	0,000	0,000	0,000	0,000	24,240
13	Wałbrzyska	67,370	2,350	9,340	8,600	0,000	87,660
14	Warmińsko-Mazurska	2,470	0,300	0,000	0,000	0,120	2,890
Razem		280,050	14,170	31,020	17,400⁸⁾	23,851	366,491

W związku z realizacją zadań wynikających z ustawy o wni spółki zarządzające strefami mają też prawo do zwolnienia od podatku dochodów wydatkowanych w roku podatkowym lub w roku po nim następującym na cele wymienione w art. 7 ust. 1 tej ustawy, a więc na szeroko rozumiane wsparcie rozwoju nowych inwestycji na przypisanym im obszarze.

Do końca 2024 r. zwolnienia podatkowe spółek zarządzających na podstawie ustawy o wni wyniosły 26,8 mln zł. Na przestrzeni lat 2020–2024 tylko cztery spółki zarządzające strefami skorzystały z prawa do ww. zwolnienia, przy czym zarządzający strefą pomorską zwalniał dochód w każdym roku. Z największego zwolnienia podatkowego skorzystał jednak zarządzający strefą kostrzyńsko-słubicką. Wyniosło ono 11,92 mln zł, co stanowi prawie 44,5% łącznej wartości zwolnień podatkowych udzielonych zarządzającym na podstawie ustawy o wni.

W 2024 r. łączna kwota zwolnienia podatkowego z tego tytułu wyniosła 6,15 mln zł i była o 410 tys. zł większa niż w roku 2023. Ze zwolnienia skorzystali zarządzający strefami: pomorską, kostrzyńsko-słubicką i starachowicką.

Poniższa tabela przedstawia informacje o zarządzających, którzy w latach 2020–2024 skorzystali ze zwolnień podatkowych w odniesieniu do dochodu wydatkowanego na wsparcie rozwoju inwestycji na przypisanych im obszarach.

Tabela 18. Zwolnienia podatkowe zarządzających strefami na podstawie ustawy o wni w mln zł

Lp.	Strefa	Kwota zwolnienia w latach 2020–2024					Zwolnienie do końca 2024 r. (narastająco)
		2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	
1	Kostrzyńsko-Słubicka	0,00	0,00	8,55	1,81	1,56	11,92
2	Pomorska	1,89	1,30	2,21	1,93	3,39	10,72
3	Starachowicka	0,00	0,00	0,62	2,00	1,20	3,82
4	Wałbrzyska	0,34	0,00	0,00	0,00	0,00	0,34
Razem		2,23	1,30	11,38	5,74	6,15	26,80

Działania zarządzających strefami w zakresie kadr dla przemysłu i rozwoju klastrów

1. Specjalna Strefa Ekonomiczna Małej Przedsiębiorczości S.A.

W 2024 r. Strefowy Klaster Edukacyjny (SKE), którego zarządzający jest liderem, kontynuował działania wspierające i promujące rozwój szkolnictwa branżowego ukierunkowane na podnoszenie kompetencji i umiejętności zawodowych uczniów. Działania te uwzględniały wyzwania stojące przed kształceniem zawodowym wynikające z rozwoju nowych technologii i postępującej cyfryzacji oraz przemian gospodarczych, związane z potrzebą dostosowania oferty edukacyjnej do wymagań rynku pracy i przygotowania uczących się do wykonywania pracy zawodowej i aktywnego funkcjonowania na zmieniającym się rynku.

W ramach spotkań z przedsiębiorcami, przedstawicielami szkół, uczelni wyższych oraz jednostek samorządu terytorialnego SKE uczestniczył w budowaniu oferty kształcenia w szkołach branżowych oraz technikach na rok szkolny 2024/2025, konstruowaniu programów nauczania wprowadzających innowacje pedagogiczne sprzyjające rozwojowi kompetencji i umiejętności zawodowych niezbędnych na rynku pracy, w realizacji projektów edukacyjnych oraz organizacji praktyk zawodowych we współpracy z pracodawcami.

SKE sprawował opiekę nad klasami objętymi patronatem przez strefę kamiennogórską: technik logistyk i spedytor w Zespole Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Kamiennej Górze, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej w Zespole Szkół Technicznych „Mechanik” w Jeleniej Górze oraz technik elektryk, ślusarz i operator obrabiarek skrawających w Zespole Szkół Elektryczno-Mechanicznych w Lubaniu. Klaster udzielał pomocy w identyfikacji miejsc do objęcia programem praktyk zawodowych, jak również realizacji zajęć w ramach praktycznej nauki zawodu. Uczniowie szkół należących do klastra odbywali praktyki

zawodowe, praktyczną naukę zawodu, staże zawodowe oraz kursy podwyższające kwalifikacje zawodowe zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz przyjętym planem nauczania w szkołach.

W ramach współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Kamiennej Górze klastery uczestniczył w przygotowaniu targów pracy. Z uwagi na wrześnieową powódź w województwie dolnośląskim targi zostały przeniesione na wiosnę 2025 r.

SKE współpracuje z Polskim Klastrem IoT & AL SINOTAIC, z Dolnośląskim Klastrem Lotniczym, Dolnośląskim Klastrem Motoryzacyjnym, Dolnośląskim Klastrem Edukacyjnym, Zachodnim Klastrem Elektromobilności oraz z Klastrem Innowacyjnych Technologii w Wytwarzaniu CINNOMATECH Wrocław.

Klastery współuczestniczył w przygotowywaniu ogólnopolskiej konferencji „Globalne wyzwania – Lokalne działania Edukacja dla Gospodarki”, planowanej na 16 kwietnia 2025 r. w Filharmonii Dolnośląskiej w Jeleniej Górze. Tematyka tego wydarzenia wpisuje się w ogólnoswiatowe wyzwania związane z dynamicznymi zmianami na rynku pracy, które wymagają przekształceń w systemach edukacyjnych, zarówno na poziomie lokalnym, jak i globalnym.

2. Katowicka SSE S.A.

Działania w zakresie szkolnictwa branżowego

Rok 2024 był kolejnym rokiem intensywnego wspierania przez zarządzającego strefą katowicką rozwoju kształcenia zawodowego w województwie śląskim. Do działań podejmowanych w tym obszarze należało budowanie współpracy pomiędzy edukacją a biznesem, promocja szkolnictwa branżowego oraz podnoszenie kompetencji kluczowych i zawodowych przez uczniów i uczennice. Najważniejsze z nich to:

- zawiązanie w ramach projektu „Śląskie. Zawodowcy 2”, trzech sieci współpracy pomiędzy pracodawcami, szkołami zawodowymi i jednostkami samorządu terytorialnego w obszarze spawalnictwa i kolejnictwa,
- kontynuowanie w ramach *Automotive StrefAcademy KSSE* współpracy ze Stellantis Gliwice polegającej na kupnie przez zarządzającego nowoczesnych silników samochodowych od koncernu Stellantis, a następnie przekazywaniu ich nieodpłatnie szkołom kształcącym w zawodzie technik pojazdów samochodowych i mechanik pojazdów samochodowych. W sumie w 2024 r. przekazano 42 silniki szkołom, m.in. z: Gliwic, Jaworzna, Sosnowca, Pszczyny, Jastrzębia-Zdroju, Tychów, Częstochowy,
- udział w konferencji „Odpowiedź szkolnictwa zawodowego na potrzeby pracodawców” oraz w Targach Edukacyjnych i Festiwalu Zawodów w Dąbrowie Górniczej,
- udział w konferencji „Szkoła zawodowa od-nowa” w Sosnowcu i w międzynarodowej konferencji w ramach projektu „Silesia. 4Professionals” („Śląskie. Dla Zawodowców”) w Mysłowicach,
- zorganizowanie II Śląskiego Turnieju Spawania w Świecie Wirtualnej Rzeczywistości w Tychach oraz objęcie honorowego Patronatu nad 9. Finałem Ogólnopolskiego Konkursu Autofachman, organizowanego przez Powiatowy Zespół Szkół Nr 1 w Pszczynie oraz powiat pszczyński,
- aktywna współpraca z pracodawcami i organizacjami otoczenia biznesu w ramach Klubu

- Innowatora KSSE oraz Młodzieżowego Klubu Innowatora. Młodzież odbyła wizyty studyjne, m.in. do Multikom IT, Veolia Energia Polska i Regionalnej Izby Gospodarczej, oraz wzięła udział w szkoleniach nadających uprawnienia państwowe „Urządzenia, instalacje i sieci elektroenergetyczne o napięciu do 1 kV (G1)” oraz w kursie z obsługi bezzałogowego statku powietrznego wg Scenariusza Krajowego NSTS–01,
- zorganizowanie szkoleń kaskadowych z montażu silników najnowszej generacji wyprodukowanych przez Stellantis Gliwice dla młodzieży szkolnej, m.in. z Gliwic, Katowic, Zabrza, Mysłowic i Częstochowy. Idea szkoleń kaskadowych polega na przekazywaniu wiedzy kolejnym uczniom i uczennicom przez młodzież, która wcześniej została przeszkolona przez trenerów ze Stellantis Gliwice,
 - organizacja warsztatów roboczych i szkoleń dla przedstawicieli szkół technicznych i pracodawców dotyczących efektywnej współpracy edukacji z biznesem w ramach projektu Erasmus+ pn.: „Europejskie rozwiązania w zapewnieniu efektywnej współpracy edukacji i biznesu sektora Automotive”. W roku 2024 odbyły się 3 warsztaty międzynarodowe w Polsce, Czechach i w Słowacji,
 - czynny udział w pracach: Wojewódzkich Zespołów Koordynacji dla województwa śląskiego i opolskiego, Rady Branżowego Centrum Umiejętności w Żywcu oraz Międzyregionalnego Zespołu Koordynacji do spraw Wdrażania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030, powołanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Zarządzający Katowicką SSE od 14 lat aktywnie działa na rzecz rozwoju Klastra Silesia Automotive & Advanced Manufacturing (SA&AM), którego celem jest budowanie w regionie silnej platformy do wymiany wiedzy i współpracy między przedsiębiorstwami sektora motoryzacyjnego, dostawcami nowych technologii cyfrowych, instytucjami edukacyjnymi, naukowymi oraz otoczenia biznesu. Od 2019 r. klaster SA&AM posiada status Krajowego Klastra Kluczowego, a od 2023 r. – europejski certyfikat zarządzania jakością Cluster Management Excellence Gold Label ESCA. Na koniec 2024 r. klaster zrzeszał ponad 260 podmiotów.

W ramach działań skoncentrowanych na transferze wiedzy w 2024 r. zarządzający jako koordynator klastra zorganizował prawie 60 tematycznych warsztatów, szkoleń i webinarów dla ponad 600 osób, głównie w obszarze wyzwań związanych z digitalizacją procesów w organizacjach, spełnianiem norm i dostosowaniem się do nowych regulacji środowiskowych, zarządzania kapitałem ludzkim i rozwojem kompetencji w organizacji. Ważnym elementem stałych działań prowadzonych w ramach klastra jest tworzenie warunków do budowania i zacieśniania relacji pomiędzy jego uczestnikami, co wpływa bezpośrednio na wzrost zaufania, większą otwartość na wspólne inicjatywy i wspólne projekty. W 2024 r. zarządzający jako koordynator klastra zorganizował 17 spotkań networkingowych i kilkadziesiąt spotkań bilateralnych (z udziałem ponad 800 osób). Zarządzający aktywnie uczestniczył w ponad 25 wydarzeniach branżowych, budując markę klastra SA&AM, którym zarządza.

W 2024 r. zarządzający – koordynator klastra SA&AM realizował projekty dofinansowywane ze środków krajowych i europejskich: „Driving manufacturing SME transformation towards green, digital and social sustainability” (greenSME) w ramach programu Horizon Europe,

„Integrative Regional Approaches for the Transformation of the Automotive Industry” (Drive2Transform), w ramach programu Interreg Central Europe 2021–2027 i skierowany bezpośrednio do zarządzającego strefą projekt „Rozwój potencjału koordynatora SA&AM wraz z rozwojem nowych usług – II”.

Klaster świadczył usługi wdrożone w latach poprzednich i rozwijał wspólnie ze zrzeszonymi w nim podmiotami nowe inicjatywy:

- „Talent HUB” – organizując wspólnie z przedsiębiorcami kilkanaście wydarzeń skoncentrowanych na rozwoju kompetencji studentów Politechniki Śląskiej,
- „MŚP Go Digital” – poprzez zorganizowanie kilkunastu warsztatów demonstracyjnych z pokazem Wirtualnej Fabryki Go Digital i wsparcie transformacji cyfrowej sektora MŚP,
- „Cyfrowa Platforma HR4.0” – organizując kolejną edycję cyklu rozwojowego Efektywny Lider/Liderka,
- Star Performer Benchmarking – utrwalając w postaci filmów i podcastów pierwsze 19 najlepszych praktyk uczestników klastra, które będą wykorzystane do warsztatów wymiany dobrych praktyk w roku 2025 i latach kolejnych,
- Resilience 2030 – przygotowując pierwszych 11 nagrań eksperckich i opracowując proces świadczenia nowej usługi wpierającej odporność organizacji na nadchodzące zmiany,
- Silver Ekspert – poprzez zrekrutowanie pierwszej grupy ekspertów, udostępnienie usługi uczestnikom klastra i wspieranie międzypokoleniowego transferu wiedzy.

3. Kostrzyńsko-Słubicka SSE S.A.

Działania w zakresie szkolnictwa branżowego i na rzecz rozwoju klastrów

Zarządzający strefą kostrzyńsko-słubicką angażował się w wiele inicjatyw mających na celu rozwój szkolnictwa branżowego i działalności klastrowej, w tym pogłębienie współpracy między szkołami branżowymi i przedsiębiorcami zrzeszonymi w klastrach. Koordynował działania szkół, uczelni wyższych i przedsiębiorców w ww. obszarach poprzez wideokonferencje czy spotkania indywidualne pracodawców.

Efektem ww. działań jest umowa dotycząca realizacji projektu „Branżowe Centrum Umiejętności w dziedzinie branży samochodowej wraz z modulem innowacji pedagogicznej – technik mechatronik pojazdów samochodowych lub technik elektromobilności w Centrum Edukacji Zawodowej i Biznesu w Gorzowie Wielkopolskim”, wdrażanego w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, w Komponentie A „Odporność i konkurencyjność gospodarki” jako inwestycja A3.1.1 „Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie”.

Przedstawiciele zarządzającego uczestniczyli w IV posiedzeniu Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji ds. kształcenia i szkolenia zawodowego oraz uczenia się przez całe życie w województwie lubuskim. Podczas posiedzenia omówiono praktyczne doświadczenia Sektorowej Rady ds. Kompetencji Nowoczesne Usługi Biznesowe we wdrażaniu ośmiu obszarów Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 oraz kompetencji przyszłości opartych o Zintegrowany System Kwalifikacji.

Zarządzający brał udział w konferencji zorganizowanej przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii oraz Instytut Badań Edukacyjnych w Warszawie, na której dyskutowano

o kwalifikacjach zawodowych, niezbędnych umiejętnościach oraz wyzwaniach związanych z walidacją kompetencji w ramach Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Celem konferencji była popularyzacja istniejących rozwiązań, ze szczególnym uwzględnieniem działań ministerstwa przy wdrażaniu nowych kwalifikacji.

Dla studentów Uniwersytetu Szczecińskiego zarządzający zorganizował spotkanie prezentujące zakład produkcyjny Elektryka Morska w Szczecinie i możliwości odbycia w nim staży. We współpracy z Wydziałem Ekonomicznym Akademii Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wlkp. zarządzający zorganizował konferencję „Rachunkowość i Finanse. Teoria i Praktyka”, podczas której przedstawiono zasady rozliczania przez przedsiębiorców ulg podatkowych udzielanych na podstawie ustawy o wni.

Wspólnie z Akademią Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wlkp. zorganizowano również XIII Międzynarodową Konferencję Naukową „Skuteczność w biznesie” pod hasłem „Współpraca nauki i biznesu szansą rozwoju gospodarki”. To wydarzenie było okazją do wymiany doświadczeń i poglądów między naukowcami, praktykami gospodarczymi, przedstawicielami organizacji okołobiznesowych oraz samorządowcami, i tym samym platformą do dyskusji nad metodami rozwijania współpracy między światem nauki a biznesem.

4. Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o. (Krakowska SSE)

Działania w zakresie szkolnictwa branżowego

W pierwszym kwartale 2024 r. Krakowski Park Technologiczny (KPT) zorganizował wizytę zawodowca dla młodzieży z Rzepiennika Strzyżewskiego. W ramach tej wizyty przeprowadzono zajęcia prezentujące kluczowe elementy systemu kształcenia z punktu widzenia nowoczesnej gospodarki.

Przedstawiciele zarządzającego wzięli udział w pracach Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji (WZK). W trakcie tych prac przygotowano m.in. stanowisko w sprawie zmian w systemie opiniowania kierunków kształcenia na terenie województwa małopolskiego. Zarządzający włączył się w warsztaty WZK, których celem było poznanie opinii na temat roli i zadań stojących przed WZK i Małopolskim Partnerstwem na rzecz Kształcenia Ustawicznego (MPKU). Na jednym z warsztatów dyskutowano na temat efektywnej współpracy międzyinstytucjonalnej i koordynacji działań w obszarze Life Long Learning. W IV kwartale 2024 r. miały miejsce trzy spotkania WZK, które miały na celu wypracowanie zasad wydawania tzw. mikropoświadczeń, czyli nowoczesnej formy certyfikacji potwierdzającej zdobycie określonych umiejętności, wiedzy bądź kompetencji w wąsko zdefiniowanym, specjalistycznym obszarze zawodowym czy edukacyjnym.

Zarządzający wziął udział w konferencji „O Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji - nie tylko w kontekście rozwoju i technologii”, na której wskazano wyzwania i perspektywy rozwoju Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK) i omówiono przyszłość walidacji instytucji edukacyjnych oraz pracodawców. Przedstawiciel KPT wziął również udział w Forum Edukacyjnym w Krakowie, które dotyczyło zagadnień związanych z powszechną edukacją dwujęzyczną w związku z planowanym naborem wniosków o dofinansowanie projektów w ramach działań: 6.9 Wsparcie wychowania przedszkolnego i 6.29 Wsparcie wychowania

przedszkolnego – ZIT, typ C. Dwujęzyczny maluch, z programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021–2027.

W ramach współpracy ze szkołami i uczelniami zarządzający zorganizował kolejną wizytę zawodoznawczą dla uczniów Technikum Informatycznego z Zespołu Szkół w Rabce-Zdroju, studentów Uniwersytetu Łódzkiego oraz wizytę pt. Life Science Trip dla uczniów III i IV Liceum Ogólnokształcącego w Tarnowie, Zespołu Szkół Technicznych w Tarnowie oraz studentów Akademii Tarnowskiej.

Zarządzający nawiązał współpracę z Fundacją Horyzont360 w Nowym Sączu na rzecz rozwoju kształcenia zawodowego. Odbyło się również spotkanie z Burmistrzem Czarnego Dunajca, podczas którego omawiano plany utworzenia FabLabu oraz organizacji szkoleń w nowo tworzonego Centrum Edukacji.

W sierpniu 2024 r. zorganizowano wizytę studyjną w Centrum Badań i Rozwoju Nowoczesnych Technologii we Wrześni. Celem wizyty było zapoznanie się z nowoczesnymi metodami nauczania oraz infrastrukturą wspierającą edukację techniczną i zawodową. Wizyta ta była okazją do wymiany doświadczeń oraz nawiązania współpracy w zakresie kształcenia zawodowego.

W ramach 10. edycji *Barometru zawodów* w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Krakowie odbyło się spotkanie, podczas którego omówiono wyniki analizy zapotrzebowania na pracowników w 168 zawodach z 18 branż. Zarządzający wziął udział w dyskusji na temat wyzwań, jakie stoją przed rynkiem pracy oraz sposobów dostosowania systemu edukacji do bieżących potrzeb gospodarki.

W IV kwartale 2024 r. został opracowany projekt współpracy KPT ze szkołami technicznymi pod nazwą „Szkoła KPT”. Jego założeniem jest wdrożenie gotowego modelu współpracy pomiędzy szkołami a przedsiębiorstwami, w ramach którego przedsiębiorca mógłby uzyskać certyfikat „Partnera Szkół KPT”. Program przewiduje szereg działań wspierających rozwój nowych kompetencji uczniów, w tym organizację staży, warsztatów edukacyjnych, konkursów branżowych oraz projektów badawczych.

W grudniu 2024 r. zarządzający wziął udział w pilotażowej edycji Festiwalu Uczelni – Małopolska Przyszłości. Festiwal skierowany był do maturzystów i uczniów szkół ponadpodstawowych, ale także do osób starszych, które poszukiwały możliwości rozwoju zawodowego i osobistego. Wspólnie z partnerami – przedsiębiorcami Astor i Eurokreator KPT przygotował specjalną przestrzeń w formie hubu edukacyjnego. Na tym interaktywnym stoisku odwiedzający mogli zapoznać się z ofertą zarządzającego, programami badawczymi oraz innowacyjnymi projektami realizowanymi we współpracy z sektorem biznesowym.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Od lat zarządzający jest członkiem dwóch klastrów: LifeScience Kraków oraz Silesia Automotive & Advanced Manufacturing. Przynależność do niniejszych klastrów i włączanie się ich inicjatywy, wynikają z przyjętej przez zarządzającego strategii rozwoju, w tym przyciągania inwestycji z branż: lifescience i automotive.

Zarządzający wspiera przedsiębiorców ubiegających się o wsparcie nowej inwestycji na podstawie ustawy o wni i wybierających kryterium jakościowe związane z przynależnością do Krajowego Klastra Kluczowego, prezentując istniejące klastry i ścieżkę dołączenia w ich szeregi.

Ponadto zarządzający, działając w ramach konsorcjum hub4industry, jest partnerem Klastra Technologii Informacyjnych w Budownictwie (BIM Klaster). W ramach współpracy klaster oferuje szkolenia dla przedsiębiorców z sektora MŚP z zaawansowanych technologii Przemysłu 4.0. i BIM (Building Information Modeling). Eksperti hub4industry wspólnie z BIM Klaster zorganizowali konferencję BIM4industry i organizują dla innych klastrów wydarzenia obejmujące demonstrację nowoczesnych technologii, warsztaty i prelekcje dla przedsiębiorców. Takie wydarzenia zorganizowano dla Klastra Logistyki i Produkcji .kuek, klastra Polska Grupa Motoryzacyjna oraz klastra Silesia Automotive & Advanced Manufacturing.

5. Legnicka SSE S.A.

Działania w zakresie szkolnictwa branżowego

Działania zarządzającego strefą legnicką w obszarze szkolnictwa branżowego w 2024 r. koncentrowały się na wspieraniu Dolnośląskiego Klastra Edukacyjnego (DKE), którego jest liderem oraz koordynatorem. Na koniec 2024 r. DKE zrzeszało 234 partnerów, w tym 140 placówek edukacyjnych, 49 instytucji oraz 45 przedsiębiorców. W minionym roku do klastra dołączyło 24 nowych partnerów. Celem DKE jest integracja potencjału gospodarczego i naukowego poprzez współpracę szkół, przedsiębiorców i instytucji na rzecz wsparcia rozwoju szkolnictwa branżowego oraz kształcenia wykwalifikowanej kadry.

Aktywność DKE w 2024 r. obejmowała:

1) działania w ramach projektu „Strefa Pracodawcy” polegające na:

- organizacji spotkania uczniów i studentów z pracodawcami w Centrum Konferencyjnym zarządzającego na temat możliwości pracy w regionie (160 uczestników),
- zorganizowaniu plebiscytu „Zawodowa Strefa 2024” wraz z galą podsumowującą – w celu wyróżnienia i uhonorowania osób oraz podmiotów aktywnie działających na rzecz edukacji zawodowej (80 uczestników),
- utworzeniu klas patronackich w Zespole Szkół w Chocianowie w zawodzie technik mechatronik, mechatronik, technik logistyk,
- realizacji projektu „Strefa Rekrutacji” adresowanego do uczniów szkół średnich mającego na celu przekazanie wiedzy na temat przygotowania dokumentów rekrutacyjnych, pisania CV oraz zaprezentowanie możliwości studiów i pracy na Dolnym Śląsku. Projekt zrealizowano we współpracy z Politechniką Wrocławską (z udziałem 200 uczniów) i z przedsiębiorcami Brose Sitech, VOSS oraz Gates (190 uczniów),
- organizacji wizyty studyjnej u przedsiębiorcy VOSS Automotive Polska dla 30 studentów niemieckiej uczelni Hochschule Schmalkalden,
- organizacji wizyty studyjnej uczniów Zespołu Szkół Budowlanych w Legnicy w Viessmann,

- przeprowadzeniu badania wśród szkół w celu określenia ich potrzeb związanych z organizacją spotkań z przedsiębiorcami oraz wśród inwestorów i instytucji partnerskich w zakresie propozycji tematów, które DKE powinien poruszyć. Na podstawie wyników badania zaplanowano dalsze działania i inicjatywy dopasowane do rzeczywistych potrzeb ankietowanych,
 - wsparciu uczniów w poszukiwaniu miejsc na odbycie obowiązkowych praktyk zawodowych,
 - promocji szkolnictwa branżowego i technicznego na profilu Facebook poprzez udostępnienie ofert edukacyjnych szkół. Oferty wysłano również do szkół podstawowych z obszaru działania zarządzającego strefą oraz do firm i instytucji partnerskich;
- 2) działania w ramach projektu „Strefa Przedsiębiorczości”, na które składało się:
- zorganizowanie pod patronatem zarządzającego strefą legnicką VII edycji „Zawodowych Drogowskazów” w Zespole Szkół Samochodowych i Budowlanych w Głogowie. To wydarzenie ma za zadanie zmotywować i zainspirować młodzież do podejmowania przemyślanych decyzji dotyczących kariery zawodowej. Podczas spotkania promowano zawody przyszłości, nowoczesne technologie oraz stanowiska, na które lokalni pracodawcy zgłaszają zapotrzebowanie,
 - objęcie patronatem XV Powiatowego Konkursu „Młody Przedsiębiorca”, którego celem było poszerzenie wiedzy uczniów z zakresu przedsiębiorczości oraz rozwijanie ich umiejętności biznesowych. W konkursie wzięło udział 70 uczniów. Zadaniem uczestników było rozwiązanie testu wiedzy ekonomicznej, przygotowanie biznesplanu oraz symulowanie prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Konkurs umożliwił młodzieży skonfrontowanie teorii z praktyką i sprawdzenie kompetencji w realnych zadaniach związanych z przedsiębiorczością. Uczniowie zdobyli więc cenne doświadczenie, ale również zyskali motywację do dalszego doskonalenia swoich umiejętności,
 - zorganizowanie warsztatów „Talent World Cafe” dla 100 uczniów szkół ponadpodstawowych,
 - zorganizowanie IV edycji „Akademii Liderów” we współpracy z Uczelnią Jana Wyżykowskiego „Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – rola dyrektora, nauczyciela i doradcy zawodowego”,
 - zorganizowanie konferencji „Od Edukacji do Biznesu – kreatywność zaczyna się w mózgu” i „Od Edukacji do Biznesu – pasja, odwaga, motywacja w rzeczywistości postpandemicznej”,
 - udział w zorganizowaniu Turnieju o Puchar Witelona – zmaganiach grup studenckich z zadaniami technicznymi, logicznymi oraz komunikacyjnymi, które promowały szkolnictwo branżowe,
 - zorganizowanie konkursu „Zawodowa Strefa”, który miał na celu promowanie współpracy szkół z przedsiębiorcami,
 - zorganizowanie finału Konkursu „Najlepsza Praca Dyplomowa” na 4 uczelniach wyższych. Celem konkursu było wyróżnianie najlepszych prac dyplomowych powstałych we współpracy z biznesem,
 - uczestnictwo w Ogólnopolskim Tygodniu Kariery 2024 r.

- 3) działania w ramach projektu „Strefa Edukacji” polegające na:
- organizacji warsztatów z kompetencji miękkich i budowania marki osobistej z wykorzystaniem zakupionych gier trenerskich w 20 szkołach partnerskich, łącznie dla 800 uczniów,
 - udziale w Wakacyjnej Strefie Talentów w Pobierowie (warsztaty dla grupy 80 uczniów), Pikniku Naukowym Dwójki w Szkole Podstawowej nr 2 w Wołowie (warsztaty dla 100 uczniów), Dolnośląskim Festiwalu Nauki w Legnicy (warsztaty dla 240 uczniów),
 - organizacji finału konkursu „Patroni roku 2024” i konkursu „Mój wymarzony zawód to...”,
 - organizacja quizu dla uczniów szkół ponadpodstawowych z okazji 20-lecia Polski w Unii Europejskiej, konkursu graficzno-plastycznego pt. „Po pierwsze - Polska”,
 - organizacja zajęć z modelarstwa, robotyki i programowania w 20 przedszkolach (dla 830 przedszkolaków) w ramach Akademii Przedszkolaka,
 - objęcie honorowym patronatem konferencji szkoleniowo-naukowej z okazji dnia inżyniera oraz turnieju w III edycji Szachowych Mistrzostw I LO w Głogowie,
 - organizacja spotkania dotyczącego współpracy w projektach unijnych dla 40 osób,
 - organizacja warsztatów z zakresu skutecznej komunikacji i pracy w grupie z udziałem 80 osób,
 - organizacja IV Akademii Liderów - Zarządzanie czasem.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

W 2024 r. działania zarządzającego dotyczące klastrów skupiały się na wspieraniu rozwoju trzech działających wcześniej klastrów: Dolnośląskiego Klastra Motoryzacyjnego, Dolnośląskiego Klastra Lotniczego i Zachodniego Klastra Elektromobilności.

Działalność Dolnośląskiego Klastra Motoryzacyjnego (DKM) koncentrowała się na jak najlepszym dopasowaniu do potrzeb członków. W tym celu przeprowadzono badanie potrzeb partnerów i spotkania indywidualne z poszczególnymi członkami. Najważniejsze działania DKM w minionym roku to:

- udział w spotkaniu partnerów DKM i Dolnośląskiego Klastra Lotniczego na Politechnice Wrocławskiej, w ramach którego została zaprezentowana oferta badawczo-rozwojowa skierowana do branży automotive i lotniczej,
- współorganizacja wydarzenia związanego z dołączeniem do klastra nowych członków,
- zorganizowanie warsztatów grupy energetycznej „Energetyczna Bomba” w Wałbrzychu,
- udział w I Forum Klastrow Motoryzacyjnych zorganizowanym przez Wschodni Sojusz Motoryzacyjny oraz organizacja II Forum Klastrow Motoryzacyjnych w Legnicy,
- uczestnictwo w webinarze „Service Treatment”,
- udział w Kongresie MOVE w Poznaniu, w targach „Automotive Product Support” we Wrocławiu oraz w European Cluster Conference w Brukseli,
- zorganizowanie konferencji „Technology Booster” w Wałbrzychu poświęconej wykorzystaniu nowych technologii w procesach produkcyjnych dla branży automotive,
- zorganizowanie wspólnie z Bydgoskim Klastrem Przemysłowym „Dolina Narzędziowa” wydarzenia networkingowego „Klaster Mixer” w Legnicy,

- podpisanie porozumień o współpracy z Bydgoskim Klastrem Przemysłowym „Dolina Narzędziowa” i z Siecią Badawczą Łukasiewicz,
- współorganizacja szkolenia „INDUSTRY-CONNECT” dla firm klastrowych w Legnicy,
- organizacja wspólnie z Uczelnią Jana Wyżykowskiego w Polkowicach wydarzenia z pokazem robotów samojezdnych oraz co-botów firmy BOSH REXROTH,
- organizacja webinaru „Material Explorer” – przystępnie o obróbce materiałów,
- zorganizowanie konferencji „Motoryzacja wczoraj, dziś i jutro” w Legnicy.

Klaster włączał się również w działania podejmowane przez jego członków, rozpowszechniając wśród klastrowiczów informacje o inicjatywach. Dolnośląski Klaster Motoryzacyjny współpracował też z wieloma organizacjami branżowymi, m.in. Dolnośląskim Klastrem Lotniczym, Bydgoskim Klastrem Przemysłowym „Dolina Narzędziowa”, Dolnośląskim Klastrem Edukacyjnym. Uczestniczył w organizowaniu zajęć z podnoszenia kompetencji miękkich oraz twardych, współkoordynował organizowanie praktyk i staży zawodowych, a także włączał się w aktywizację zawodową potencjalnych pracowników.

Dolnośląski Klaster Lotniczy (DKL) powstał w 2015 r. Skupia w swoich szeregach przedsiębiorców i instytucje zainteresowane aktywną współpracą na rzecz rozwoju branży lotniczej na terenie Polski Południowo-Zachodniej, promocji polskiego przemysłu lotniczego za granicą oraz rozwoju sektora badawczo-rozwojowego w przemyśle lotniczym.

W 2024 r. w ramach działalności DKL miały miejsce:

- wspomniane w opisie działalności DKM spotkanie partnerów DKL i DKM na Politechnice Wrocławskiej poświęcone ofercie badawczo-rozwojowej dla branży automotive oraz branży lotniczej,
- spotkanie „Dotacje unijne na rozwój personelu” w Coventry University Wrocław,
- trzecia edycja międzynarodowego wydarzenia „Civil & Military Aeromixer”, na którym spotykają się czołowi producenci sektora lotniczego oraz wybrani dostawcy komponentów, maszyn i urządzeń dla sektora lotniczego oraz przedsiębiorcy posiadający zakłady będące w trakcie certyfikacji wyrobów lub usług dla sektora lotniczego,
- wizyta studyjna przedstawicieli branży lotniczej z Saksonii na Dolnym Śląsku,
- inauguracyjne spotkanie grup roboczych powołanych w ramach DKL na Politechnice Wrocławskiej,
- zebranie zarządu stowarzyszenia DKL i walne zebrania członków stowarzyszenia DKL,
- webinarium HR w ramach cyklicznych spotkań partnerów klastra,
- prezentacja na XXXI Międzynarodowym Salonie Przemysłu Obronnego w Targach Kielce,
- wizyta studyjna u przedsiębiorcy BALLUFF.

Utworzony w 2023 r. Zachodni Klaster Elektromobilności miał za zadanie zwiększyć potencjał innowacyjny podmiotów z branży sektora motoryzacyjnego działających na rynku elektromobilności. Klaster miał koncentrować się na rozwijaniu technicznych oraz użytkowych aspektów dotyczących pojazdów elektrycznych, obszarów energii i infrastruktury ładowania, na poprawie bezpieczeństwa energetycznego kraju i zmniejszaniu zanieczyszczeń emitowanych przez transport. Mając za cel poprawę współpracy sektorowej, podjęto decyzję o fuzji klastra z Dolnośląskim Klastrem Motoryzacyjnym.

6. Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.

Działania w zakresie szkolnictwa branżowego

Tak jak w poprzednich latach większość zadań dotyczących wspierania szkolnictwa branżowego zarządzający strefą łódzką realizował poprzez Technikum Automatyki i Robotyki w Łodzi (TAiR) prowadzone przez Strefę Edukacji sp. z o.o., czyli spółkę zależną od Łódzkiej SSE S.A. Najistotniejsze z działań Technikum Automatyki i Robotyki oraz podmiotu prowadzącego tę szkołę podjętych na rzecz kształcenia zawodowego to:

- zorganizowanie II edycji Łódzkiej Konferencji Przemysłowej Industry Day - wydarzenia, które ma na celu zwrócenie uwagi na najpotrzebniejsze obecnie umiejętności praktyczne oraz pogłębienie wiedzy uczestników w zakresie nowoczesnych technologii i sposobów zarządzania. Hasłem przewodnim wydarzenia były trzy obszary - „MASZYNY, LUDZIE, PRZYSZŁOŚĆ”,
- współorganizacja i udział nauczycieli i uczniów TAiR w konferencji „Automatyka i robotyka w Przemysle 4.0.” podsumowującej projekt „Automatyka i robotyka zawodem przyszłości” realizowany we współpracy z Politechniką Łódzką oraz norweską fundacją First Scandinavia przy wykorzystaniu środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- udział uczniów oraz nauczycieli Technikum w międzynarodowej konferencji edukacyjnej Empowering Tomorrow's Workforce: Exploring AI and Future Tech in VET and C-VET. To dwudniowe wydarzenie zorganizowane przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji skupiło się na nowoczesnych technologiach w sektorze kształcenia i szkolenia zawodowego (VET). W konferencji wzięli udział m.in. eksperci z dziedziny kształcenia zawodowego z Islandii, Liechtensteinu, Norwegii i Polski,
- udział uczniów TAiR w Public Speaking Contest IATEFL 2024 - ogólnopolskim konkursie krasomówczym,
- przystąpienie do realizacji projektu *Kwalifikacje dla przemysłu 4.0* finansowanego ze środków Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021–2027. Celem projektu jest poprawa zdolności zatrudnienia 96 uczniów TAiR poprzez doposażenie pracowni, zorganizowanie dodatkowych zajęć specjalistycznych umożliwiających uzyskanie kompetencji i nabycie kwalifikacji w zakresie oprogramowania maszyn CNC i realizację staży zawodowych,
- przeprowadzenie szkolnego festiwalu naukowego E(x)plory, w ramach którego uczniowie TAiR zaprezentowali 10 projektów technologicznych,
- zorganizowanie wizyty studyjnej w TAiR dla uczniów i nauczycieli z Norwegii – partnerów projektu „Automatyka i Robotyka zawodem przyszłości”, będącej okazją do wymiany doświadczeń w zakresie realizacji szkolnictwa branżowego i podzielenia się dobrymi praktykami.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Zarządzający strefą łódzką jest członkiem dwóch klastrów: Łódzkiego Klastra ICT i LODZistics Logistyczna Sieć Biznesowa Polski Centralnej (LODZistics). Przedstawiciele zarządzającego wchodzi w skład zarządu klastra LODZistics oraz grupy roboczej do spraw

edukacji. Dodatkowo, ŁSSE jest aktywnym członkiem Klubu Pro Progressio, który zrzesza firmy z sektora BPO i SSC.

Klaster LODZistics Logistyczna Sieć Biznesowa Polski Centralnej powołany w grudniu 2015 r. zrzesza przedsiębiorców z branży logistycznej, samorządy, jednostki badawczo-rozwojowe, instytucje otoczenia biznesu, a także inne podmioty działające w sektorze logistyki. Zarządzający strefą jest jednym z inicjatorów powołania klastra logistycznego. W 2024 r. liczba członków klastra wzrosła z 45 do 58. Przedstawiciel zarządzającego strefą został wybrany do Rady Klastra.

W ubiegłym roku współpraca z klastrem LODZistics polegała głównie na wymianie informacji o organizowanych przez zarządzającego strefą wydarzeniach i konferencjach skierowanych do branży logistycznej oraz na zaangażowaniu merytorycznym w działania podejmowane przez klaster, m.in.:

- wizyty u członków klastra: Corning Optical Communication, Geis Polska, Luca Logistics Solutions, Rohlig Suus Logistics, Hitachi Energy,
- konferencję logistyczną „Logistic and Warehouse Trends” współorganizowaną przez Klaster w partnerstwie z wydawnictwem branżowym Logistics Manager,
- konferencję „BHP Zintegrowane systemy bezpieczeństwa w logistyce i przemyśle” zorganizowaną w partnerstwie z wydawnictwem branżowym Forum Media Polska,
- przygotowanie we współpracy z Polskim Instytutem Transportu Drogowego artykułu do pisma branżowego LOGISTYKA.

Łódzki Klaster ICT, którego zarządzający jest wieloletnim członkiem, skupia ponad 45 podmiotów, w tym wiodących przedsiębiorców z branży IT/ICT z regionu łódzkiego, zatrudniających ponad 27 tys. pracowników. Zarządzający strefą bierze udział w posiedzeniach Rady Klastra oraz spotkaniach zespołów zadaniowych, m.in.: zespołu ds. Projektów i Promocji Klastra. Głównymi celami Klastra są integracja środowiska branży informatycznej, telekomunikacyjnej i elektronicznej, wspieranie przedsiębiorczości oraz rozwój rynku pracy w obszarze ICT.

Aktywność w ramach tego klastra polegała m.in. na:

- udziale przedstawiciela zarządzającego strefą (w roli moderatora) w Debacie technologicznej – Trendy i(T) Rewolucje o tematyce Smart City i Smart Home,
- współorganizacji festiwalu technologicznego pn. rethink digital fest, w którym firmy klastrowe miały swoje stanowiska technologiczne oraz wzięły udział w dyskusjach o trendach technologicznych.

Klub Pro Progressio to instytucja otoczenia biznesu nie będąca formalnie klastrem, która zrzesza polskich przedsiębiorców z sektora BPO i SSC. W 2024 r. w Pro Progressio było ponad 100 firm członkowskich, w tym zarządzający strefą.

W 2024 r. Klub Pro Progressio zorganizował 13 spotkań poświęconych branży BPO i SSC i trendom w sektorze. Zarządzający strefą był głównym partnerem jednego z wydarzeń – konferencji *Trendy w BPO i SSC w roku 2025*. W czasie konferencji prezentowane były możliwości wsparcia dla branży w ramach instrumentów i narzędzi będących w posiadaniu zarządzającego strefą łódzką, trendy w technologiach dla sektora i możliwości ich rozwoju.

7. Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Mielcu (Mielecka SSE)

Działania w zakresie szkolnictwa branżowego

W 2024 r. zarządzający realizował szeroko zakrojone działania wspierające rozwój szkolnictwa branżowego oraz integrację środowiska edukacyjnego z rynkiem pracy. Dzięki współpracy z kluczowymi instytucjami edukacyjnymi i branżowymi, organizacji wydarzeń promujących kształcenie techniczne oraz monitorowaniu potrzeb kadrowych w regionie, ARP przyczyniała się do rozwoju kompetencji przyszłych pracowników i zwiększania ich szans na zatrudnienie w dynamicznie rozwijających się branżach.

Zarządzający był zaangażowany w prace Rady Programowej Stowarzyszenia Akademia Umiejętności Technicznych Leonardo. Jest to organizacja, która koncentruje się na rozwijaniu kompetencji zawodowych uczniów i studentów oraz promowaniu edukacji technicznej dostosowanej do aktualnych wymagań rynku pracy. Dzięki uczestnictwu w posiedzeniach Rady Programowej ARP miała możliwość wpływania na kierunki kształcenia, wskazując kluczowe obszary, w których przedsiębiorstwa odczuwają największy deficyt kadrowy. Współpraca ta pozwalała na bieżące dostosowywanie programów nauczania do potrzeb nowoczesnego przemysłu, a także na inicjowanie projektów łączących teorię z praktyką.

Podobne działania podejmowane były w ramach prac w Radzie Programowej Branżowego Centrum Umiejętności – kadry dla przemysłu lotniczego. Lotnictwo to kluczowa branża dla regionu Podkarpacia, a szczególnie dla Mielca – jednego z ważniejszych ośrodków przemysłu lotniczego w Polsce. Dynamiczny rozwój tej gałęzi gospodarki wymusza stałe kształcenie nowych specjalistów oraz podnoszenie kwalifikacji już zatrudnionych pracowników. Dzięki udziałowi w pracach Rady Programowej zarządzający mógł wspierać działania na rzecz kształcenia wysoko wykwalifikowanych kadr dla tej strategicznej branży.

Ważnym aspektem działalności ARP było promowanie szkolnictwa branżowego i technicznego poprzez uczestnictwo w wydarzeniach branżowych oraz edukacyjnych. Jednym z nich były XXI Podkarpackie Targi Pracy. Wydarzenie to stanowiło okazję do zaprezentowania oferty pracy przedsiębiorców działających w strefie mieleckiej, a także do rozmów z młodzieżą, absolwentami oraz osobami poszukującymi zatrudnienia. Zarządzający przedstawił perspektywy rozwoju zawodowego w regionie oraz zachęcał młodych ludzi do wyboru ścieżki kształcenia technicznego, które zapewnia stabilne zatrudnienie i dobre warunki pracy.

Zarządzający wziął także udział w XIV Mieleckim Festiwalu Nauki i Techniki – cyklicznej inicjatywie, której celem jest popularyzacja nauk ścisłych oraz zachęcanie młodzieży do wyboru zawodów technicznych. Podczas festiwalu odbywały się warsztaty, pokazy i wykłady, w czasie których uczestnicy mogli zapoznać się z nowoczesnymi technologiami wykorzystywanymi w przemyśle. Zarządzający przedstawił możliwości współpracy między szkołami a przedsiębiorstwami, podkreślając znaczenie umiejętności praktycznych oraz kształcenia dostosowanego do realnych potrzeb rynku.

Kwestia przyszłości szkolnictwa branżowego oraz rosnącego znaczenia nowych technologii w przemyśle była również poruszana podczas panelu dyskusyjnego „Przemysł 5.0 potrzebuje cyfrowych technologii i wykwalifikowanych kadr”. W wydarzeniu tym wzięli udział przedstawiciele świata biznesu, edukacji oraz administracji, którzy wspólnie analizowali

wyzwania związane z transformacją cyfrową i automatyzacją produkcji. Dyskusja koncentrowała się na roli nowych technologii (np. sztucznej inteligencji) w przemyśle przyszłości oraz na konieczności dostosowania systemu edukacji do zmieniających się wymagań rynku pracy.

Zarządzający kontynuował działania w ramach „Dni otwartych w Strefie”, umożliwiając młodzieży poznanie działalności strefy mieleckiej oraz oferty przedsiębiorców funkcjonujących na jej terenie. Na spotkaniach z uczniami przedstawiciele inwestorów informowali o dominujących zawodach, wymaganych kompetencjach oraz możliwościach rozwoju w danej branży. Wizyty studyjne w zakładach produkcyjnych były dla młodzieży okazją do sprawdzenia, jak wygląda praca w nowoczesnym przemyśle i jakie umiejętności są kluczowe dla przyszłych pracowników.

W ramach działań informacyjnych zarządzający popularyzował informację o konkursie Learn&Fly organizowanym przez Fundację Wspierania Edukacji przy Stowarzyszeniu „Dolina Lotnicza”. Konkurs skierowany jest do uczniów szkół średnich i ma na celu rozwijanie zainteresowania lotnictwem oraz naukami technicznymi. ARP informowała również o rekrutacji na studia Executive MBA przygotowane przez Politechnikę Rzeszowską we współpracy ze Stowarzyszeniem „Dolina Lotnicza”. Program ten jest skierowany do osób planujących swój rozwój zawodowy w sektorze przemysłowym i menedżerskim.

W 2024 r. zarządzający przeprowadził monitoringu potrzeb kadrowych przedsiębiorstw z powiatu mieleckiego. Pozyskał informacje na temat aktualnych ofert pracy oraz miejsc ich publikacji, a następnie przekazał je do ośmiu zespołów szkół ponadpodstawowych w powiecie mieleckim. Celem było ułatwienie młodym ludziom znalezienia zatrudnienia oraz podjęcia decyzji o dalszej ścieżce edukacyjnej zgodnej z potrzebami rynku.

Działania realizowane przez ARP w 2024 roku miały na celu nie tylko wspieranie szkolnictwa branżowego, ale także budowanie trwałych relacji między światem edukacji a przedsiębiorcami. Poprzez aktywny udział w inicjatywach edukacyjnych, organizację wydarzeń promujących kształcenie techniczne oraz monitorowanie rynku pracy, Agencja przyczyniała się do rozwoju kompetencji przyszłych pracowników i zwiększania ich szans na zatrudnienie w dynamicznie rozwijających się branżach.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Zarządzający strefą aktywnie wspiera rozwój współpracy klastrowej, promując inicjatywy klastrów i angażując się w ich działania, zwłaszcza te, które związane są z inteligentnymi specjalizacjami województwa podkarpackiego, w tym z sektorem lotniczym i motoryzacyjnym. Klastry odgrywają kluczową rolę w integracji przedsiębiorstw, instytucji naukowych i jednostek badawczo-rozwojowych, co sprzyja wymianie wiedzy i realizacji innowacyjnych projektów.

Od 2015 r. zarządzający jest członkiem wspierającym Stowarzyszenie Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego „Dolina Lotnicza” – Krajowego Klastra Kluczowego, największego klastra branży lotniczej w Polsce. Dzięki tej współpracy przedsiębiorcy z sektora lotniczego otrzymują dostęp do innowacji, nowych technologii oraz międzynarodowych sieci kooperacyjnych, co wzmacnia ich konkurencyjność.

Zarządzający strefą wspiera również działania podejmowane przez Klaster Wschodni Sojusz Motoryzacyjny zrzeszający przedsiębiorstwa związane z produkcją części samochodowych, elektromobilnością i nowoczesnymi technologiami motoryzacyjnymi. ARP współpracuje też z Polskim Klastrem Budowlanym, który posiada status Krajowego Klastra Kluczowego i działa na rzecz rozwoju przedsiębiorstw z branży budowlanej, organizując szkolenia, konferencje i promując nowoczesne technologie.

Elementem działalności zarządzającego na rzecz rozwoju klastrów jest ich promocja wśród przedsiębiorców, także tych zainteresowanych uzyskaniem wsparcia na podstawie ustawy o wni i wyboem kryterium jakościowego związanego z przynależnością do klastra o statusie Krajowego Klastra Kluczowego. Przedsiębiorcy otrzymują informacje o możliwościach współpracy z członkami klastrów, dostępnych programach wsparcia oraz korzyściach płynących z przynależności do organizacji klastrowych. Ponadto promowanie działań klastrowych obejmuje dystrybucję ekspertyz, raportów branżowych, informacji o aktywności poszczególnych klastrów, także w trakcie wydarzeń z udziałem zarządzającego, takich jak konferencje, spotkania z przedsiębiorcami, misje gospodarcze i targi.

8. Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna sp. z o.o.

Działania w zakresie szkolnictwa branżowego

Zarządzający strefą kontynuował realizację projektu „VKR 37578 – Industrial Robots Programming Centre - education for Industry 4.0” współfinansowany ze środków Fundacji Velux. Założeniem projektu jest doposażenie i rozwój Centrum Programowania Robotów Przemysłowych (CPRP), w którym uczniowie otrzymują wsparcie rozwojowe dopasowane do ich indywidualnych potrzeb, a następnie podnoszą swoje kompetencje i zdobywają nowe kwalifikacje w czasie innowacyjnych kursów z zakresu programowania robotów przemysłowych, spawania i druku 3D. Nauczyciele i instruktorzy podnoszą swoje kompetencje zawodowe i metodyczne w czasie szkoleń i warsztatów eksperckich. W ramach tego projektu w 2024 r. odbyły się 143 lekcje pokazowe z robotyki we Włocławku, Grudziądzu i Gdańsku, łącznie dla 2283 uczniów. Zorganizowano 128 warsztatów z doradztwa zawodowego w CPRP w ww. lokalizacjach, kursy z programowania i obsługi robotów przemysłowych dla 44 osób, kursy z programowania i druku 3D dla 316 uczniów i 46 nauczycieli oraz kursy z obsługi symulatorów spawania VR dla 15 uczestników.

W ramach skierowanego do studentów projektu *Międzyuczelniana Akademia Kompetencji (MAK)* w 2024 r. przeprowadzono 3 warsztaty dla 141 studentów uczelni z województwa kujawsko-pomorskiego i pomorskiego. Zorganizowano XII Dzień Strefy na Politechnice Gdańskiej z udziałem 11 przedsiębiorców strefowych i III Dzień Strefy na Politechnice Bydgoskiej, w którym uczestniczyło 7 inwestorów. Zarządzający organizował i brał udział w targach edukacyjnych, warsztatach, spotkaniach z uczniami i studentami, doradcami zawodowymi i przedsiębiorcami. We współpracy z Kujawsko-Pomorskim Kuratorem i Pomorskim Kuratorem Oświaty zorganizował odpowiednio w Toruniu i Gdańsku Wojewódzkie Konferencje Doradców Zawodowych, w których łącznie udział wzięło 360 osób. Zarządzający wziął także udział w Światowym Tygodniu Przedsiębiorczości w województwie pomorskim i kujawsko-pomorskim.

Pod hasłem „Praktycznie u pracodawcy” zorganizowano 37 spotkań, w tym wizyty studyjne uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych u pracodawców ze strefy pomorskiej. Zarządzający brał aktywny udział w promocji CPRP oraz kursów realizowanych w ramach projektu VKR, m.in. w trakcie EDU Offshore Wind 2024 i wydarzeń *InfoShare*, *Zawodowcy Pomorza*, *Dyrektoriada*. Współorganizował V edycję Girls do Engineering i warsztaty w ramach projektu „Przygotowanie rozwiązań wspierających proces kształcenia przyszłych i doskonalenia obecnych nauczycieli zawodu”.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Istotnym elementem działania zarządzającego strefą pomorską jest członkostwo i współpraca w ramach klastrów branżowych ułatwiających dostęp do zasobów wiedzy oraz skuteczne sieciowanie partnerów biznesowych. Zarządzający zaangażowany jest w działalność: Pomorskiego Klastra ICT Interizon, Bałtyckiego Klastra Ekoenergetycznego, Bałtyckiego Klastra Morskiego i Kosmicznego, Waste-Klaster i Transgranicznego Klastra Zielonych Technologii.

W 2024 r. w siedzibie Pomorskiego Klastra ICT Interizon odbyła się 14. edycja konferencji „Interizon Day”, której celem było podsumowanie osiągnięć klastra z ostatniego roku oraz poznanie możliwości współpracy w przyszłości. Klaster ICT Interizon jest jedną z instytucji tworzących konsorcjum Pomorskiego Hubu Innowacji Cyfrowych (PHIC), którego zarządzający jest liderem.

Przedstawiciele zarządzającego wzięli udział w konferencji „20 lat Polski w Unii Europejskiej. Polska Strefa Inwestycji na wspólnym rynku europejskim” zorganizowanej na Międzynarodowych Targach Poznańskich. Podczas konferencji odbył się panel dyskusyjny „ESG – Obowiązek czy inwestycja w przyszłość i zielone technologie?”, który był moderowany przez koordynatora Waste-Klaster, tj. Poznański Park Naukowo-Technologiczny.

W ramach wymiany wiedzy do członków Waste-Klastra zostało wysłane zaproszenie na cykliczne spotkanie branżowe ECO-ON Technologie Ekoefektywne, które zostało zorganizowane w Gdańskim Parku Naukowo-Technologicznym (GPN-T) zarządzanym przez Pomorską SSE. Tematem wydarzenia w 2024 r. była odpowiedzialna i zrównoważona technologia. Dyskusja toczyła się w dwóch blokach tematycznych: zielona sztuczna inteligencja oraz gospodarka obiegu zamkniętego.

Zarządzający jako członek Transgranicznego Klastra Zielonych Technologii wziął udział w wizycie studyjnej polskich IOB w Norwegii, podczas której prezentowano działania klastra w zakresie zielonych technologii w ramach gospodarki obiegu zamkniętego. Rozmawiano także o poszerzeniu współpracy poprzez organizację wspólnych przedsięwzięć i projektów.

W ramach podtrzymywania sieci współpracy w obszarze zielonych technologii przedstawiciele Transgranicznego Klastra Zielonych Technologii oraz jego interesariuszy byli zapraszani na wydarzenia i przedsięwzięcia organizowane przez zarządzającego, które były zgodne z celami klastra. Członkowie klastra wzięli m.in. udział w spotkaniu branżowym ECO-ON Technologie Ekoefektywne i panelu dyskusyjnym pn. „Parki Naukowo-Technologiczne a rozwiązania z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego”, który był jednym z efektów wizyty studyjnej w Norwegii.

Istotnym elementem wspierającym rozwój zielonych technologii w 2024 r. była także współpraca ze startupami posiadającymi innowacyjne rozwiązania w tej branży, co przyczyniło się do ich rozwoju oraz wdrażania nowoczesnych technologii w regionie. Reprezentanci zarządzającego pełnili rolę kluczowych mentorów i ekspertów w branży Greentech w ramach europejskiego programu akceleracji Urban Tech oraz podczas wydarzenia Hack4Change organizowanego przez Fundację Code:Me w partnerstwie z Gdańskim Parkiem Naukowo-Technologicznym. Hack4Change to 48-godzinny hackathon, który łączy pasjonatów technologii i ekologii w walce z najpoważniejszymi wyzwaniami współczesnego świata.

Zarządzający zorganizował kilka wydarzeń skierowanych m.in. do członków Bałtyckiego Klastra Morskiego i Kosmicznego, w tym wizytę studyjną „Innowacje w sektorze morskim” dla delegacji z Izraela, Forum Bezpieczeństwa Przemysłu Morskiego, wizytę studyjną grupy operatorów i Zarządu z portu Sandnes (Stavanger) z Norwegii. Wspólnie z Polskim Funduszem Rozwoju i Krakowskim Parkiem Technologicznym zarządzany przez niego GPN-T stworzył program IDA Bootcamp 2024 – inicjatywę mającą na celu wspieranie adaptacji technologii cywilnych dla obronności i bezpieczeństwa.

9. Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (Słupska SSE)

Działania w zakresie szkolnictwa branżowego

Zarządzający był partnerem konferencji programistycznej pn. „Koderek” skierowanej do dzieci i młodzieży zorganizowanej w Szkole Podstawowej nr 5 w Słupsku. Zorganizował stoisko z drukiem 3D i przeprowadził prelekcję na temat własnej działalności. Celem wydarzenia była aktywizacja społeczności, promowanie przedsiębiorczości, współpracy międzypokoleniowej i poszerzanie wiedzy, m.in. o nowych technologiach.

Zarządzający wsparł Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego w dystrybucji ankiety i pozyskaniu informacji od przedsiębiorców działających w strefie i Słupskim Inkubatorze Technologicznym na temat ich zapotrzebowania na kursy zawodowe. Działania realizowane były w ramach projektu pn. „Regionalne wsparcie rozwoju szkolnictwa zawodowego.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

W 2024 r. zarządzający kontynuował współpracę z klastrami, w których jest współzałożycielem i partnerem. Są to: Szczeciński Klaster Meblowy, Słupski Klaster Bioenergetyczny, Klaster Transportowo-Logistyczny Północ-Południe, Klaster ICT Interizon.

Z pozostałymi członkami założycielami podpisał porozumienie o utworzeniu Klastra Energii Zielone Karlino. Brał udział w spotkaniach Członków Rady Słupskiego Klastra Bioenergetycznego i Klastra Energii Zielone Karlino.

Zarządzający wziął udział w konferencji pn. „Klastry energetyczne, współpraca jednostek samorządu terytorialnego, instytucji naukowych oraz sektora prywatnego – działania na rzecz klimatu, rozwoju oraz bezpieczeństwa energetycznego, nowych miejsc pracy” zorganizowanej w Lipce w powiecie złotowskim. Podczas konferencji nastąpiło podpisanie umowy powołującej klaster energii w gminie Lipka.

10. Specjalna Strefa Ekonomiczna „Starachowice” S.A.

Działania w zakresie szkolnictwa branżowego i na rzecz rozwoju klastrów

W 2024 r. zarządzający strefą uczestniczył w spotkaniach z inwestorami dotyczących współpracy przedsiębiorców z placówkami edukacyjnymi, w szczególności szkołami branżowymi, mającej na celu dostosowanie oferty kształcenia do ich potrzeb. Odbył też szereg spotkań z przedstawicielami szkół branżowych na temat kształcenia uwzględniającego potrzeby lokalnych przedsiębiorców.

Zarządzający brał również udział w spotkaniach konsultacyjnych z naukowcami z Politechniki Świętokrzyskiej dotyczących realizacji projektów badawczych w obszarze energetyki odnawialnej. Wspierał również przedsiębiorców w kontaktach z ośrodkami badawczymi z województwa świętokrzyskiego, mających na celu omówienie możliwości wspólnej realizacji projektów badawczych i analitycznych.

W ramach działań wspierających szkolnictwo branżowe zarządzający zidentyfikował i wskazał placówkom 5 przedsiębiorców zainteresowanych uruchomieniem programu praktyk zawodowych.

11. Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.

Działania w zakresie szkolnictwa branżowego

W 2024 r. działania zarządzającego obejmowały:

- współpracę z Wydziałem Inżynierii Zarządzania Politechniki Białostockiej dotyczącą oczekiwań pracodawców wobec kompetencji pracowników na przykładzie regionu podlaskiego, w tym organizację spotkania z przedsiębiorcami w Państwowej Uczelni Zawodowej w Suwałkach,
- przekazanie darowizny w kwocie 50 tys. zł na dofinansowanie zakupu nowoczesnych stanowisk do pneumatyki, elektropneumatyki i sensoryki w celu wyposażenia pracowni egzaminacyjnej do nauki zawodu w branży mechatronicznej w Zespole Szkół Mechaniczno-Elektrycznych w Ełku,
- współpracę z Akademią Łomżyńską przy projekcie KPO/22/LLL/U/0004 „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych”, którego liderem jest Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku, w zakresie przeprowadzenia wśród przedsiębiorców badania na temat „Prognozy popytu na pracę w województwie podlaskim do 2030 roku”,
- udział w II Regionalnym Forum Edukacyjnym „Edukacyjne Inspiracje” organizowanym przez Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Ełku. Spotkanie miało na celu inspirowanie i wspieranie nauczycieli podczas tworzenia w szkołach i placówkach oświatowych środowiska sprzyjającego rozwojowi kompetencji przyszłości u uczniów oraz popularyzację nowoczesnych rozwiązań edukacyjnych,
- udział w posiedzeniach Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji wspierającego wdrażanie, koordynację i monitorowanie Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 w województwie podlaskim, działającego w ramach projektu pt.: „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa

- wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych", współfinansowanego z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności,
- rozpowszechnianie wśród przedsiębiorców informacji na temat konkursu Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Białymstoku i Politechniki Białostockiej „Organizacja ucząca się 2024”, III edycji konkursu Fundacja Technotalenty „Pomosty Przyszłości” promującego współpracę na linii nauka-biznes w województwie podlaskim,
 - udział w pracach Wydziałowej Komisji Jakości Kształcenia na Wydziale Nauk Społecznych Państwowej Uczelni Zawodowej w Suwałkach,
 - współpracę z Wydziałem Inżynierii Zarządzania Politechniki Białostockiej i Wojewódzkim Urzędem Pracy przy organizacji spotkania z przedstawicielami przedsiębiorstw należących do tzw. inteligentnych specjalizacji woj. podlaskiego w Państwowej Uczelni Zawodowej w Suwałkach w związku z badaniem Zogniskowanego Wywiadu Grupowego (FGI),
 - przystąpienie do Rady Sektorowej ds. kompetencji w sektorze metalowo-maszynowym,
 - współpracę przy organizacji spotkania w Państwowej Uczelni Zawodowej w Suwałkach pt.: *PRACOWNIK – rozwój, kompetencje, rekrutacja* z udziałem przedsiębiorców: Salag, Zakład Mięsny KABO, British American Tobacco Polska, Malow,
 - wsparcie organizacji, objęcie patronatem oraz spopularyzowanie konferencji naukowej nt. *Synergia nauki, gospodarki i społeczeństwa w dobie dynamicznych zmian. Ujęcie ekonomiczne, filologiczne i pedagogiczne*,
 - podpisanie Porozumienia o Współpracy z filią Uniwersytetu w Białymstoku w Wilnie,
 - współpracę przy organizacji wizyty przedstawicieli SERWISTAL w Zespole Szkół Mechaniczno-Elektrycznych w Ełku oraz wycieczek zawodoznawczych uczniów szkół branżowych:
 - Zespołu Szkół Technicznych nr 5 w Suwałkach – w zakładzie produkcyjnym Kruszbet w Suwałkach, PGE Dystrybucja Oddział Białystok Rejon Energetyczny Suwałki,
 - Zespołu Szkół nr 1 w Ełku – w Saxdor Shipyard, Budimex,
 - współpracę przy organizacji wizyt studyjnych studentów Wydziału Politechnicznego Państwowej Uczelni Zawodowej w Suwałkach w Jednostce Ratowniczo-Gaśniczej nr 1 Państwowej Straży Pożarnej w Suwałkach oraz u przedsiębiorców: Padma, Malow, Suwalskie Kopalnie Surowców Mineralnych, Kruszbet, Tanne, Decco, Aquael, Cezar, Salag,
 - współpracę przy organizacji staży i praktyk dla studentów Wydziału Budownictwa i Nauk o Środowisku Politechniki Białostockiej u przedsiębiorców: Budimex, Strabag, Architekci i Budownictwo, Versamed, Inotis Centrum Likwidacji Szkód, Kolin Polska, Danwood, Unimex Paryska, Unibep, PORR, Kan.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. jest członkiem dwóch Krajowych Klastrow Kluczowych: Polskiego Klastra Budowlanego oraz Evoluma Klastra Przemysłowego (dawniej Klaster Obróbki Metali). Zarządzający bierze udział w spotkaniach członków klastrow oraz współpracuje przy realizacji działań klastrow, organizacji spotkań skierowanych do przedsiębiorców oraz wydarzeń gospodarczych takich jak: targi, misje gospodarcze, konferencje.

W 2024 r. zarządzający strefą:

- wspierał Evoluma Klaster Przemysłowy przy organizacji cyklicznych spotkań (około 10 w ciągu roku) z cyklu Grup Zaawansowanej Współpracy Technologicznej (GZW TECH) jako miejsca wymiany doświadczeń między firmami (publikował informacje w mediach społecznościowych, zapraszał przedsiębiorców działających w strefie),
- wsparł Park Naukowo-Technologiczny w Elku oraz Evoluma Klaster Przemysłowy przy organizacji spotkania branżowego *Kooperacja branży przemysłowej w regionie*,
- wziął udział w konferencji organizowanej przez Polski Klaster Budowlany „ESG jako fundament przyszłości branży budowlanej. Prezentacje generalnych wykonawców, architektów oraz producentów. Networking” i zaprezentował swoją ofertę,
- popularyzował w mediach społecznościowych działania Polskiego Klastra Budowlanego (organizację misji gospodarczych w ramach wizyt studyjnych i targów) i działalność Evoluma Klaster (udział w targach branżowych, wizyty zagraniczne, organizację webinarów i spotkań z przedsiębiorcami),
- współpracował z Evoluma Klaster Przemysłowy przy tworzeniu Rady ds. kompetencji sektora maszynowo metalowego.

12. Agencja Rozwoju Przemysłu S.A. Oddział w Tarnobrzegu (Tarnobrzaska SSE)

Działania w zakresie szkolnictwa branżowego oraz klastrów

W 2024 r. działania zarządzającego w tych obszarach sprowadzały się do:

- realizacji kolejnej edycji warsztatów kompetencji miękkich Wisłosan Young Staff Academy w Zespole Szkół nr 3 w Tarnobrzegu,
- patronatu nad:
 - Dniem Bezpiecznego Internetu organizowanym przez Centrum Edukacji Zawodowej w Stalowej Woli,
 - Międzywojewódzkim Konkuresem Języka Angielskiego i Wiedzy o Krajach Anglojęzycznych dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, organizowanym przez sandomierską filię Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach (UJK),
 - Konferencją „Mechatronika w przemyśle i edukacji” i konkursem „Supertechnik Regionu”, organizowanymi przez Samodzielny Zakład Mechatroniki przy UJK filia w Sandomierzu oraz Zespół Szkół w Gorzycach,
 - Ogólnopolską Olimpiadą BUDUJ Z PASJĄ współorganizowaną przez Zespół Szkół nr 2 im. T. Kościuszki w Stalowej Woli,
- udziału lub partnerstwa w spotkaniach, konferencjach i wydarzeniach promujących szkolnictwo branżowe, takich jak:
 - Debata Oksfordzka – „Globalizacja jest zagrożeniem” w Stalowowolskim Centrum Aktywności Lokalnej,
 - Hackathon AI w Stalowej Woli,
 - Kuźnia Kariery – Targi Pracy w Stalowej Woli organizowane przez Urząd Miasta i Powiatowy Urząd Pracy w Stalowej Woli,

- Demo Day „Międzyuczelniany konkurs na najlepszy pomysł biznesowy LublinUp!” organizowany przez Politechnikę Lubelską i Polską Fundację Ośrodków Wspierania Rozwoju Gospodarczego OIC Poland,
- spotkanie lokalnych placówek edukacyjnych, przedsiębiorców i instytucji otoczenia biznesu *Stalowowolski Dialog z Biznesem – Biznes i Edukacja*, zorganizowane przez Centrum Obsługi Przedsiębiorców w Stalowej Woli,
- konferencja "Model współpracy szkolnictwa zawodowego z przemysłem" organizowana przez Wschodni Sojusz Motoryzacyjny,
- metapanel pt. "Panel Inteligentnej Specjalizacji Motoryzacji Think Tank WSM" Wschodniego Sojuszu Motoryzacyjnego,
- organizacji wizyt studyjnych uczniów Szkoły Podstawowej nr 4 i Szkoły Podstawowej nr 9 w Tarnobrzegu w Zakładach Mechanicznych, Zakładzie Mechanicznym Siarkopol oraz Pilkington Automotive Polan w ramach Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości.

Zarządzający uczestniczył też w spotkaniach i promował wydarzenia organizowane przez klastry, których jest członkiem. Podpisał porozumienie o współpracy m.in. ze Wschodnim Sojuszem Motoryzacyjnym, Izbą Przemysłowo-Handlową Ziemi Radomskiej, Wschodnim Klastrem Obróbki Metali i Polskim Klastrem Budowlanym.

13. Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna INVEST-PARK sp. z o.o.

Działania w zakresie szkolnictwa branżowego

Zarządzający strefą realizuje działania związane ze szkolnictwem branżowym w ramach powołanego przez siebie Klastra Edukacyjnego INVEST in EDU oraz działającego pod szyldem ww. klastra Centrum Szkoleniowego INNOVATION PARK w Wałbrzychu. W 2024 r. do klastra przystąpiło 20 członków, w tym 15 szkół, 4 przedsiębiorców oraz 1 organizacja – Dolnośląski Zakład Doskonalenia Zawodowego. W 2024 r. na potrzeby Centrum Szkoleniowego przeprowadzono przetarg na linię produkcyjną w standardzie Przemysłu 4.0, której celem jest wsparcie szkolnictwa branżowego i technicznego. W związku z planowanym rozwojem Centrum Szkoleniowego opracowana została wstępna koncepcja projektu inwestycyjnego pod nazwą Centrum Rozwoju Kompetencji Przemysłowych.

W 2024 r. Klaster Edukacyjny realizował działania statutowe, które obejmowały m.in.:

- przygotowanie ankiety i opracowanie wyników badania przeprowadzonego wśród przedsiębiorców z obszaru, na którym zarządzający realizuje zadania wynikające z ustawy o wni, na temat zapotrzebowania kadrowego wśród pracodawców,
- kontynuacja projektu „Wodór – paliwo przyszłości”, w ramach którego we współpracy z Politechniką Wrocławską zrealizowano warsztaty dla uczniów szkół średnich z województwa dolnośląskiego. Warsztaty dofinansowane z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu odbyły się w Centrum Szkoleniowym INNOVATION PARK oraz w laboratoriach Politechniki Wrocławskiej,
- udział w posiedzeniach i konferencjach tematycznych Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji do spraw Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030, w ramach projektu „Zbudowanie systemu koordynacji monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych w Województwie Dolnośląskim”. Projekt koordynowany był przez

Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego i Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, a finansowany ze środków Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności,

- organizację spotkania pn. „Wokół problematyki uzdolnień i zdolności w kształceniu zawodowym” w Centrum Szkoleniowym INNOVATION PARK,
- organizację szóstego posiedzenia Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji do spraw Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 w ww. Centrum Szkoleniowym,
- partnerstwo i współorganizację szkoleń w V edycji projektu „Girls Go Technology” prowadzonego przez Mercedes Benz Manufacturing Poland,
- organizację wycieczek zawodoznawczych dla uczniów szkół branżowych i technicznych do przedsiębiorców z obszaru, na którym zarządzający realizuje zadania wynikające z ustawy o wni,
- organizację warsztatów dla szkół z wykorzystaniem VR – nowego narzędzia w edukacji i poradnictwie zawodowym oraz pomoc we wdrożeniu oprogramowania VR „Widzę siebie w tym zawodzie! Nowoczesne technologie w poradnictwie zawodowym”. Oprogramowanie to powstało w ramach projektu zrealizowanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, sfinansowanego ze środków Funduszu Pracy,
- przeprowadzenie cyklu wydarzeń w ramach „Dni Otwartych Centrum Szkoleniowego” w trakcie ferii zimowych oraz uruchomienie pierwszych warsztatów z lutowania w ramach projektu „Mała pracownia elektroniki”. W ramach tych wydarzeń Centrum Szkoleniowe odwiedziło ponad 150 osób,
- udział w Strefowych Targach Pracy w Wałbrzychu oraz na Politechnice Opolskiej,
- wyróżnienie absolwentów inżynierskich studiów dualnych Akademii Nauk Stosowanych w Wałbrzychu na kierunku Logistyka oraz po raz pierwszy na kierunku Zarządzanie,
- uczestnictwo w „Dniu otwartym” w filii Politechniki Wrocławskiej w Wałbrzychu, w trakcie którego przedstawiono wykład dotyczący zapotrzebowania kadrowego firm strefowych i promowano kierunki techniczne,
- organizację konkursu dla doradców zawodowych w partnerstwie z Dolnośląskim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli pn. „Konkurs na konkurs (rozwijanie umiejętności opisanych w ZSI 2030 u dzieci i młodzieży”,
- objęcie patronatem konkursu pn. „T@lenty Informatyczne” organizowanego przez Zespół Szkół Politechnicznych Energetyk w Wałbrzychu, udział w ocenianiu prac i wyłanianiu zwycięzców,
- promocję Klastra Edukacyjnego oraz Centrum Szkoleniowego INNOVATION PARK podczas wydarzeń organizowanych przez zewnętrzne instytucje, tj. Aeromixer, Automotive CEE Day, Forum Ekonomiczne w Karpaczu,
- organizację testowych warsztatów dla pracowników działu R&D przedsiębiorcy Forvia,
- zorganizowanie warsztatów Lean z wykorzystaniem VR i AR dla studentów Politechniki Wrocławskiej oraz przedsiębiorców,
- udział i objęcie patronatem merytorycznym konferencji Lean TWI (Training Within Industry) we Wrocławiu, w której udział wzięło około 300 osób,
- organizację warsztatów dla studentów w ramach Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości,
- organizację Forum Wymiany Doświadczeń „Burzymy silosy: LEAN i PRODUKCJA”,

- udział w badaniu zorganizowanym przez Platformę Przemysłu Przyszłości, którego celem była inwentaryzacja oferty instytucji otoczenia biznesu wspierających cyfryzację i Przemysł 4.0., w celu stworzenia narzędzia w postaci ogólnodostępnej i bezpłatnej mapy wsparcia dla sektora MŚP,
- organizację praktyk dla uczniów kierunku mechatronika i informatyka z zakresu modelowania 3D i druku 3D, technik lutowania oraz z elektroniki i programowania,
- zorganizowanie praktyk dla uczniów z zespołem Aspergera z Zespołu Szkół im. Marii Curie-Skłodowskiej w Szczawnie-Zdroju na kierunku technik informatyk.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

W 2024 r., podobnie jak w latach poprzednich, działania zarządzającego strefą wałbrzyską w obszarze klastrów koncentrowały się na Dolnośląskim Klastrze Motoryzacyjnym (DKM) oraz Dolnośląskim Klastrze Lotniczym (DKL).

Głównym zadaniem DKM jest współpraca z przedsiębiorcami z branży automotive w zakresie dostępu do nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym z wykorzystaniem AI oraz koordynowanie współpracy z ośrodkami naukowymi w zakresie tworzenia kierunków nauczania adresowanych do tego sektora. W 2024 r. liczba członków klastra zwiększyła się o 10 i na koniec roku wynosiła 62 podmioty.

Ubiegłoroczne działania dotyczące DKM polegały na:

- współorganizacji wizyt benchmarkingowych członków DKM w przedsiębiorstwach strefowych,
- udziale w zorganizowaniu spotkań członków klastra na Politechnice Wrocławskiej,
- organizacji konferencji „Energetyczna Bomba” na terenie Centrum Szkoleniowego INNOVATION PARK w Wałbrzychu,
- objęciu patronatem, współorganizacji Automotive Product i promocji na tym wydarzeniu oferty klastra,
- udziale w ramach umowy partnerskiej w Automotive CEE Day,
- organizacji konferencji „Technology Booster” w Centrum Szkoleniowym INNOVATION PARK w Wałbrzychu,
- udziale w zorganizowaniu dla partnerów DKM warsztatów on-line „Material Explorer”,
- współorganizacji i udziale w konferencji jubileuszowej z okazji 10-lecia istnienia DKM w siedzibie zarządzającego Legnicką SSE.

Działalność DKL koncentruje się na kreowaniu warunków do rozwoju i lokowania nowych przedsięwzięć z branży lotniczej, podnoszeniu atrakcyjności regionu, promocji polskiego przemysłu lotniczego za granicą oraz rozwoju sektora badawczo-rozwojowego w tym sektorze. W 2024 r. do klastra lotniczego przystąpił jeden podmiot. Na koniec roku DKL liczył 42 partnerów. Aktywność zarządzającego w zakresie Dolnośląskiego Klastra Lotniczego obejmowała:

- udział w zorganizowaniu spotkania pn. „Dotacje unijne na rozwój personelu”,
- udział w realizacji badania ankietowego i przygotowaniu diagnozy klastra na potrzeby konkursu „Priorytet 2”,
- współorganizację wydarzenia Civil & Military Aeromixer - międzynarodowego spotkania biznesowego producentów, dostawców i inwestorów z sektora lotniczego,

- podpisanie listów intencyjnych o współpracy klastra z The Distretto Tecnologico Aerospaziale oraz The Moravian Aerospace Cluster oraz listu intencyjnego o współpracy między DKL i Miastem Głogów,
- organizację udziału członków klastra w wydarzeniu pn. „Międzynarodowy Salon Przemysłu Obronnego”.

14. Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.

Działania w zakresie szkolnictwa branżowego

W 2024 r. zarządzający strefą kontynuował realizację programu stypendialnego „Kasa dla Asa” skierowanego do uczniów szkół branżowych i techników. Program zakłada wspomaganie finansowe zdolnych, wyróżniających się uczniów, w celu realizacji ich aspiracji edukacyjnych oraz propagowanie kształcenia zawodowego (branżowego) i technicznego. Jego celem jest również rozszerzanie współpracy ze szkołami branżowymi i technikami oraz przedsiębiorcami, w celu rozwijania wysokiej jakości kształcenia dostosowanego do potrzeb rynku pracy. Zorganizowano dwie kolejne edycje programu, w których łącznie wzięło udział 229 uczniów z ponad 50 szkół branżowych i techników z obszaru Warmii, Mazur oraz północnej części Mazowsza. Przyznano 12 stypendiów oraz 6 wyróżnień.

Zarządzający objął patronatem projekt pozalekcyjnych zajęć z astronomii „Lekcje z astronomem”. Projekt realizowany przez Fundację Lepsza Szkoła miał na celu zachęcenie uczniów do nauki przedmiotów ścisłych. Projekt skierowany był do uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych z powiatu lidzbarskiego i bartoszyckiego. Zarządzający ufundował nagrodę dla najlepszego uczestnika projektu.

Przedstawiciele zarządzającego uczestniczyli w pracach Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji (WZK) ds. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030. Inicjatywa koncentruje się na rozwoju kształcenia zawodowego, promowaniu idei ciągłego uczenia się, doskonaleniu kwalifikacji i kompetencji dostosowanych do wymagań rynku pracy oraz wprowadzaniu nowatorskich metod edukacyjnych w województwie warmińsko-mazurskim.

Zarządzający uczestniczył również w posiedzeniu Rady Dyrektorów ds. Kształcenia Zawodowego przy Warmińsko-Mazurskim Kuratorze Oświaty. Podczas spotkania poruszano m.in. kwestię organizacji wojewódzkiej konferencji branżowej promującej szkoły techniczne.

Działania na rzecz rozwoju klastrów

Wspólnie z Urzędem Marszałkowskim Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Wydziałem Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie i Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości zorganizowano seminarium warsztatowe „Szansa rozwoju gmin – inwestycje w ramach Polskiej Strefy Inwestycji i współpraca z klastrami”. Spotkanie poświęcone było wsparciu dla inwestorów udzielanemu na podstawie ustawy o wni oraz możliwościom nawiązania współpracy z klastrami.

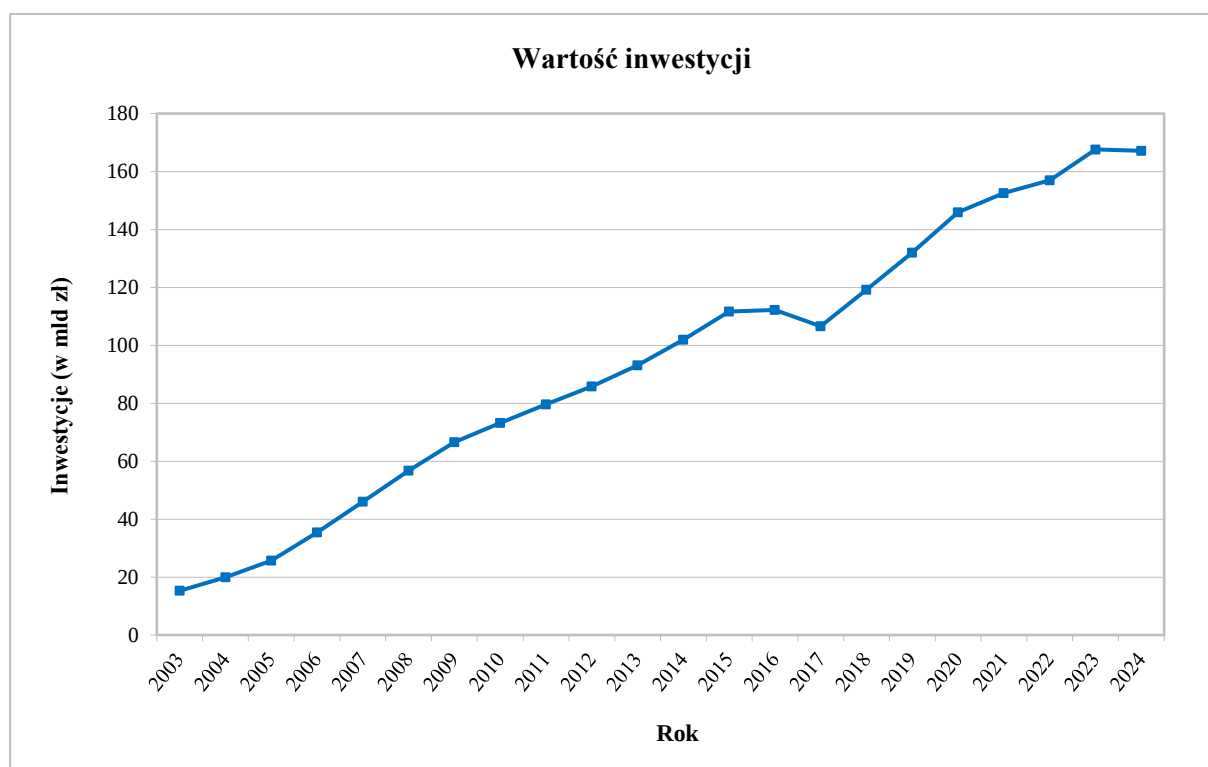
Podsumowanie

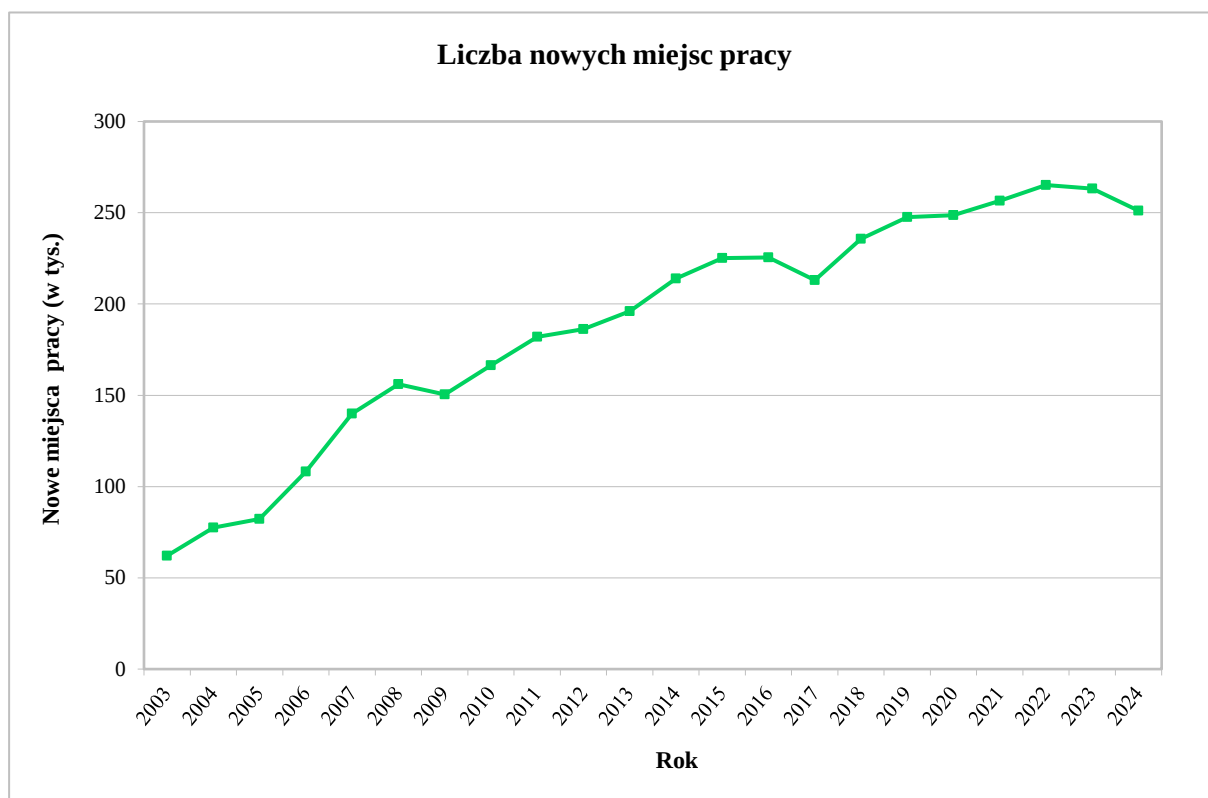
Rok 2024 charakteryzował się zróżnicowaną dynamiką zmiennych opisujących efekty funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych w porównaniu z 2023 r. Dynamika nakładów inwestycyjnych była ujemna, pierwszy raz od 2017 r. Wartość inwestycji spadła o prawie 0,3%, podczas gdy rok wcześniej nakłady inwestycyjne zwiększyły się o 6,8%. Dynamika nowych miejsc pracy i zatrudnienia ogółem była ujemna. Liczba nowych miejsc pracy skurczyła się o ponad 12 tys. etatów, natomiast zatrudnienie ogółem spadło o prawie 16,6 tys. pracowników. W ujęciu procentowym spadki te wynosiły odpowiednio 4,6% i 4,3%.

Od 2. połowy 2019 r. nie ma możliwości wydania zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie strefy. Wynika to z zastąpienia instrumentu specjalnych stref ekonomicznych wsparciem udzielanym na podstawie ustawy o wni. Brak nowych zezwoleń dla inwestycji w strefach, co więcej – wygaszanie zezwoleń na wnioski przedsiębiorców, którzy zrealizowali inwestycje, spełnili wszystkie warunki udzielania pomocy publicznej i wykorzystali przysługującą im pulę wsparcia w postaci zwolnienia podatkowego, to jedno z przyczyn spadku liczby nowych miejsc pracy i zatrudnienia ogółem w statystykach dotyczących wyników stref. Wspomniane wygaśnięcie zezwolenia dla projektu w pełni zrealizowanego nie oznacza, że działalność w granicach stref jest automatycznie likwidowana. Brak ważnego zezwolenia uniemożliwia jednak objęcie takiej działalności sprawozdawczością stanowiącą podstawę do sporządzenia niniejszej *Informacji*.

Nie bez znaczenia dla wyników stref na koniec 2024 r. jest też sytuacja społeczno-gospodarcza i polityczna, skutkująca fluktuacją zatrudnienia u części przedsiębiorców.

Na poniższych wykresach przedstawiono wartość nakładów inwestycyjnych i liczbę nowych miejsc pracy w strefach w latach 2003–2024.

Mapa specjalnych stref ekonomicznych w Polsce

